

Uvodnik

Andrej Bratuž

Slovenija pred zgodovinskimi izzivi

V zadnjem času se je na našem političnem nebu skoraj nenadoma pojavila nova zvezda, imenovana Schengen, in osvetlila prostor Evropske unije oz. njenih držav članic. To je ime male vasice v Luksemburgu, državi, ki je tudi eden od zgodovinskih sedežev politične Evrope.

Danes govorimo o schengenskem pasu ali območju, ki veže posamezne države članice. Vse to se prostorsko razprostira od Baltika preko Karpatov vse do Alp in Jadrana. Ustavi se na črti, ki postaja zunanja meja Evropske unije, pri nas zlasti za mejo Slovenije s Hrvaško. Republika Slovenija je v tem času pred novim zgodovinskim mejnikom v svoji mladi politični zgodovini kot samostojna država. Prav tako važno bo prvo polletje prihodnjega leta 2008, ko bo Ljubljana predsedovala Evropski uniji. O tem nekoliko kasneje. Čas, ko bodo nekatere novejšje članice Evropske unije, zlasti tiste, ki so bile sprejete po letu 2004 vstopile v schengenski pas, je zelo blizu. Gre namreč za dneve kmalu po 20. decembru. Za vse to se obetajo v Sloveniji in obmejnih državah (Avstriji in Italiji) velika priložnostna praznovanja.

Ker je do konca leta predsedujoča država še Portugalska, je iz Lizbone (poleg Bruslja) prišlo več sklepov o bližnjih praznovanjih tudi na slovensko-italijanski meji. Naša javnost je zato upravičeno pričakovala, kje bo potekalo glavno slavlje. Ob vstopu Slovenije v Evropo se še spominjamo, da je to bilo v Gorici, na trgu pred Svetogorsko postajo, trgu z mozaikom, ki je postal že nekak simbol evropskega združevanja in padca meja. Ne pozabimo še, da je bil takrat tu tedanji predsednik Evropske unije Romano Prodi. Kasneje so ta simbolni prostor obiskali še drugi številni vidni predstavniki Evropske unije. Na tem mestu sta se tudi srečala zunanja ministra Slovenije in Italije, Dimitrij Rupel in Massimo D'Alema. Vodstvo Evropske unije je sedaj odločilo drugače. Osrednja slovesnost bo potekala na obmejnem prehodu Škofije med Trstom in Istro, kamor bodo prišli sedanji najvišji predstavniki politične Evrope. Manjše proslave s srečanji predstavnikov obeh držav bodo sicer tudi drugje, imele pa bodo krajevni značaj, za Tržaško na Fernetičih in na Goriškem pri Rdeči hiši.

Poglejmo sedaj drugi zgodovinski mejnik za Slovenijo, na njeno skorajšnje polletno predsedovanje Evropski uniji. Gotovo gre tu za morda najvidnejši dosežek po osamosvojitvi Slovenije in to na mednarodni ravni. Mala dvomilijonska država bo za šest mesecev predsedovala politični povezavi zgodovinsko mnogo pomembnejših držav in s tem usmerjala splošno diplomatsko in politično pot Evropske unije tudi v svetovnem merilu. Pri vsem tem bo imela mlada slovenska demokratska država velikansko državniško odgovornost in bo morala pokazati svojo politično zrelost. Vse to ji mi iz srca želimo.

V začetku prejšnjega stoletja je ustanovitelj Pan-evrope grof Coudenhove Kalergij zgovorno zapisal, da se mora vsakdo najprej sam evropeizirati. S posameznika pa se to prenese na skupnost, zlasti na državo.

Kaj pa si lahko od vsega tega pričakuje slovenska manjšina v Italiji? Slovenija gotovo ne bo s predsedovanjem Evropi dobila kake čarobne palice za ureditev še nerešenih manjšinskih vprašanj Slovencev v Italiji ali v Avstriji. Zmogla pa bo zastaviti ves svoj politični vpliv na tem področju in za splošno udeležanje človekovih pravic. V to verjamemo in upamo.

V pričakovanju na vstop Slovenije v schengenski prostor

Foto Bumbaco

Bodimo ljudje, ki znajo odkrivati lepoto in veličino sodelovanja in odgovornosti!

Z veseljem objavljamo razmišljanje o vlogi krajevnih Cerkev ob bližnjem vstopu Republike Slovenije v schengenski prostor, v katerem se začneja res nova pot za vse nas, saj nas na meji ne bodo več čakali ne stražniki ne policisti ne finančni stražniki in niti ne vidne pregrade, pa čeprav bosta državi z različnimi ureditvami ostali, a ljudje se bomo lahko nemoteno gibali iz ene države v drugo. Objavljamo izjavo, pravzaprav listino, ki sta jo pripravila goriški nadškof msgr. Dino De Antoni in koprski škof msgr. Metod Pirih s sodelavci; predstavila jo bosta na srečanju, skupni večjezični molitvi na Kostanjevici v nedeljo, 16. t.m., ob 15. 30, h kateri so vabljeni Goričani in Novogoričani, vsi ljudje dobre volje, ki bodo razmislili svoj prostor in svojo umeščenost vanj, ne nazadnje, kaj nova stvarnost pomeni za kristjana in za Cerkev. Prav je, da razmislimo o tem, kakšno vlogo je odigrala Cerkev na obeh straneh meje in tudi, kakšni izzivi so pred nami vsemi.

Naši Cerkvi sta bili v 20. stoletju in v prvih letih današnjega stoletja prič velikih dogodkov. Leti so prizadeli ljudi, ustanove, gospodarstvo, celotno življenje naše družbe in, seveda, tudi naša cerkvena občestva. Pomislimo na svetovni vojni in na njune strahotne posledice za ljudi, za imovino, za okolje. Pomislimo na preseljevanja ljudi in na premikanje meja, na zamenjave političnih in institucionalnih sistemov. Ti dogodki so sprožili val sprememb v mišljenju in v zgodovini, miselnosti in prepričanju.

Prešli smo skozi stoletje, v katerem so bili postavljene, kot so osebna identiteta, versko in moralno prepričanje, same osnove človeške zahodne kulture in civilizacije, v kateri smo zrasli. A istočasno se je kot protiutež oblikovala nova zavest, ki je pogumno odklanjala in se borila proti vsem odklonom zoper dostojanstvo človeške osebnosti, zoper svobodo in demokracijo, ki ždijo v nakazanih ideologijah.

Samo modrost in razum, ki ju podpirata globoka vera in krščanska vizija zgodovine nešteti in

žena, vzgojiteljev in škofov, sta omogočila, da so se ti prehodi in spremembe zgodili brez hujšega nasilja. Saj tudi v primerih, ko se je nasilje že najavljalo, je končno le zmagalo zaupanje v neodtujljive vrednote, kot so vera, demokracija, svoboda, dobro narodov, spoštovanje njihove zgodovine.

Dan za dnem, in sicer na svoj račun, smo se s trudom učili ceniti življenjsko drugačnost, sožitje, prijateljstvo. Stopili smo na pot vzajemnosti in miru, človekovih pravic in dolžnosti, spoštovanja okolja in stvarstva. Seveda se moramo še marsičesa naučiti glede logike sprave, sožitja, sodelovanja, zlasti če pomislimo, da je človeštvo le eno, da smo

Msgr. De Antoni in msgr. Pirih (foto JMP)

drug od drugega odvisni, da je soodgovornost dobrina za vse.

V takšnem duhu hočemo proslaviti skorajšnji 20. december, ko se bodo odstranile zadnje zapornice, simbol svetov, ki sta bila dolgih 60 let razdružena in drug proti drugemu nastrojena. Pri tem dobro vemo, da meja, ki jo moramo najprej odpraviti, je meja, ki prizadeva našo zavest in naše intimno izkustvo še prej kot naše hiše in naša mesta. Zato se zavedamo, da nas čaka nemajhna naloga, to je volja, da prenovimo naš um in naše srce, da bomo znali sprejemati drugačnost, da se bomo znali

srečevati, da bomo ljudje, ki znajo odkrivati lepoto in veličino sodelovanja in odgovornosti, ki vidijo v skupnem dobrem pravi cilj človeške dejavnosti.

Koprski in goriški cerkev v zavesti svoje zgodovinske odgovornosti, ki jima prihaja iz lastne zakoreninjenosti v srcih ljudi tega ozemlja, zlasti goriškega območja, z iskrenim veseljem pozdravljata novi čas, ki prihaja, in sta Bogu hvaležni za ta novi dar in za to novo odgovornost.

- Naši Cerkvi vabita vse, naj se veselijo prihodnosti, za mnoge skoraj nepričakovane, za druge pa sad vztrajne in bistroumne dejavnosti toliko mož in žena, zlasti vernih. Ne jemljimo zares napovedovalcev nesreč, marveč rajši objemimo z zaupanjem in zavzetostjo jutrišnji dan.

- Naši Cerkvi si želita, da bi bila kultura in zlasti politika kos novostim, ki se nam bližajo, in bi sejali v globino semena poguma in modrosti, kajti ju čakajo preizkušnje, ki utegnejo biti zelo glasne. Le-te pa so: pojavi individualizma, zavračanje drugačnega, potrošniško samozadovoljstvo, praktično zanikanje duhovnih vrednot, zanikanje lepote in človečnosti.

- Naši Cerkvi prosita žive elemente naših občeštev, zlasti mladih generacij, naj sodelujejo pri gradnji takšnega sveta, kjer bosta resnica in pravica v osrčju prizadevanj vsakogar in vseh, da se odpravijo revščina in razlikovanja, vsem pa se zagotovijo streha in delo, čas za počitek in duhovno razvedrilo.

- Naši Cerkvi si pričakujeta, da bi obzorja, ki nam jih odpirajo nova sredstva družbenega obveščanja, služila večjemu in boljšemu medsebojnemu spoznanju in spoštovanju različnih identitet ter političnemu delovanju, ki pogumno zasleduje skupno dobro.

- Naši Cerkvi se obvezujeta, v kolikor jim bo dano, da bosta aktivno sodelovali pri rušenju vseh načrtovanj, usmerjenih v razdvajanje, obenem pa vodili dialog z vsemi ljudmi dobre volje, ki jim je pri srcu kakovost življenja, skromnost, volja do življenja in upanja.

- Naši Cerkvi zaupata ta svoja pričakovanja vsem, ki jim je posebej naložena politična in družbena skrb za skupno blaginjo, da jih konkretno udeležijo. Cerkev je odločena nadaljevati svoje preroško poslanstvo in sodelovati v mejah svoje pristojnosti z vsemi ljudmi dobre volje v tem utrudljivem, a obenem osrečujočem snovanju.

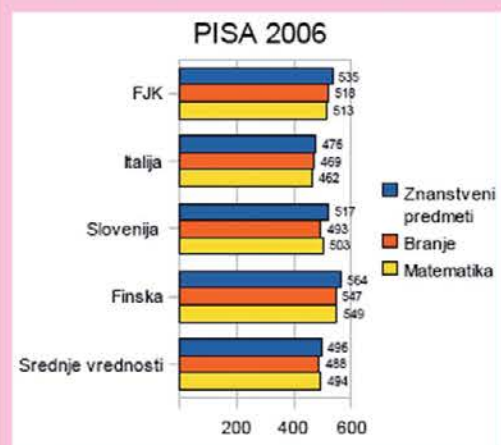

Evropske teme - Naše teme

O znanju naših dijakov - mednarodna raziskava Pisa 2006

Pred dobrim tednom so v Parizu uradno predstavili izsledke mednarodne raziskave PISA 2006. Gre za pomembno študijo, ki že četrto po vrsti opisuje učne spretnosti petnajstletnikov. Zanimanje za tak tip raziskave se je v zadnjih letih močno povečalo, tako da se je lanskega preverjanja znanja udeležilo kar 57 držav, ki skupaj proizvajajo skoraj 90% svetovnega bogastva. Že ta podatek zgovorno govori o resnično planetarnih dimenzijah študije, če pa temu dodamo, da so v vsaki državi testirali od 3500 do 50000 dijakov, opazimo, da je šlo za res titansko delo, ki nam danes daje precej natančno sliko o uspešnosti oz. neuspešnosti šolskih sistemov, hkrati pa nam nudi možnost, da zelo natančno primerjamo znanje dijakov različnih držav.

Objavljeni izsledki, ki so v elektronski obliki dosegljivi na spletni strani www.pisa.oecd.org, spodbujajo nadalje poglobljeno analizo o realnih učnih sposobnostih petnajstletnikov. Prikazujejo nam uspešnost dijakov, učne interese posameznih skupin petnajstletnikov, predvsem pa izpostavijo

razvidno vez med socialnim okoljem in šolsko uspešnostjo. Gre v bistvu za izredno bogato zbirko podatkov na razpolago stroki in učnemu kadru, da jih sama poglubi in tako bolje razume konkretne težave učencev in pa vzroke za morebitne neučinkovitosti v učnih posegih.

Časopisno pisanje pa se normalno zaustavi zgolj pri splošnem primerjanju uspehov posameznih učnih sistemov. Preden pa to storimo, ne smemo mimo nekaterih temeljnih ugotovitev. Najprej moramo poudariti, da nas primerjanje zlahka

zaveda, saj obstajajo zelo velike razlike znotraj posameznih učnih sistemov, drugič pa je nujno treba podčrtati, da so kulturna okolja dijakov, ki so se raziskave udeležili, zelo različna. Bralec se nedvomno zaveda, da ocenjevanje spretnosti branja povprečnega Evropejca je dokaj različno od ocenjevanja spretnosti branja Kitajca, ki prebira ideograme. To pa še ne pomeni, da se dosežkov med državami ne da in ne sme primerjati.

Avtorji raziskave, v želji da bi omogočili čim bolj učinkovito in smiselno primerjanje znanja, se zato niso osredotočili na vrednotenje kurikularnega predmetnega znanja. Vsem je na dlani, da se učni programi preveč razlikujejo od države do države. Zato so izbrali drugo pot, ki je postavila v ospredje vrednotenje učne spretnosti in učnih sposobnosti petnajstletnikov, njih zmognosti torej, da specifična znanja praktično uporabijo in to na področju znanstvenih predmetov, razumevanja besedila in pa reševanja matematičnih nalog.

Ob branju rezultatov ugotovimo, da so se najbolj odrezali Finci, ki so tudi tokrat potrdili izredno učinkovitost svojega učno-pedagoškega modela. Zelo dobro pa so se uvrstili tudi Slovenci, ki so letos dokazali nadpovprečno pripravo in tako bistveno izboljšali šibkejšo uvrstitev iz pred štirih let. Manj dobro pa so se izkazali Italijani, ki so pristali nekje na dnu lestvice.

A prav italijanski rezultati dokazujejo, kako je lahko nekritično primerjanje šolskih sistemov močno zavajajoče. Če namreč podatke analiziramo po posameznih deželah, opazimo, da je severovzhodna Italija in v tem kontekstu tudi Furlanija Julijska krajina dosegla rezultate, ki sodijo v sam vrh svetovne lestvice.

Trenutno sicer ne razpolagamo s podrobnimi analizami, ki bi boljše obrazložile te izjemno pozitivne dosežke v naši deželi, a podatek je že sam na sebi zgovoren: pri nas šole, ki so se preverjanja znanja udeležile, kljub vsem kritikam, ki so jih večkrat deležne, učinkovito pripravljajo svoje dijake.

Podatek je torej zelo spodbuden predvsem v luči uvodnih ugotovitev publikacije PISA 2006, ki zagotavljajo, da v ekonomsko vse bolj globaliziranem svetu je blagostanje prihodnjih generacij odvisno od človeškega kapitala in torej od sposobnosti, ki jo bodo ljudje imeli, da konkretno rešujejo probleme, ki jim jih napredek postavlja. Zdi se, da v našem malem gradimo razvoj na resnično trdnih temeljih.

Peter Černic

Paritetni odbor

Razširjen seznam krajev za vidno dvojezičnost

Na svojem zadnjem zasedanju 6. decembra je paritetni odbor dopolnil seznam občin in krajev, kjer se bo izvajal 10. člen zaščitnega zakona o vidni dvojezičnosti na cestnih tablah, smerokazih, javnih ustanovah, praporih in podobno. Prvi seznam 23 občin je odbor že odobril 25. septembra letos. Na zadnji seji so se pridružili še občina Bardo in zaselki Zdravščine, Petovlje in Ušje v

občini Zagraj. Štirijezičnost (italijanščina, slovenščina, furlanščina in nemščina) pa bo vidna na napisih v občinah Trbiž in Naborjet, Ovcja ves. Za tako rešitev so se opredelili krajevni upravitelji. Največ razprave pa je bilo namenjene goriški občini, in sicer dvojezičnosti v mestni četrti Sv. Gora - Placuta. Glede Gorice je paritetni odbor 25. septembra predlagal predsedniku deželne-

ga odbora, naj se vidna dvojezičnost izvaja v krajih Štandraž, Podgora, Pevma, Oslavje in Štmaver. S tako odločitvijo se niso strinjali vsi člani paritetnega odbora in že takrat predlagali vključitev tudi severne goriške četrti. Slovenska konzulta pri goriški občini je na svoji novembrski seji sklenila (samo članica desnice je bila proti), da predlaga paritetnemu odboru, naj vključi tudi četrt Sv. Gora - Placuta v seznam krajev, v katerih naj se izvaja 10. člen zakona 38/01. Dokument je dežela prejela 20. novembra in je bil postavljen na dnevni red paritetnega odbora. Predsednik odbora Bojan Brezigar pa ga ni vpisal v predlog, da bi predsednik deželnega odbora vključil tudi to mestno četrt v prvi dekret s seznamom krajev glede izvajanja 10. člena zaščitnega zakona. V razpravo o stališču goriške konzulte je poseglo več članov paritetnega odbora, ki so se sicer načelno strinjali, da ima goriški severni del pogoje za izvajanje 10. člena na njenem ozemlju, niso pa bili za to, da bi jo vključili v prvi seznam krajev. Za takojšnjo vključitev so se odločno zavzeli člani Damjan Paulin, Ivo Jevnikar in Andrej Berdon. Odbor je sklenil, da bo zadeva goriške četrti ponovno na dnevnem redu po deželnih volitvah spomladi 2008.

Razprava o goriški četrti in tudi o Katinari in tržaški občini je odprla še vprašanje vloge paritetnega odbora, ki po mnenju številnih članov ne sme biti samo notarske narave, ampak aktivna s predlogi in sklepi, ki so v korist širši slovenski skupnosti v 32 občinah naše dežele, kjer se bo izvajal zaščitni zakon.

Schengen: širitev Evrope brez meja Od prepustnice do odprave meja

V noči od 21. na 22. decembra bo tudi na meji med Italijo in Slovenijo odpravljen nadzor nad gibanjem ljudi (carinski nadzor je bil odpravljen že pred dvema letoma), ki je bil v veljavi že več desetletij, točneje od nove povojne razmejitve, uveljavljene 15. septembra 1947. Od takrat je bilo potrebno za prehod meje predpisano dovoljenje oz. redni potni list z vstopnim vizumom. Kasneje je bil vizum odpravljen. Ta razmejitev je, poleg uvedbe meje kot takšne, občutno prizadela zlasti obmejno prebivalstvo na obeh straneh, saj so bili dejansko pretrgani stari stiki med ljudmi, ki so se stoletja družili in vzpostavili med seboj vsakovrstne vezi, vključno družinske in sorodstvene. Ne bomo na tem mestu razpravljali o vseh posledicah tako čez noč postavljenih zaprek za prosto gibanje ljudi in pretoka gospodarskih dobrin. Preteči je moralo deset let po koncu vojne, da se je tako tesno zaprta meja začela vsaj za prebivalce obmejnega pasu postopoma odpirati z uvedbo splošnih prepustnic, še prej pa prepustnic za dvolastnike kmetijskih zemljišč. Do te delne odjuge, kot znano, prišlo po rešitvi tržaškega vprašanja na temelju Londonske spomenice o soglasju med Veliko Britanijo, ZDA, Italijo in Jugoslavijo 5. oktobra 1954. Ta sporazum je med drugim obvezoval Italijo in Jugoslavijo, da v času enega leta sklene ta dogovor o t.i. maloobmejnem prometu s posebnimi prepustnicami za omejeno število prehodov meje (štirikrat mesečno). Z leti je število prehodov postalo neomejeno, povečale so se tudi dovoljene količine za prenos raznega blaga za osebno uporabo. Zadevni sporazum je bil res podpisan v omenjenem roku, in sicer 20. avgusta 1955 v furlanskem Vidmu in je znatno ublažil mejo, ki je neusmiljeno delila ljudi, sorodnike in premoženja. Videmski dogovor se je stalno dopolnjeval in izboljševal. Z osamosvojitvijo Slovenije je slednja postala naslednica sporazuma, tako da so nove

prepustnice postale dvojezične, slovensko-italijanske, ker je odpadlo srbohrvaško besedilo. Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo maja 2004 je več maloobmejnih prehodov postalo mednarodnih in je bil prek njih možen prehod tudi z osebno izkaznico.

Z vstopom Slovenije v schengensko območje in posledično odpravo meje odpadejo tudi dosedanje prepustnice, ki jih je, kot poveda-

ta 1955. Manj znano pa je, da je bil že leta 1949 sklenjen dogovor o zelenih ali kmetijskih prepustnicah, ki so omogočale prehod meje na za to določenih točkah in po določenem urniku. Italijansko-jugoslovanska meja je bila prva meja po vojni, ki se je začela odpirati in s tem vzpostavljati stare vezi med prebivalci in vsaj omejeno izmenjavo raznega blaga. Po zaslugi Videmskega sporazuma sta tudi obe manjšini, slovenska in italijanska, navezali tesnejše stike z matičnima narodoma zlasti na področju kulturnih izmenjav.

V sredo, 28. novembra, se je v Kopru zadnjič sestala na svoji seji mešana italijansko-slovenska komisija za izvajanje Videmskega sporazuma, na kateri so slovesno obeležili pomen sporazuma za krajevno prebivalstvo ob prisotnosti predstavnikov slovenskih in italijanskih oblasti. Skorajšnji padec meje bo odpravil razloge, zaradi katerih je bil svojčas podpisan Videmski sporazum, ki bo

spričo tega ugasnil in šel v zgodovino.

Odprava notranjih meja med članicami Evropske unije je izvorno povezana s schengenskim sporazumom, ki so ga leta 1985 podpisale Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Francija in Nemčija in je tako dobil ime po luksemburški vasi Schengen, kjer so ga omenjene države podpisale. Ko to pišemo, spada v schengensko območje 15 članic Unije, prihodnjega 21. decembra pa se mu bo pridružilo devet držav, ki so leta 2004 postale polnopravne članice EU. Te države so: Slovenija, Madžarska, Malta, Slovaška, Češka, Poljska, Estonija, Latvija in Litva. Od tretjih držav (nečlanice EU) pa sta se temu območju priključili Švedska in Islandija, poseben sporazum pa je bil sklenjen z Veliko Bri-

tanijo in Irsko.

Zaradi odprave notranjih meja med leta 2004 priključenimi članicami EU se zunanja meja Evropske zveze pomakne na meje z državami, ki niso njene članice. V primeru Slovenije bo zunanja schengenska meja pomaknjena na mejo s Hrvaško, kjer se bo opravljal nadzor nad vstopanjem ljudi in blaga po pravilih posebnega informacijskega sistema na osnovi skupne baze podatkov. Marca prihodnje leto bo s spremembo letalskih voznih redov odpravljen še notranji nadzor na zračnih mejah, decembra pa bo odpravljen nadzor na notranjih kopenskih in morskimi mejah. Vstop v schengensko območje v prihodnjem letu načrtujeta tudi Švica in Lichtenstein, leta 2009 pa Rumunija in Bolgarija. Z letošnjim 21. decembrom odpadajo meje med Slovenijo in Italijo, Slovenijo in Avstrijo ter med Slovenijo in Madžarsko.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Evropa naj okrepi zaupanje

Ob vstopu v schengensko območje si je želeli tudi, da bi nova Evropa okreplila zaupanje, tisto zaupanje v najširšem smislu, brez katerega so vsa človekova snovanja in načrtovanja prikrajšana za trdno in smelo prepričanje. Gre namreč za zaupanje v prihodnost, za zaupanje v ožjo in širšo skupnost, sredi katere živimo, za zaupanje v skupno upravljanje, da ne rečemo politiko, za zaupanje v razrešitev problemov, ki nas najbolj tarejo. Podatki, ki jih v svojem 41. poročilu navaja raziskovalna služba Censis, nas namreč opozarjajo na vse bolj izrazito krizo kolektivne zavesti, ko omaguje vera v ustvarjanje in koristnost skupnega dobrega, brez katerega dobrobit vsakega posameznika nima prave podlage. Kar osem od desetih Italijanov je razočaranih nad politiko, na katero ni mogoče več računati. Posledice so slej ko prej uničujoče, saj vse bolj peša vizija prihodnosti, kar pomeni, da je v ljudeh vse manj moči za njeno soustvarjanje in vse manj veselja ob misli nanjo. Rezultat: gotovo je samo to, da se nam prihodnost bliža, kakšna, ne vemo, nanjo v ničemer ne moremo vplivati. Nadaljnja posledica tovrstnega obupavanja je vse večje medčloveško nezaujanje, nezaupanje do drugih, do drugega, do bližnjega. Zato zapiranje vase, nekakšen neizogiben egoizem, ki ni škodljiv le zaradi trganja osebnih vezi, ampak je razdiralen zaradi našega tihega ali glasnega pristajanja na to vsakodnevno trganje. Takšna podoba duševnega počutja je vsekakor vse prej kot ugodna in del izveden-

cev je mnenja, da gre že za neke vrste obolelost, torej prizadetost tiste vrste, ob kateri ne bi smeli ostati ravnodušni, ampak bi morali čim prej pričeti iskati izhod iz navedenega stanja. Navedeni dvomi in stiske, ki so v večji ali manjši meri prisotni v celotnem razvitem svetu, pa bi se lahko umaknili pred nastajajočo novo Evropo in njenimi nakazanimi cilji in to upravičeno. Treba se je namreč spomniti, da je Evropa preseгла uporabo sile v svojih notranjih odnosih in na ta način postala veliko, če že ne edino upanje za celotni svet. Kaj je več od miru in razreševanja problemov brez vojn, sploh obstaja večja dobrina? Dalje se Evropi kolikor toliko še uspeva upirati prevladi kapitala in s tem tisti globalizaciji, ki želi s sklicevanjem na ekonomijo zlepa ali zgrda poenotiti človeštvo v brezoblično množico, razvrščeno na raven le materialnih vrednot. Evropa ne nazadnje v svojo tradicijo svoje kulture stremi po ponovni spodbuditi in ovrednotenje človeka kot posameznika, posameznika, ki svoj smisel ne uresničuje zgolj v sebi in zase, ampak v skupnosti vseh drugih in za druge. Le preko te skupnosti je njegova, se pravi posameznikova sreča dosegljiva in uresničljiva. In v takšni Evropi bi se moralo zaupanje v človeka in v prihodnost dodatno in nenehno krepiti in ne zmanjševati, seveda v kolikor hočemo zares videti bedo ne tako maloštevilnih delov sveta, kjer o blagostanju, v katerem mi danes živimo, samo sanjajo.

Janez Povše

Na dnu...

TA PA JE DOBRA!
KAKO SI MISLIJO,
DA BOM LAHKO ŠLA
ČEZ MEJO, ČE NE BO
VEČ PREPUSTNICE?

POGOVOR Mirko Brulc

Rim in Ljubljana sta daleč od Gorice in Nove Gorice

Novogoriški župan Mirko Brulc je dober znanec vseh goriških Slovencev. S prejšnjo goriško upravo pod vodstvom Vittoria Brancattija je začel odlično sodelovanje, ki je bilo kronano 1. maja 2004 ob vstopu Slovenije v EU s proslavo na skupnem trgu (ki pa ima še danes dve imeni). Pred Slovenijo je nov pomemben datum, 20. december, ki bo dokončno odpravil vsaka sled za fizično mejo med obema državama. Pred tem pomembnim dogodkom smo z novogoriškim županom pokramljali o čezmejnih odnosih z Romolijevo upravo in o učinkih uveljavitve schengenskega režima.

Kako ocenjujete odnose med občinama Gorica in Nova Gorica tako v odnosu s prejšnjo upravo kot tudi z današnjo?

S prejšnjo upravo imamo štiriletno izkušnjo sodelovanja. Bilo je zelo korektno, nikoli nismo občutili podcenjevalnega odnosa. Zelo jasno smo razčistili dogodek iz polpretekle zgodovine, ki bremenijo naš prostor, in se teh tematik nato nismo več lotevali. Tudi vse proslave na njihovi in na naši strani so bile pripravljene v sodelovanju. Iz tega izhajajo tudi številni uspehi. Na naš račun je bilo sicer izrečenih kar nekaj kritik, češ da je bilo sodelovanje skoraj izključno na protokolarni ravni. Mediji to bolj opazijo. Dejansko pa so tri uprave, goriška, novogoriška in šempetrška skupno reševale veliko problemov, vezanih na ekonomijo, na urejanje prostora. Tukaj imamo čezmejni avtobus, skupe pobude pri prodaji pitne vode ter okoli gledališkega abonmaja. Prišlo je tudi do dogovora, da bodo muzealije podnaslovljene dvojezično, pa čeprav pri nas ne gre za dvojezično območje. No, naj omenim še sodelovanje na področju univerze in zdravstva: dosti je takih skupnih stvari, s katerimi se lahko pohvalimo. Zelo viden rezultat je seveda skupni trg. S tem projektom smo dejansko začeli predčasno rušiti meje mimo obeh vlad. To je bila takrat velika reč.

Sedaj je na oblasti prišlo do spremembe. Spoštujem župana Romolija, ki ima veliko političnih izkušenj. Moral pa se bo znati prilagajati, tako kot se mi prilagajam njemu. Priznati bo moral, da smo doslej že precej postorili in da lahko skupaj gradimo naprej. Mislim, da se počasi tudi sam prepričuje, da je treba zadeve, ki so vezane na oboje, izpeljati v sodelovanju.

Se vam zdi, da se župan Romoli težje prilagaja?

Ne, pravzaprav ne. Mogoče se njegova uprava težko prilagaja temu tempu. Ampak, prvi zagon je povsod težak.

Na področju sodelovanja je bil pomemben dosežek odprtje prostorov v Gorici, kjer se je naselila novogoriška univerza...

To vprašanje bi morali postaviti našim Slovincem čez mejo, da bi lahko ugotovili, kakšno vrednost ima ta dogodek. Dejstvo, da se je novogoriška univerza naselila tudi v Gorici in tam izvaja del izobraževalnega procesa, je bilo izjemno darilo Slovincem - zamejcem in seveda tudi dokaz, da mi nismo priznavali meje in da smo delali čez mejo že pred uvedbo schengenskega režima.

Kako vidite na tem elitnem področju znanosti možnost sodelovanja med novogoriško univerzo ter tržaško in videm-

sko univerzo, ki prav tako ima ta svoje oddelke v Gorici?

Te univerze, kolikor mi je znano, med sabo dobro sodelujejo. Tudi sam sem bil že večkrat povabljen na pogovore s študenti na videmski in tržaški univerzi. Pred kratkim je bil v Trstu celo naš predstavnik za mednarodne komisije. Ta zadeva se čedalje bolj odpira. Pričakujemo, da bodo v kratkem k nam začeli hoditi tudi študenti iz sosednje Gorice.

V zadnjem obdobju je v javnosti odmevalo dejstvo, da se je pretrgala tradicija skupnega polaganja vencev goriškega in novogoriškega župana okoli praznikov ob prvem novembru. Zakaj po vašem mnenju župan Romoli ni pristopil k iniciativi?

Midva sva se o tem že prej pogovarjala. Župan Romoli je dejal, da je bilo spravno dejanje že sklenjeno in da ga zato ni treba ponavljati. Zame pa to ni spravno dejanje. Spravo morata namreč izpeljati predsednika obeh držav. Na lokalnem nivoju smo to že davno opravili. Naši borci sprejemajo dejstvo, da se proslave na Trnovem udeležujejo predstavniki goriške občine. Sami borci nato tudi mene spremljajo pri polaganju venca na goriškem lapidariju. Dan mrtvih je dan, ko se počastijo prav mrtvi. Gre torej za pietetno dejanje. Gospod Romoli se je odločil drugače, a če sem pravilno razumel, je tudi že sam ocenil, da je naredil napako.

Glede tega pripetljaja je pravzaprav dejal, da bi ravnal drugače in sprejel vaše vabilo, ko bi vedel, da se bo sprožila taka polemika. Boste torej župana Romolija naslednje leto spet povabili?

Brez nadaljnega. Spet ga bom povabil na Trnovo. Ko bo opravil ta korak, bo videl, da imamo tudi mi svoj spomin in da cenimo svojo zgodovino ter da častimo mrtve zelo zelo spodobno in z veliko mero pietete.

Velika pričakovanja so bila, da bo uradna slovesnost ob uvedbi schengenskega režima med Gorico in Novo Gorico. Portugalsko predsedstvo in svet notranjih ministrov EU pa sta se odločila drugače in slovesnost prenesta na mejni prehod na Škofijah. Župan Romoli pravi, da je za to kriva predvsem os Ljubljana - Koper, ki jo slovenska vlada privilegira...

Mi smo pričakovali, da bo ta dogodek pri nas, tu je največ simbolične. Meja se je pri nas najbolj drastično zarezala v narodovo telo. Prepričan sem zato, da bodo tudi v tem trenutku ljudem silile solze v oči od sreče, tako kot se je zgodilo 1. maja 2004. Meja je namreč le meja in je naredila veliko gorja.

Ne vem pa, koliko je res, da je za to, da bo osrednja slovesnost na Škofijah, kriva le Slovenija. Verjetno sta se tako odločili obe vladi, v Rimu in Ljubljani. Rim in Ljubljana pa sta daleč od Gorice in Nove Gorice in naših občutij nikakor ne razumeta. To pa je njun problem. Mi bomo pripravili zelo spodobno prireditev, ki ne bo obremenjena s protokolarnimi obveznostmi. Nihče nas ne bo preganjal, tako da bo slovesnost sama požela veliko zadovoljstvo pri vseh prebivalcih.

Menite, da bi bila izbira Trga Evrope boljše izbira? Mnogi pravijo, da je bil ta trg pravi adut, ki pa ni bil primerno izkoriščen...

Z županom Romolijem sva si ogledala obe prizorišči. Nismo se pa dokončno odločili, kje naj bi v kolikor bo prišlo do te velike investicije, bo vpliv enak. Meja ne pomeni nič. Negativni in pozitivni učinki bodo pri nas in pri njih, v Novi Gorici in v Gorici. V poštev bo treba vzeti občutno povečanje prometa, infrastruktura se bodo močno obremenile, veliko bo novih priseljenih delavcev. Ne nazadnje predvidevamo, da bo megazabavišče obiskalo več milijonov turistov. V tem pogledu bo narasel tudi promet in ekonomija v italijanskih turističnih

Foto JMP

infrastrukturah, kot so hoteli, gostinski obrati, letališče, pristanišče v Trzinu in še kaj. Ni kaj, deliti si bomo morali dobre in slabe plati naložbe. Z Romolijem sva se o tem že pogovarjala. V primeru, da bi se investicija res udeležila, bom župana Romolija sam obvestil, on pa se bo takrat izrazil.

Se vam ne zdi, da bo postalo megazabavišče centripetalna sila, ki bo privlekla nase celotno širšo goriško ekonomijo (na slovenski in italijanski strani meje) in si jo podredilo? Bojazen obstaja. Zato je treba dobro poznati namembnost samega megazabavišča in katere usluge se bodo tam ponujale. Želim nekaj več od samih igralnic: želimo npr. kongresni in zdraviliški turizem. Druga pomembna tematika bo zaposlovanje: pri nas imamo v tem trenutku nizko sto-

ve, kako bo prebivalstvo obremenjeno. Zavračate torej očitke župana Romolija, da je to odmik od sodelovanja? Ne, to ni odmik od sodelovanja. S sosedi se dogovarjamo, čisto vsak projekt ne more biti kar tako realiziran. To pa ne pomeni, da se sodelovanju odpovedujemo. Prej nasprotno: projekt nas je namreč še bolj povezal. Veliko je bilo sestankov na področjih ustrezne stroke. Ljudje so se med seboj spoznali, načrtovanja pa že potekajo naprej.

Kako lahko z dokončnim padcem meja graditev megazabavišča meja ne samo na Novo Gorico, ampak tudi na Gorico in na širšo okolico v Sloveniji in v Italiji?

V kolikor bo prišlo do te velike investicije, bo vpliv enak. Meja ne pomeni nič. Negativni in pozitivni učinki bodo pri nas in pri njih, v Novi Gorici in v Gorici. V poštev bo treba vzeti občutno povečanje prometa, infrastruktura se bodo močno obremenile, veliko bo novih priseljenih delavcev. Ne nazadnje predvidevamo, da bo megazabavišče obiskalo več milijonov turistov. V tem pogledu bo narasel tudi promet in ekonomija v italijanskih turističnih

infrastrukturah, kot so hoteli, gostinski obrati, letališče, pristanišče v Trzinu in še kaj. Ni kaj, deliti si bomo morali dobre in slabe plati naložbe. Z Romolijem sva se o tem že pogovarjala. V primeru, da bi se investicija res udeležila, bom župana Romolija sam obvestil, on pa se bo takrat izrazil.

Se vam ne zdi, da bo postalo megazabavišče centripetalna sila, ki bo privlekla nase celotno širšo goriško ekonomijo (na slovenski in italijanski strani meje) in si jo podredilo? Bojazen obstaja. Zato je treba dobro poznati namembnost samega megazabavišča in katere usluge se bodo tam ponujale. Želim nekaj več od samih igralnic: želimo npr. kongresni in zdraviliški turizem. Druga pomembna tematika bo zaposlovanje: pri nas imamo v tem trenutku nizko sto-

ve, kako bo prebivalstvo obremenjeno. Zavračate torej očitke župana Romolija, da je to odmik od sodelovanja? Ne, to ni odmik od sodelovanja. S sosedi se dogovarjamo, čisto vsak projekt ne more biti kar tako realiziran. To pa ne pomeni, da se sodelovanju odpovedujemo. Prej nasprotno: projekt nas je namreč še bolj povezal. Veliko je bilo sestankov na področjih ustrezne stroke. Ljudje so se med seboj spoznali, načrtovanja pa že potekajo naprej.

Kako lahko z dokončnim padcem meja graditev megazabavišča meja ne samo na Novo Gorico, ampak tudi na Gorico in na širšo okolico v Sloveniji in v Italiji?

V kolikor bo prišlo do te velike investicije, bo vpliv enak. Meja ne pomeni nič. Negativni in pozitivni učinki bodo pri nas in pri njih, v Novi Gorici in v Gorici. V poštev bo treba vzeti občutno povečanje prometa, infrastruktura se bodo močno obremenile, veliko bo novih priseljenih delavcev. Ne nazadnje predvidevamo, da bo megazabavišče obiskalo več milijonov turistov. V tem pogledu bo narasel tudi promet in ekonomija v italijanskih turističnih

infrastrukturah, kot so hoteli, gostinski obrati, letališče, pristanišče v Trzinu in še kaj. Ni kaj, deliti si bomo morali dobre in slabe plati naložbe. Z Romolijem sva se o tem že pogovarjala. V primeru, da bi se investicija res udeležila, bom župana Romolija sam obvestil, on pa se bo takrat izrazil.

Se vam ne zdi, da bo postalo megazabavišče centripetalna sila, ki bo privlekla nase celotno širšo goriško ekonomijo (na slovenski in italijanski strani meje) in si jo podredilo? Bojazen obstaja. Zato je treba dobro poznati namembnost samega megazabavišča in katere usluge se bodo tam ponujale. Želim nekaj več od samih igralnic: želimo npr. kongresni in zdraviliški turizem. Druga pomembna tematika bo zaposlovanje: pri nas imamo v tem trenutku nizko sto-

ve, kako bo prebivalstvo obremenjeno. Zavračate torej očitke župana Romolija, da je to odmik od sodelovanja? Ne, to ni odmik od sodelovanja. S sosedi se dogovarjamo, čisto vsak projekt ne more biti kar tako realiziran. To pa ne pomeni, da se sodelovanju odpovedujemo. Prej nasprotno: projekt nas je namreč še bolj povezal. Veliko je bilo sestankov na področjih ustrezne stroke. Ljudje so se med seboj spoznali, načrtovanja pa že potekajo naprej.

Kako lahko z dokončnim padcem meja graditev megazabavišča meja ne samo na Novo Gorico, ampak tudi na Gorico in na širšo okolico v Sloveniji in v Italiji?

V kolikor bo prišlo do te velike investicije, bo vpliv enak. Meja ne pomeni nič. Negativni in pozitivni učinki bodo pri nas in pri njih, v Novi Gorici in v Gorici. V poštev bo treba vzeti občutno povečanje prometa, infrastruktura se bodo močno obremenile, veliko bo novih priseljenih delavcev. Ne nazadnje predvidevamo, da bo megazabavišče obiskalo več milijonov turistov. V tem pogledu bo narasel tudi promet in ekonomija v italijanskih turističnih

infrastrukturah, kot so hoteli, gostinski obrati, letališče, pristanišče v Trzinu in še kaj. Ni kaj, deliti si bomo morali dobre in slabe plati naložbe. Z Romolijem sva se o tem že pogovarjala. V primeru, da bi se investicija res udeležila, bom župana Romolija sam obvestil, on pa se bo takrat izrazil.

Se vam ne zdi, da bo postalo megazabavišče centripetalna sila, ki bo privlekla nase celotno širšo goriško ekonomijo (na slovenski in italijanski strani meje) in si jo podredilo? Bojazen obstaja. Zato je treba dobro poznati namembnost samega megazabavišča in katere usluge se bodo tam ponujale. Želim nekaj več od samih igralnic: želimo npr. kongresni in zdraviliški turizem. Druga pomembna tematika bo zaposlovanje: pri nas imamo v tem trenutku nizko sto-

ve, kako bo prebivalstvo obremenjeno. Zavračate torej očitke župana Romolija, da je to odmik od sodelovanja? Ne, to ni odmik od sodelovanja. S sosedi se dogovarjamo, čisto vsak projekt ne more biti kar tako realiziran. To pa ne pomeni, da se sodelovanju odpovedujemo. Prej nasprotno: projekt nas je namreč še bolj povezal. Veliko je bilo sestankov na področjih ustrezne stroke. Ljudje so se med seboj spoznali, načrtovanja pa že potekajo naprej.

Kako lahko z dokončnim padcem meja graditev megazabavišča meja ne samo na Novo Gorico, ampak tudi na Gorico in na širšo okolico v Sloveniji in v Italiji?

V kolikor bo prišlo do te velike investicije, bo vpliv enak. Meja ne pomeni nič. Negativni in pozitivni učinki bodo pri nas in pri njih, v Novi Gorici in v Gorici. V poštev bo treba vzeti občutno povečanje prometa, infrastruktura se bodo močno obremenile, veliko bo novih priseljenih delavcev. Ne nazadnje predvidevamo, da bo megazabavišče obiskalo več milijonov turistov. V tem pogledu bo narasel tudi promet in ekonomija v italijanskih turističnih

infrastrukturah, kot so hoteli, gostinski obrati, letališče, pristanišče v Trzinu in še kaj. Ni kaj, deliti si bomo morali dobre in slabe plati naložbe. Z Romolijem sva se o tem že pogovarjala. V primeru, da bi se investicija res udeležila, bom župana Romolija sam obvestil, on pa se bo takrat izrazil.

Se vam ne zdi, da bo postalo megazabavišče centripetalna sila, ki bo privlekla nase celotno širšo goriško ekonomijo (na slovenski in italijanski strani meje) in si jo podredilo? Bojazen obstaja. Zato je treba dobro poznati namembnost samega megazabavišča in katere usluge se bodo tam ponujale. Želim nekaj več od samih igralnic: želimo npr. kongresni in zdraviliški turizem. Druga pomembna tematika bo zaposlovanje: pri nas imamo v tem trenutku nizko sto-

ve, kako bo prebivalstvo obremenjeno. Zavračate torej očitke župana Romolija, da je to odmik od sodelovanja? Ne, to ni odmik od sodelovanja. S sosedi se dogovarjamo, čisto vsak projekt ne more biti kar tako realiziran. To pa ne pomeni, da se sodelovanju odpovedujemo. Prej nasprotno: projekt nas je namreč še bolj povezal. Veliko je bilo sestankov na področjih ustrezne stroke. Ljudje so se med seboj spoznali, načrtovanja pa že potekajo naprej.

Kako lahko z dokončnim padcem meja graditev megazabavišča meja ne samo na Novo Gorico, ampak tudi na Gorico in na širšo okolico v Sloveniji in v Italiji?

V kolikor bo prišlo do te velike investicije, bo vpliv enak. Meja ne pomeni nič. Negativni in pozitivni učinki bodo pri nas in pri njih, v Novi Gorici in v Gorici. V poštev bo treba vzeti občutno povečanje prometa, infrastruktura se bodo močno obremenile, veliko bo novih priseljenih delavcev. Ne nazadnje predvidevamo, da bo megazabavišče obiskalo več milijonov turistov. V tem pogledu bo narasel tudi promet in ekonomija v italijanskih turističnih

infrastrukturah, kot so hoteli, gostinski obrati, letališče, pristanišče v Trzinu in še kaj. Ni kaj, deliti si bomo morali dobre in slabe plati naložbe. Z Romolijem sva se o tem že pogovarjala. V primeru, da bi se investicija res udeležila, bom župana Romolija sam obvestil, on pa se bo takrat izrazil.

pnjo brezposelnosti. Pomisliti bomo morali, kaj bo s prihodom drugih delavcev in strokovnjakov. Trg namreč ne bo zahteval samo nizkousposobljenih kadrov: morali bomo imeti določeno število zdravnikov, prevajalcev, ekonomistov, strokovnjakov v marketingu. Splošno gledano, mislim, da bi ta prostor pridobil: razvijal bi se, od megazabavišča bi dobro živle številne strukture.

Kakšna pa bo usoda Hita? Novogoriška ekonomija je vezana na znamko Hit. Ne bo megazabavišče fagocitiralo novogoriškega igralniškega podjetja?

Ta previdnost se je sprožila nekoliko prepozno v državi in celo pri Hitsu samem. Nas skrbi, kaj se bo s Hitom zgodilo. Zato želimo varovalko v zakonodaji, da bo Hit ostal tak, kot je danes, in da ne bo prišlo do kanibalizacije. To pa je stvar stroke: ni namreč enostavno vsega tega zagotoviti.

Boste vsekakor skušali ohraniti Hit v slovenskih rokah in mu ponuditi postavke konkurenčnosti na tem trgu?

Da, tako. Omenili ste, da se ob izpeljavi projekta megazabavišča odpira trg 3000 novih delovnih mest. Današnji predsednik Danilo Türk, ki ga je podpirala tudi vaša stranka, je pred volitvami dejal, da morajo biti ta delovna mesta zaželenja in da po njegovem mnenju v tem primeru niso. Kako na to odgovarjate?

Velikokrat se v primeru megazabavišča srečujem z ocenami, ki prihajajo od daleč. Predsednik Danilo Türk je verjetno mislil na to, da se s projektom ne strinja, če se o njem negativno izraža lokalna skupnost. Informacij o tem projektu pa je še malo, celo mi še zelo malo vemo o vsem tem. Ob natančni študiji, kaj pomeni taka investicija, kje bo projekt lociran, kakšni bodo vplivi na okolje, bo treba opraviti izračune, ali se investicija izplača ali ne. Te študije nas še čakajo. Nas ne zanimajo želje Američanov, da poberejo čim več kapitala in ga odnesejo kam drugam. Naš interes je, da mi tukaj boljše živimo: ne samo Nova Gorica, govorim o celotni zahodni Sloveniji. Če bomo imeli dovolj pаметi, dovolj treznosti, dovolj strokovnih argumentov, sem jaz za tako investicijo.

Glede nove delovne sile, ki se bo tukaj naselila, pa spet lahko govorimo o številnih vprašanjih: od kod bodo delavci prišli, kakšno kulturo bodo s seboj prinesli, kdo jim bo pripravil potrebno infrastrukturo. Mi bomo navsezadnje rabili neko jamstvo,

če se ta projekt v naslednjih letih izjalovi in propade. Veliki socialni problemi, ki bi v tem primeru prišli na dan, ne morejo pasti na pleča lokalne skupnosti. Vse to lahko uredimo z zakonodajo: veliko se o tem pogovarjamo z državnim sekretarjem Andrejem Šircijem.

Ste od Američanov dobili kaka jamstva v tem smislu?

Nobenih jamstev in nobenih obljub ni bilo doslej. Američani so pravzaprav premalo natančno pokazali, kako si zamišljajo celotno zadevo. To razumem, saj je bilo tudi njim premalo predstavljeno, kakšni so mnenje in potrebe lokalne skupnosti. Govoriti, da bomo začeli graditi mega Las Vegas na Goriškem, je absurd in velika napaka. Igralnic sploh ne rabimo več. Naš interes je izključno ta, da boljše živimo. In zato se ne bomo zadovoljili niti z eventualnimi donacijami, ki so nam jih Američani pripravljali odšteti. V zakonodaji želimo imeti zagotovljen stalen vir prihodkov, s katerim bomo odpravljali negativne posledice. Graditi bo treba dodatno infrastrukturo: vodovod, čistilno napravo, deponijo za smeti, ojačenje električnih povezav, cestno omrežje. Tega ne sme plačevati lokalna skupnost.

Govorili ste o pomanjkanju konkretnih informacij. Je torej lokalna skupnost reagirala tako negativno zaradi slabega informiranja o poteku projekta?

Vem za primer na Daljnem vzhodu, kjer so se gradnje takega megazabavišča lotili povsem drugače. Najprej so se posvetovali z lokalnimi skupnostmi. Tukaj pa se je izpeljeval projekt že dve ali tri leta, mi pa nismo bili povabljeni zraven. Iz tega se potem rodijo napake.

Ta manko torej vi vidite na ravni vlade?

Ja, tako. Na ravni vlade in tudi Hita. Ob megazabavišču v Novi Gorici se pri Vilešu, v Gorici, udejanja tudi načrt veleblagovnice IKEA. Kakšen bo učinek prihoda dveh takih velikakov v naše kraje?

Kdor načrtuje take investicije, mora sam narediti izračun o učinkih naložbe. Naša naloga je, da ugotovimo vpliv na okolje, ali bodo infrastrukture prenesle tak obseg novih kupcev, turistov ipd. Na sam megazabaviščni kompleks pa se lahko vežejo tudi drugi objekti, saj lahko turist troši tudi kje drugje. V to logiko lahko seveda vključimo še ovrednotenje prometnih vozlišč, kot je letališče v Ronkah, ladjedelnica v Trzinu ter pristanišča v Kopru in Trstu.

Andrej Černic

Foto JMP

Novogoriški župan Mirko Brulc je minuli ponedeljek priredil božično novoletni sprejem za predstavnike naših najbolj pomembnih organizacij iz Gorice. Janez Povše, Livio Semolič, Silvan Primožič, Franka Žgavec, Damjan Paulin, Silvan Kerševan, Julijan Čavdek, Igor Tomazetič, msgr. Oskar Simčič, Aldo Rupel in Walter Bandelj so se v imenu slovenskih organizacij županu zahvalili za pomoč, njegovo pregovorno prijaznost, istočasno pa so si skupaj z njim zaželeli, da bi skorajšnji vstop Republike Slovenije v schengenski prostor pomenil nov zagon za vse nas.

Srečanje sodelavcev in prostovoljcev Karitas na Ponikvi

Nagovor predsednika Slovenske Karitas msgr. dr. Marjana Turnška

Dragi duhovniki, sodelavci in prostovoljci Karitas, dragi darovalci, bratje in sestre, ki v ubogih, zapuščenih in potrebnih služite Bogu, ki je karitas!

Hvala vam, da ste bili tudi v preteklem letu skupaj z mnogimi, ki jih danes ni tukaj - Kristusovo obličje mnogim bratom in sestram v potrebah, še posebej v septembrskih poplavih, ki so dosegle za Slovenijo še nepoznane razsežnosti. Hvala vam, da ste danes tukaj na sedemnajstem srečanju na Ponikvi, da smo spet lahko zbrani v zahvali Bogu, ki nas ljubi do konca, do križa. Na Ponikvi se je slovenskemu narodu na poseben način odprlo nebo, ko nam je podarilo blaženo-

Jožefom, ki je Jezusu predstavljal okolje zorenja in odraščanja v človečnosti. Bog je izbral zakonsko svetišče ljubezni med Marijo in Jožefom za zemeljsko telesno, duševno in duhovno okolje svojega učlovečenja. Jezus je kot človeški otrok iz tega zakonskega odnosa srkal človeške vzorce reagiranja v življenju.

V letu Svetega pisma se zavemo, da nam skrivnost zakonske in družinske ljubezni zelo zgovorno razodeva Božja beseda. Pavel je Kološanom in danes tudi nam v berilu sporočil: "Kot Božji izvoljenci, sveti in ljubljeni, si oblecite globoko usmiljenje, dobrotljivost, ponižnost, krotkost, potrpežljivost. Prenašajte drug drugega in odpuščajte drug dru-

sk, nemoči, tudi bolečin in polumov. Ljudje, ki smo sicer ustvarjeni za življenje v ljubezni, ljubezen velikokrat težko uredimo v vsakdanjih odnosih, sredi kuhinje ali spalnice, sredi delovnih obveznosti, vzgojnih težav in drugih nujnih opravil, poleg tega pa smo marsikdaj obteženi tudi z globokimi notranjimi ranami iz preteklosti. Zlasti iskren pogovor o doživljanju drug drugega in o notranjem dogajanju v obeh je velikokrat težak in ga mnogi zakonci opuščajo. Zanj si ne vzamejo časa ali pa ga opustijo zaradi določenih strahov ali slabih izkušenj. Premnogokrat zakonci ne zmorejo več komunicirati in se vse konča v ločitvi, ki pomeni

novi globoko ranjenost za moža in ženo, za starše in otroke! Ni prav, da odgovorni v družbi premalo

storimo za pomoč in spremembo razmer, da bi bile bolj v pomoč temeljnemu poslanstvu ljudi, ki ni v poklicnem delu, ampak v služenju ljubezni najprej v družinah. Tudi za današnje življenjske pogoje zakoncev in družin v marsičem velja Jezusova ugotovitev: "Od začetka pa ni

prta usta onemela zaradi stisk, bolečin, strahu, sramu, nemoči in obupanosti, položiti za vse človeštvo usodno vprašanje: Ali me imaš rad? In zato njihovega klica po ljubezni ni ne slišati na ulicah ne videti na reklamnih plakatih ali ga dojeti iz reklamnih spotov. Kdo bo oglaševal njihovo bolečino in nemoč, čeprav hrepenijo po uresničenju zakonske in družinske ljubezni? Da, Karitas mora vse to oglaševati, mora biti njihov glas, da ga bodo slišali vsi, ki lahko pomagajo in želijo pomagati. In, hvala Bogu, da vas je takšnih veliko! Vsi lahko pri tem pomagamo - eni z molitvijo, drugi z materialno pomočjo, spet drugi s konkretno prijateljsko bližino, vzpodbudno ali tolažilno besedo, spet kdo s strokovnim svetovanjem in spremljanjem ali s pričevanjem o lastni izkušnji.

Zato mož in žena, želimo vama pomagati, da bosta mogla prisluhniti trajnemu vprašanju med vama: Ali me imaš rad? Pomagati vama želimo, da bosta kot odgovor nanj zmogla zastaviti življenje drug za drugega in s tem pomagati, da bo vajin odnos iz vere mogel postati potreben vsakdanji kruh in zrak vajinim otrokom, ki tudi nenehno sprašujejo: "Mama, oče, ali nas imata rada?"

Veliko stisk nastaja v zakonih in družinah prav zaradi nezmožnosti karitativne dejavnosti med možni in ženami in posledično med starši in otroki. Dragi prostovoljci in sodelavci Karitas, dragi darovalci, zahvaljujem se vam, da ste v času od lanskega do letošnjega tedna Karitas trajno z dejanji odgovarjali: "Da, rad te imam!" Pa tudi danes vas gorče vabim, da go Karitas glasno odgovorimo na vprašanje mož in žena, otrok in staršev, ki iz svojih zakonskih in družinskih stisk in bolečin, ki so odraz razrahljanih temeljev, sprašujejo: "Ali me imaš rad?" Bodimo iznajdljivi in jim pomagajmo zgraditi dovolj trdne družinske temelje. Amen.

msgr. dr. Marjan Turnšek
predsednik Slovenske Karitas

Msgr. dr. Marjan Turnšek

bilo tako." (Mt 19,8) Zato želimo letos s Klicem do brote v usta tistih mož in žena, mater in očetov, katerim so od-

gemu /.../ Nad vsem tem pa naj bo ljubezen, ki je vez popolnosti. /.../ Žene, bodite pokorne svojim možem /.../ Možje, ljubite svoje žene in ne bodite osorni do njih. Otroci, ubogajte svoje starše v vsem, kajti to je všeč Gospodu. Očetje, ne grenite svojih otrok." (Kol 3,12-13.14.18-21)

To je skoraj nebeški ideal, ki je bil vedno težko dosegljiv. Iz današnjega evangelija izvem, da tudi v Jezusovem času ni bilo drugače, saj s farizeji razpravlja o perečem vprašanju ločitve zakona (prim. Mr 10,2-12). Za človeštvo tako pomembno poslanstvo ni nekaj lahkega ali celo lahkotnega. Biti mož in žena je težka naloga še posebej zato, ker današnji način življenja v glavnem ne pomaga k temu, da bi bilo poslanstvo lažje uresničevati, zato se v zakonskem in družinskem življenju pojavlja toliko sti-

ralnega življenja, ki jima ga je očital. Janez je zaradi tega dal glavo; Jezus pa bo prišel na vrsto pozneje, s križem. Janez nima niti dovolj časa, da bi si malo odahnil od napore. Zaradi tega ni imel časa, da bi Jezusa поблиže spoznal. Ker je zdaj v ječi, premišljuje o Jezusu, in da bi si bil na jasnem o njem, pošlje k njemu učence vprašati, ali je on Kristus-Mesija, ki ga pričakujejo, ali naj čakajo drugega? (Mt 11, 3). Jezus ne odgovori takoj z da ali ne, marveč se sklicuje na svoja dela, na dobroto do grešnikov, na ozdravljenja bolnih, slepih, na oznanjevanje kraljestva ubogim. Z njegovo dobroto je namreč vdrla končno odrešenje v svet, saj ni nič večjega od ljubezni do Boga po ljubezni do trpečega človeka, žega po edinstvi, žega po odrešenju. Prvo današnje berilo to izčrpno opisuje. O tem so pisali vsi preroki. Mnogičice govorijo: "Nikoli se kaj takega ni videlo v Izraelu" (Mt 9, 33). Odrešenje bo samo v Jezusu. Krstnik bo samo pripravil pot do Jezusa. Če primerjamo Janeza s katerim koli prerokom, tedaj je on največji med njimi. Toda

v primerjavi z Božjim kraljestvom je on samo glas-glasnik. Ima se za nevrednega, da bi dal Jezusu sandale (Mt 11, 10-12; 3, 18). Z Janezom Krstnikom se končuje Stara zaveza, čas starozaveznih prerokov (kakor zgoraj). Začenja se nov čas, čas Božjega kraljestva. Nasprotniki pa se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da je Stara zaveza mimo. Zato vidijo v Janezu le čudaškega asketa, celo obsedenca, v Jezusu pa še bolj ponižujoče, poleg obsedenca (Jn 7, 20) pokvarjenca, požrešneža in pijanca ter tovariša in prijatelja cestniarjev in grešnikov (Mt 11, 19). Tako zgrešijo pot mimo Krstnika in Jezusa (gl. U. Wilckens, n.d., 54-55). Nova zaveza pa je z Jezusom prinesla svobodo, za katero nas je Bog ustvaril; je čisto veselje, je širina duha. A kaj je ta novost, o kateri govori prerok Izaija v prvem današnjem berilu? Ker je Izaija zlahen preroki pevec, tudi literarno vzelo, prislunemo njegovi navidezno fantastični viziji novega sveta, kjer je celo mrtva narava povabljen, naj vriska: "Naj vriskata puščava in goljava, raduje naj se pustinja in naj dve-

Ob aferi prof. Igorja Lukšiča

Raziskovanje naj bo olikano in legitimno

Pristojna komisija slovenskega parlamenta bo kmalu obravnavala primer dr. Igorja Lukšiča, predavatelja na ljubljanski Fakulteti za družbene vede in podpredsednika stranke Socialni demokrati Slovenije. Kot smo že poročali, je svojim študentom naročil, naj v obdobju nedavnih predsedniških volitev obiskujejo cerkve, poslušajo duhovnike in potem poročajo

obnašati). V nalogi je študent potem opisal svoj metodološki pristop ter potek in izsledke svojih opazovanj, raziskovanj in primerjav. Dodal je po možnosti tudi primerne odlomke iz strokovne literature in sklenil nalogo z omembo morebitnih vrzeli, kjer bi bilo potrebno nadaljnje raziskovanje. Skratka, vsak študent je raziskoval olikano in legitimno, torej s privolitvijo predstavnikov

Prof. Igor Lukšič

pristojnim na fakulteti o morebitnih prekrških cerkvenih osebnosti pri obravnavanju strank oz. politikov. Zadeva pa odmeva tudi pri Slovencih, ki žive v Cleve-landu in drugod v Združenih državah Amerike. O tem je v tedniku Demokracija v Ljubljani objavil članek dr. Edi Gobec, zaslužni profesor sociologije v ZDA. Primerjal je svoj študijski pristop s tistim, ki ga je uporabil njegov ljubljanski kolega dr. Igor Lukšič. Omejil se je na primere, ko je kak njegov študent želel opazovati, raziskati in primerjati verske obrede, obnašanje in odnose vernikov ter obrednih voditeljev (katoliških duhovnikov, protestantskih ministrov, judovskih rabinov ali binškošnih in drugih "pridigarjev". "Najprej sva se s študentom sporazumela, da se mora o svoji nalogi prej pogovoriti s predstavnikom verske skupnosti in dobiti za svoje raziskovanje njegovo soglasje oz. dovoljenje in morebitne napotke, pogoje in pojasnila. Moral je upoštevati predpise glede obnašanja v tistem svetišču ali molilnici (biti primerno oblečen, se spoštljivo in nemoteče

svetišča ali molilnic. Upam, da so take raziskovalne naloge prinesle vsaj skromen delež k bolj objektivnemu pogledu na raziskovano področje in s tem tudi k večjemu razumevanju verskih obredov, nauk, pripravljen in čustev ter tako tudi k prepotrebni večji strpnosti in medsebojnemu spoštovanju. Seveda mora študent vedno prvenstveno raziskovati zase, za svoje znanje in svojo osebno rast, nikdar pa za potrebe strankarske ali ideološke politike ali za potrebe svojega profesorja." Dr. Edi Gobec, naš ugledni rojak in znanstvenik, ki je poučeval sociologijo v ZDA, občasno pa tudi v Kanadi in v Islandiji, je prakso dr. Igorja Lukšiča opredelil kot nesprejemljivo ravnanje. Zapisal je še, "da bi moral vsak vzgojitelj po svojih najboljših močeh pomagati pri iskanju resnice, objektivnosti in strpnosti ter k utrjevanju tistega poštenja, o katerem je tako spodbudno pisal duhovnik in eden najplodnejših slovenskih socialnih znanstvenikov, moj občasni sodelavec in do smrti zvesti prijatelj, akademik dr. Anton Trstenjak."

M.

3. ADVENTNA NEDELJA

Iz 35, 1-6a. 10; Ps 146; Jak 5, 7-10; Mt 11, 2-11

Jezus je hodil okrog oznanjat in govorit o Božjem kraljestvu. Povsod je ljudi poučeval. Tudi učence in apostole je pošiljal okrog, da so mu pripravljali pot v vasi in druge kraje. Tako delo je bilo zelo zahtevno. Večkrat ni bilo niti časa za pošteno kosilo, če so ga sploh dobili. Dobre žene, ki so jih spremljale, so jim pripravljale skromne obroke. Jezus pravi tudi, da ni imel, kamor bi lahko naslonil glavo; puščava pa mu je dajala le pičlo hrano: kobilice in med. Ker pa se mu je ljudstvo smililo, je delal zanje tudi čudeže, da niso omagali od lakote. Podobno je nastopal Janez Krstnik. Tudi nje-ga so množice oblegale. Z Jezusom sta bila prava garača. Krstnik si je nakopal jezo in sovraštvo kralja Heroda zaradi Herodiade in njunega nemo-

ti kakor narcisa. Bujno naj cveti, naj se raduje in radostno vriska. Dano ji bo Gospodovo veličastvo, krasota našega Boga". Že drugič omenja veličastvo Boga. To je slava, ki se sliši v hebrejščini "kabod" in ki pomeni vso težo Boga, njega samega. Odrešeni človek bo prav njega deležen, a tudi narava, kot že zgoraj omenjeno, bo uživala ob novem stvarstvu. Na to novo rojstvo se je treba pripraviti v vero, da nas Bog ljubi. Saj vabi, naj bomo pogumni: "Okrepite utrujene roke, utrdite klevca kolena. Bodite močni, nikar se ne bojte! Glejte, vaš Bog! On prihaja, da vas reši!" (Iz 35, 1-4). Slepi bodo spregledali, gluhi se bo odprl sluh, hromi bo skakal kakor jelen, jeziki neme-ga bo vriskal. Osvobodenci se bodo vračali s pesmijo. Vladalo bo večno veselje; dosegli bodo radost in veselje. Ne bo več žalosti ne vzdihovanja (Iz 35, 1-4). A za to je treba vztrajnosti in potrpežljivosti, saj Gospod je blizu, zlasti ko nas življenje tepe (Jak 5, 7, 8).

VATIKAN Ob skorajšnjih praznikov

Papeža skrbi materialistično dojetanje Božiča

Papež Benedikt XVI. je v nedeljo, 9. t.m., v kratkem nagovoru vernikom, ki so se zbrali na Trgu sv. Petra, po poročanju STA in svetovnih tiskovnih agencij pograjal materialistično dojetanje praznovanja Božiča. Papeža skrbi, ker postajajo ujetniki potrošništva tudi vse mlajši otroci, kar je med svojim nagovorom zelo jasno povedal. "Način doživljanja in dojetanja Božiča žal precej pogosto trpi zaradi materialističnega dojetanja praznika," je dejal sveti oče Benedikt XVI. in nadaljeval: "Molim, da se bodo v bližajočih se božičnih praznikih srca vseh napolnila z novim upanjem!"

trgovinami opozoril na pohod potrošništva. Papež vsako leto 8. decembra, na praznik Marijinega Brezmadežnega spočetja, obiše center Rima. Papež torej z njemu nevsiljivim tonom opozarja vse nas, da bistvo adventnega časa ni v nakupovanju božičnih in novoletnih daril, ampak drugje, da sreča ni (samo) v tem, da nakupuješ, ampak da je Božič veliko več, saj se na dan Božiča spominjamo, kako je sveta Mati Božja v tedanjih težkih razmerah povila Jezusa, Sina Božjega, ki se je učlovečil, ki je prišel na svet, da bi svet odrešil, predvsem pa zato, da je sam pokazal pravo pot življenja, nam dal vero v vstajenje, ki je srž krščanske vere.

"Na mlade današnjega časa mi-

slim, ki odraščajo v času, ki je poln zgrešenih in lažnih vzorcev za srečo v življenju. Ti fantje in dekleta so v veliki nevarnosti, da izgubijo vsako upanje, kajti zdi se, da so večkrat prikrajšani za resnično ljubezen, ki edina napolni življenje s smislom in z veseljem... Izkušnje današnjih dni, ki jih ni malo, nam govorijo o tem, da so današnji najstniki, mladi in celo otroci lahke žrtve korupcije ljubezni, da so

prevarani od odraslih, ki nimajo nobenih pomislekov in jih, tako da lažejo sebi in mladim, vabijo na pot potrošništva, ki nima vrnitve. Tudi najbolj svete stvari, kakršno je človeško telo, Božji tempelj ljubezni, postanejo predmet

potrošništva in to vedno bolj zgodaj, že v predpubertetnem obdobju! Kakšna žalost je to, ko mladi izgubijo občutek za čudenje, čar in draž najlepših in najbolj pristinih čustev, vrednoto spoštovanja telesa, osebnosti in njene neizmerljive skrivnosti!" je vzkljnil sveti oče.

Slovenci smo imeli do Božiča vedno lep odnos, o čemer pričča naša zgodovina; k temu so nas vzgajali naši duhovniki in starši. In bila bi zares velika škoda, če bi tudi mi nasedli pozunanjenemu prazničnemu vzdušju božičnega časa, ki ne prinaša ničesar razen največkrat nepotrebnega tratenja denarja, samote in ne zadnje tudi občutka nezadovoljstva.

Jurij Paljč

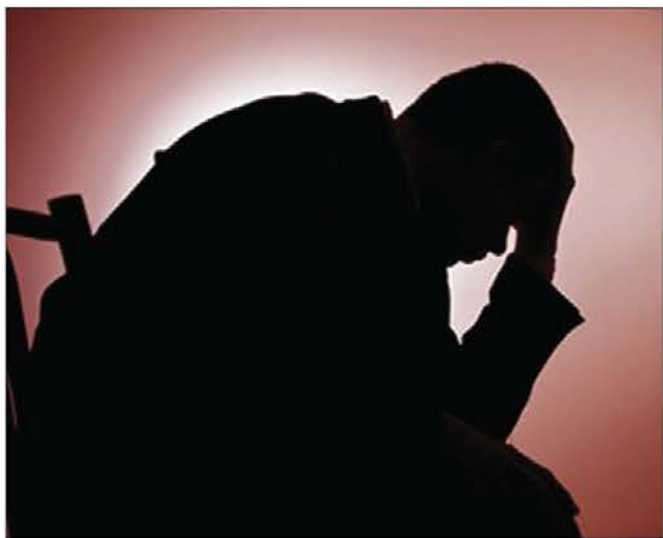
Komentar Divji log

Komunisti in njihovi učenci - sem že mislil, da se bodo s tem besednjakom ukvarjali le še pisci naše preteklosti - neverjetno dobro obvladujejo spretnost zavajanja, laži in prelaganje svojih problemov na druge, kar nam je znano iz polpretekle zgodovine kot ustvarjanje razrednega sovražnika. Takšna taktika jim je pomagala vzdrževanje oblasti in z njo skušajo danes v Sloveniji preprečiti reforme, ki jih zahtevajo družbeni procesi in jih bolj ali manj spretno uveljavlja sedanja vlada. Ker znajo obvladovati le izredne razmere, jih, če teh ni, sami ustvarjajo. Od tod cinizem, kot pravi nekdanji ustavni sodnik Tone Jerovšek, da nekdanji komunisti sedanje demokratske razmere oz. delovanje vlade označujejo kot izredne.

Poslušni novinarji - celo taki, ki se sami razglašajo za neodvisne - zaradi odvisnosti od svojih mentorjev ali v borbi za preživetje - poslušno izvajajo tak "program". Eni očitno niso sposobni spregledati manipulacij, drugi se znajo prilagoditi. Ustanova, ki je večino njih izobraževala, je nastala kot tovarna laži in se danes le počasi izvija iz teh spon, saj so ljudje tam še vedno deležni ideoloških, finančnih in drugih stimulacij za opravljanje načrtovanih akcij, kakršna je bila Lukšičeva predvolilna kontrola katoliških duhovnikov. Na podoben način ob plazu kritik na tako kontrolo podpredsednik socialdemokratov stranke brez sramu očita kritikom vmešavanje politike v univerzo, niti malo pa ni pripravljen pogledati v ogledalu sebe, ki kot glavni ideolog stranke izkorišča svoj univerzitetni položaj za strankarske interese.

Le v takih izrednih razmerah

lahko prihaja do usklajene nesramne dejavnosti za izkoriščanje novinarjev. Podpis novinarjev, da gre pri nas za zatiranje tiska in neke vrste koncentracijska taborišča ter širjenje tega po svetu, kaže na protislovnost in sprevrženost te dejavnosti - ki je vredna Stalinovih propagandnih naslednikov. Na drugi strani se pušča ob strani ideološka in kapitalistična odvisnost od postkomunističnih botrov, ki

ustvarja izredno stanje. Tipičen primer je novinar Trenj, za katerega tudi urednica Jane ugotavlja, da izkorišča človeško stisko tako vsaj gledanosti svojih umotvorov. Vse to je pomemben vzrok za negativna stališča javnosti do vlade oziroma njenega predsednika, ki ima v takem medijskem polju komaj realne možnosti preživetja, saj lahko na prste preštejemo novinarje, ki se sprašujejo po viziji Slovenije brez ideoloških platišč. Novinarska samostojnost ni torej ogrožena od vlade, pač pa večinoma od tistih novinarjev, ki po ustaljenih družbenih vzorcih vzdržujejo črno-belo sliko sveta, predvsem pa od njihovih mesečnih plačnikov. Denimo, kje po svetu se v dnevnikih poročilih osrednjega državnega radia razčlenjuje, kako so dijaki proti novemu šolskemu zakonu. Nihče pa ne pove, da gre za pocenitev in konku-

renco v šolstvu, saj bodo del stavb za šolsko dejavnost morali vzdrževati privatniki. Da s privatizacijo šolski sistem ne bo razpadel, kot trdijo demagogi, potrjuje veliko število prijavljenih učiteljev za novo privatno osnovno šolo v Šentvidu.

V luči teh orkestriranih propagandnih dejavnosti velikega števila novinarjev in organizacij, kot so ZB in upokojenskih društev, ni presenetljivo, da je uspelo minirati Zakon o zavarovalnici Triglav, ki bi prinesel dodatni denar v pokojninsko blagajno in nerazumljivo, tega niso podpirali upokojenci, saj je propaganda delovala proti zakonu, čeprav ta pomeni prispevek v pokojninsko blagajno in tako zmanjšanje davkoplačevalskih bremen za pokojnine.

Miran Potrč je označil vladno potezo o praznovanju dneva človekovih pravic v spomin vsem, ki jim je nekdanji režim odvzel pravice kot delitev in vračanje v preteklost. Ali ni že močan dejanski vpliv ljudje, ki so leta 1989 odšli z beograjskega kongresa ZK, se ti seveda ne bodo sprijaznili zlahka, da nam vlada njihov nekdanji desident in zapornik. In tu je glavni vzrok ne le kritik na trenutno vlado in njenega predsednika, pač pa žaljivih, neutemeljenih in absurdnih izjav, ki jih brezprizivno prenaša večina novinarjev razen nekaj častnih izjem. Zadnji so seveda zato deležni enakih žaljivih in omalovažujočih pripomb ali pa kar odkritih pritiskov kakor npr. vršilec dolžnosti urednika MAgA Silvester Šurla. Zanj Društvo novinarjev Slovenije ni organiziralo protestnega shoda, da bi zavarovali neodvisno politiko tednika, pa tudi po Evropi niso poslali nikakršnih peticij. Ob takem stanju novinarstva bi se demokratično čuteči ljudje morali vprašati, kam pelje, da slovensko javnost lahko manipulirajo ljudje dvomljive etične kvalitete. Kam vodi tako početje slovensko družbo, če ji bosta vladala laž in nasilje in ne bo sposobna kritično spremljati svojih procesov? Družba, ki ni sposobna dialoga in se ni pripravljena pogledati v ogledalo, je vedno v nevarnosti, da pade v spono preteklosti, iz katerih se, upam, hočemo dokončno osvoboditi.

Leto dialoga v EZ bo usmerjala Slovenija, ki bo prvo polovico leta 2008 predsedovala EZ. Očitno pa se bo treba kulture dialoga učiti tudi pri nas, če hočemo biti tako vsaj nekoliko popravimo krivice, ki so jih pretrpeli ljudje v nekdanjem režimu. Seveda pa to lahko storijo le demokrati in razumljivo, da se takim rehabilitacijam upirajo ljudje, povezani z nekdanjim sistemom. Na simpoziju o dialogu v Celju in Ljubljani sem v predavanju omenil Balkan kot nevalgično točko, v katerem se je zgostilo problemov, ki pestijo Evropo in svet. Hrvaški udeleženci so prizadeto spraševali, kaj mislim s pojmom "Balkan", in da oni tega izraza ne sprejemajo. Spraševali so me, ali tudi Slovenijo štejem med Balkan. Odgovoril sem, da je geografsko del zahodnega balkanskega polotoka. Ker imajo v Sloveniji kljub demokratični ureditvi še vedno

močan dejanski vpliv ljudje, ki so leta 1989 odšli z beograjskega kongresa ZK, se ti seveda ne bodo sprijaznili zlahka, da nam vlada njihov nekdanji desident in zapornik. In tu je glavni vzrok ne le kritik na trenutno vlado in njenega predsednika, pač pa žaljivih, neutemeljenih in absurdnih izjav, ki jih brezprizivno prenaša večina novinarjev razen nekaj častnih izjem. Zadnji so seveda zato deležni enakih žaljivih in omalovažujočih pripomb ali pa kar odkritih pritiskov kakor npr. vršilec dolžnosti urednika MAgA Silvester Šurla. Zanj Društvo novinarjev Slovenije ni organiziralo protestnega shoda, da bi zavarovali neodvisno politiko tednika, pa tudi po Evropi niso poslali nikakršnih peticij. Ob takem stanju novinarstva bi se demokratično čuteči ljudje morali vprašati, kam pelje, da slovensko javnost lahko manipulirajo ljudje dvomljive etične kvalitete. Kam vodi tako početje slovensko družbo, če ji bosta vladala laž in nasilje in ne bo sposobna kritično spremljati svojih procesov? Družba, ki ni sposobna dialoga in se ni pripravljena pogledati v ogledalo, je vedno v nevarnosti, da pade v spono preteklosti, iz katerih se, upam, hočemo dokončno osvoboditi.

Janez Juhant

Kratke

Kratke iz nabrežinske fare

Miklavž se je v župnijski dvorani poleg otrok spomnil naše misijonarke Lucije Catalano, ki že vrsto let deluje v Boliviji med najrevnejšimi otroki, ki jim poleg drugega manjka še tiste družinske pozornosti, ki je za nas samoumevna. Tokrat nas je sestra Lucia presenetila z ljubko knjižico "Srce Bolivije", ki v obliki mesečnika opisuje življenje v tem misijonu, kjer skupno s sestrami skrbijo predvsem za otroke in matere. Nabrežinske pridne žene so za Miklavža pripravile razstavo doma izdelanih vezenin, prtov, slik, figur za jaslice ter drugega; vse je bilo na prodaj, da bi nabrali nekaj denarja za potrebe tega misijona. Razstava je bila zadovoljivo obiskana, saj je bila združena z res bogato loterijo, ki je razveselila lepo število dobitnikov. To je le droben delček pomoči tem, ki so posvetile svoje sile in življenje za dobrobit svojega bližnjega, tistega pravega, ki živi v največji revščini. Njim, poleg verskega oznanila, prinašajo še kanček tolažbe in pomoči.

Dela v župnišču se bližajo h koncu in upajmo, da se bo naš novi župnik pater Janko že pred prazniki preselil v nov dom. Zahvalo zaslužijo vsi, ki so pomagali pri obnovi župnišča, posebej pa bi omenili neutrudnega Sergija in pozhrtvovalnega Renata, poleg seveda pridnih žena s Franjo na čelu.

Pred prazniki smo se spomnili našega nekdanjega župnika g. Bogomila Breclja, ki že dolgo živi v domu duhovnikov v Gorici. Cerkvene pevke so organizirale pravi "pohod" domačih vernikov, ki so se odzvali vabilu, da voščimo nepozabnemu župniku zdravja in dobrega počutja za božične praznike in seveda, da bi ga Bog varoval in ohranil pri moči še dolgo. Cerkveni zbor je pod vodstvom energične Danice v kapeli doma zapel bolniku nekaj pesmi in mu podaril lepo sliko sv. Roka, ki varuje nabrežinsko cerkev, gospod Breclj se je vidno ganjen z občutenimi besedami zahvalil, skupaj smo v dveh jezikih zmollili litanije Srca Jezusovega in se še z zadnjo Marijino pesmijo poslovili z objlubo, da se ga bomo spominjali v molitvi in z občasnimi obiski. / nk

Razstava jasic na Sveti Gori

Frančiškanski samostan Sveta Gora v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Solkan in Turističnim društvom Solkan letos organizira 6. slovensko razstavo jasic z mednarodno udeležbo. Razstava bo v Frančiškovi dvorani na Sveti Gori. Odprtje razstave je predvideno v nedeljo, 16. decembra, ob 15. uri v baziliki. Razstava bo odprta vsak dan od 10. do 18. ure, in sicer do 6. januarja 2008. Sodelovanje na razstavi so zagotovili poleg domačih tudi razstavljalci iz Italije, Avstrije in Hrvaške.

Papež povabil avtorje ramadanskega pisma na srečanje v Vatikan

Papež Benedikt XVI. se je nedavno v pismu zahvalil podpisnikom t. i. "ramadanskega pisma", ki ga je Vatikanu oktobra poslalo 138 muslimanskih verskih voditeljev z vsega sveta. V pismu so se podpisniki zavzeli za večji dialog med religijama, papež pa jih je v svojem odgovoru povabil na srečanje v Vatikan, je po poročanju nemške tiskovne agencije dpa sporočil Vatikan.

V pismu, ki ga je v imenu papeža poslal državni tajnik Svetega sedeža kardinal Tarcisio Bertone, je ta poudaril, da lahko kljub razlikam med religijama kristjani in muslimani najdejo to, kar jih združuje - prepričanje v enega boga, v stvarnika in sodnika. V pismu je Bertone poudaril tudi, da je bil papež še posebej zadovoljen z delom pobude, ki navaja zapovedi o ljubezni do boga in ljubezni do svojega soseda.

Vatikan je pismo naslovil princu Gaziju bin Mohamedu bin Talalu, vodji jordskega inštituta za islamske študije Al al Bayt v Amanu, ki je skupaj z verskimi voditelji iz Bosne in Hercegovine, Rusije, Kosova, Egipta in Sirije poslal ramadansko pismo krščanskim voditeljem na zadnji dan meseca ramadana, 13. oktobra. Pismo je bilo med drugim poslano tudi nadškofu Canterburyja, voditeljem luteranske, metodistične in baptistične cerkve ter pravoslavnim patriarhom. / STA

Predstavitve knjige Ljubljanski škofje in razstava Španzlovih portretov

V Galeriji Družina so predstavili knjigo Ljubljanski škofje Franceta M. Dolinarja. Ta je za STA dejal, da je knjiga pomembna, ker je večina ljubljanskih škofov odločilno posegla ne samo v versko oziroma cerkveno, pač pa tudi v kulturno in politično dogajanje v slovenskem prostoru, ter da nam brez poznavanja njihovega dela določeni segmenti ostajajo nerazumljeni. Obenem so odprli razstavo portretov cerkvenih in drugih dostojanstvenikov, delo akademskega slikarja Rudija Španzla.

Spremno besedo za knjigo Ljubljanski škofje, ki je na več kot 600 straneh, v 1000 izvodih, izšla pri založbi Družina, je napisal kardinal ter nekdanji nadškof Franc Rode. V njej je zapisal, da bo leto 2007 zaradi številnih dogodkov v letopisu ljubljanske nadškofije zapisano z zlatimi črkami.

To misel je na predstavitvi knjige ponovil tudi ljubljanski nadškof Alojž Uran, ki je med letošnjimi pomembnimi dogodki izpostavil predvsem 300-letnico posvetitve stolne cerkve ter odprtje razstave Upodobitve ljubljanskih škofov v Narodni galeriji, ki je ponudila na ogled podobe "pastirjev", ki so sicer v različnih muzejih, cerkvah ali zasebnih zbirkah.

Knjigo je predstavil sam avtor, ki je dejal, da ta odstira pomemben del nacionalne zgodovine, ki se zrcali v 34 osebnostih ljubljanskih škofov, knezoškofov, nadškofov in metropolitov ter v devetih osebnostih ljubljanskih pomožnih škofov, in sicer vse od leta 1463, ko je bil imenovan prvi ljubljanski škof. Poudaril je, da je zbrano gradivo priložnost za pravilnejše vrednotenje zgodovinskega pomena ljubljanskih škofov. Za STA pa je še povedal, da je spodbudo za zbiranje gradiva in pisanje knjige dobil od kardinala Franca Rodeta.

Na razstavi, slovesno odprti po predstavitvi knjige, naslovljeni V zrcalu Rudija Španzla, si je mogoče med številnimi znanimi portreti Slovencev, ki zaznamujejo kulturni profil našega časa, ogledati tudi t. i. "velikonočni portret" kardinala Franca Rodeta. Razstava bo na Krekovem trgu 1. odprta do 14. decembra, in to vsak dan, razen sobote in nedelje, od 10. do 17. ure. / STA

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Katero veselje do življenja je pravo?

To izzivalno vprašanje je postavljala svojevrstna komedija Veselje do življenja Jožeta Javorška (1920-1990). Z njo je Kulturno umetniško društvo Primož Trubar iz Velikih Lašč pod režijskim vodstvom mladega diplomanta dramaturgije na ljubljanski AGRFT, Marka Bratuša, prvič gostovalo pri nas, in sicer v abonmajskem sporedu ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2007, v nedeljo, 18. novembra, v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu. Igralci iz Lašč so vskočili namesto v programu napovedane Gledališke skupine BC Bovec, ki je zaradi boleznih igralke morala odpovedati nastop s komedijo Zdravka Duše Zadregre v bolnišnici dr. Egidija Sršena v režiji Marije Gaberšek.

Igralci iz Velikih Lašč so zelo ponosni na domači kraj, ki je rodil mnogo velikih mož, med temi tudi poliedričnega literata Javorška, ki je za to skupino s 50-letno gledališko tradicijo ob 150-letnici rojstva Frana Levstika napisal igro Ljudski glas (1986), ob 400-letnici Primoža Trubarja pa delo Življenje in smrt (1986). Neobičajna "umetniška" komedija Veselje do življenja sodi v t.i. modernistično dramatik, ki jo je Javoršek uvajal na slovenskih tleh v 50. letih in prikazuje dva nasprotujoča si sveta: svet umetnikov in svet navadnih ljudi. Drug drugega bi radi spremenili, eni posredno s svojo umetnostjo, drugi pa neposredno s svojim stvarnim pogledom na življenjski vsakdan. Preprosti smrtniki hočejo umetnikom med drugim dokazati, kakšno je pravo veselje do življenja. Vsebinska dela, prežeta s samosvojim humorjem, prepojenim s simboliko, ni bog ve kako navdušila številne publike, ki pa je zelo pozitivno ocenila prizadevanje in dobro igrano nastopajočih. Zelo pa je občudovala lepe kostume, stkane z dobro vidnimi nitmi bujne domišljije; bizarna oblačila so nedvomno bogatila vizualno sliko predstave na brezčasni scenski podlagi. Za oboje je poskrbela Katarina Zalar. Predstava je bila uvrščena v program letošnjega Linhartovega srečanja. / IK

DRŽAVNA ODLIKOVANJA Med odlikovanci tudi prof. Lojzka in Andrej Bratuž

Priznanje za vso skupnost

Goriški prefekt Roberto De Lorenzo, ki je že večkrat dokazal, da je globoko doumel duha zemlje, na kateri opravlja svoje poslanstvo vladnega funkcionarja, je v zadnjih časih večkrat izrazil svojo naklonjenost slovenski narodni skupnosti na Goriškem. To je storil tudi v četrtek, 6. decembra, ko je na občutenem slavlju od podelitvi visokih državnih odlikovanj izročil priznanje tudi trem vidnejšim Slovincem. Prof. Lojzka Bratuž in naš glavni urednik prof. Andrej Bratuž sta bila imenovana za komendatorja italijanske republike, doberdobski župan odv. Paolo Vizintin pa za viteza republike. V vladni palači, kjer je pokrajinsko upravo zastopala odbornica Sara Vito, je prefekt poudaril, da gre za priznanja osebnostim, ki imajo zasluge za civilno rast skupnosti, saj "demokratska republika, ki temelji na delu, priznava zasluge in ne pravice, ki bi izhajale iz dednosti". Odlikovanja bi sicer mo-

rali izročiti že pred časom, je dodal, toda birokracija ima svoje čase. Zahvalil se je za njihovo pričevanje, za to, kar

so doslej naredili in kar bodo še storili za rast "teh čudovitih krajev, ki jih bogatijo različne kulturne tradicije in jeziki, ki so tesno integrirani."

Naziv komendatorja sta prejela še prof. Sergio Tavano in dr. Miranda Mucelli, naziv oficirja prejšnji goriški župan Vittorio Brancati, Renato Cissilin in Vittorio Isoldi, naziv viteza pa Alberto Bergamin, Giuseppe De Stefano, Giuseppe Tonut, Cristina Tataro in Marco Felluga. Odlok za državno odlikovanje je italijanski predsednik Napolitano podpisal 2. junija, Uradni list pa ga je objavil 25. julija. Priznanje kulturnikoma Lojzki in Andreju Bratužu in letu, ko se spominjamo 70-letnice smrti njunega očeta Lojzeta, ima torej poseben pomen. Sama sta povedala, da sta odlikovanja vesela, saj gre za priznanje vsej naši skupnosti, ki je torej postavljena na enakovredno raven večinskemu narodu. "Nekaj se je premaknilo in se še premika." Ob tem je prof. Lojzka Bratuž izrazil upanje, da bo do posmrtnega odlikovanja očetu, ki ga vsi že dolgo pričakujemo, prišlo že v tem letu. Sam prefekt se je za to zavzel, saj je prepričan, da za tako gesto ni več nobene ovire.

In memoriam

Umrla je Marija Rožič vd. Frandolič

V nedeljo popoldne je v družinskem krogu umrla Marija Rožič vd. Frandolič po hudi bolezni, ki jo je prizadela pred šestimi meseci. Pokojna se je rodila v Vipolzah 14. februarja 1928 Francu Rožiču in Matildi Kristančič, ki sta v tistem času v briški vasi odprla gostilno. Družina Rožič, kot številni Brici, si je že pred prvo svetovno vojno pomagala na tak način, da je prevažala in prodajala letne pridelke kot npr. češnje, fige, vino idr. na področju avstrijske Štajerske, v Brucku an der Muhr, kamor se je pokojnica rada vračala. Tam so po prvi svetovni vojni drugi sorodniki iz družine Rožič tudi ostali, medtem ko sta se Franc in Matilda vrnila v rojstni kraj. Po drugi svetovni vojni sta se z otroki preselila v Gorico, kasneje pa v Tržič. Marija Rožič se je leta 1951 poročila s pekomo Aldom Frandoličem v Doberdolu. Tam je več kot 40 let pomagala svaku Karlu in Avgustu (pred kratkim preminuli) v družinski trgovini jestvin. V zakonu so se jima rodili trije otroci, Darjo, Renzo in Karmen. Leta 1981 je družino hudo prizadela nenadna smrt moža Alda. Ga. Marija je trgovinsko dejavnost prenehala v začetku 90. let, nakar so poslopje trgovine prodali krajevni banki. Pokojna ga. Marija je bila več desetletij zvesta bralka našega tiska, verna in zavedna Slovenka, ki se je bo marsikdo še dolgo spominjal zaradi njenega blagega nasmeha in velikodušnega srca.

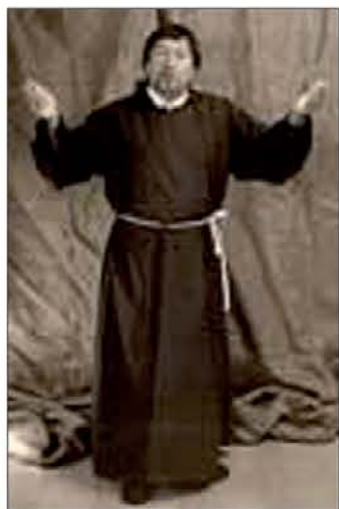

K večnemu počitku so jo svoji in številni znanci pospremili iz tržiške mrtvašnice na doberdobsko pokopališče v torek popoldne. Vsem svojcem izražamo naše globoko sožalje!

DOBERDOB Poklon Janezu Svetokriškemu Oznanjui in poučuj

"Srce naše je kakor en pungrad, v katerem vse sorte lepih rož rastejo..."

Ta verz je vzet iz ene od pridig, ki jih je imel znani kapucin p. Janez Svetokriški (1647-1714). V Doberdolu smo se mu ob 300-letnici rojstva poklonili 30. novembra v župnijski dvorani. Domačin Roman Gergolet, veliki ljubitelj lepe slovenske besede, kot tudi zbiratelj vsega, kar plemeniti naš slovenski jezik, je tokrat "na svetlo dal nam vsem v pogled" celotno zbirko pridig Janeza Svetokriškega Sacrum promptuarium v petih knjigah. Kot poslastico pa še dodal Pridige p. Bartolomeja Basarja in p. Rogerija z njegovim delom Palmarium. Tako so bili pred nas razgrnjeni vsi trije baročni kapu-

cinski pridigarji, ki imajo posebno mesto v naši slovenski literarni zgodovini. Sveti priročnik ali Sacrum

Kulturni dom Gorica je v letošnjem novembru zabeležil 26-letnico delovanja z dvema prireditvama. V torek, 27., je bilo odprtje razstave Lojzeta Spacala ob 100-letnici njegovega rojstva. Do 21. decembra bodo v galeriji KD razstavljene javnosti še nepoznane fotografije, po večini izseki kraških vasi, ki jih je umetnik ujel v svoj fotografski aparat in nato te motive uporabil za svoja dela. Na razstavi so še grafike iz daljšega časovnega razdobja in tri velike tapiserije. O umetniku in njegovem opusu je spregovoril likovni kritik Joško Vetrh. Igriv glasbeni utrinek so ustvarili pevci otroškega zbora Dijaškega doma S. Gregorčič iz Gorice pod taktirko Irene Pahor in ob glasbeni spremljavi Dine Slama. V četrtek, 29. novembra, pa je bil osrednji dogodek letošnjega praznovanja, gostovanje svojevrstne pevsko plesne skupine Putokazi z Reke, ki je tako že drugič nastopila na odru goriškega Kulturnega doma. Skupino

Kulturni dom Gorica

Skupina Putokazi v ritmu petja in plesa

je zasnovala Miranda Daković l. 1984. Njeno uspešno glasbeno pot krasijo več nagrad in dve udeležbi na Eurosongu. Po uvodnem nagovoru ravnatelj Igorja Komela, ki je preletel lanskoletno delovanje Kul-

turnega doma, enega središčnih kulturnih hramov na Goriškem, se je skupina, sestavljena iz sedmih deklet, predstavila lepemu številu goriških gledalcev s tremi ločnimi sklopi: Evertgren mix, An-

droida in Nova zemlja, katerih različnost so poudarili vsakič drugačni kostumi nastopajočih pevki in zarisovanje svetlobnih iger različnih barv na ozadju odra. Najprej so v posebnih aranžmajih zapele nekaj svetovnoznanih zimzelenih pesmi slavnih Beatlesov in iz musicalov, nato so se oglašile skladbe iz njihovega zadnjega albuma Androida. Ob "jeklenih" tonih so pele in se premikale sunkovito kot neobčutljivi roboti. V zadnjem delu pa so bile na vrsti pesmi, spogledujoče se z istrsko balkanskimi ljudskimi melodijami. Vmes so pevke poklonile poslušalcem še venček slovenskih narodnih pesmi in s tem omilile nelagodni občutek, ki se je porodil nekaterim poslušalcem ob njihovem pozdravu in predstavitvi samo v italijanskem jeziku. Vsako brezhizno zapeto pesem, v sicer malce predolgem programu, je spremljala posebna, dobro naštudirana koreografska slika.

Iva Koršič

promptuarium Janeza Svetokriškega obsega pet knjig. To so pridige za vse nedelje in praznike v cerkvenem letu. Izdal jih je pa zato, da bi ustregel potrebam vernikov in duhovnikom, za tisti čas. Načrt je uresničil od leta 1690 do 1707. Pet obsežnih knjig skupaj šteje 2896 strani. Prvo in drugo knjigo je tiskal v Benetkah v tiskarni Zacharije Conzattija. Oba zvezka nosita letnico 1691, čeprav je drugi izšel zaradi cenzorskih dovoljenj šele štiri leta kasneje. Ostali trije zvezki so bili tiskani v Ljubljani v tiskarni Janeza Marije Majerya. Tisk so omogočili bogati mecene, zato imajo tudi nekatere knjige pred naslovnico njihove grbe. Vse knjige so trdo vezane, z odličnim papirjem. Poglavlja se začinjajo z lepo okrašeno inicialko. Določena poglavja pa so zaključena z večjo vintjeto ali celo miniaturo. Svetniških zgledov ni mogel najti v predhodni slovenski literaturi, saj ta do tedaj ni gojila pisane pridigarske zvr-

sti, zato je svoje zgodbe ustvarjal sam, na osnovi življenjskih zapajanj. Kot krono večera v Doberdolu je pridige Janeza Svetokriškega pripovedoval gledališki igralec Sergej Ferrari ob primerni zvočni spremljavi. Spoznali smo, da Janez Svetokriški ni imel posebne izobrazbe, saj pravi: "Jest vejm, da veliku njih se bodo čudili, de jest sem se podstupil moje pridige drukat sturiti v slovenskem jeziku, dokler doseham obeden naj tega sturil, da se jih veliku lepši slovenski jezik so imeli, kakor je moj Vipavski." Iz predstave smo spoznali, da slog pridig Janeza Svetokriškega odkriva izšolanega mojstra slovenske govornice besede, ki jo krasí umetnostni okus časa. Pridige so baročno okrašene, vse polno je bogate metaforike, s celim nizom sinonimov. Večkrat ponavlja besede in celo cele stavke. Posebno razgibanost dajejo besedilu pridig besedne igre, vpleteni dialogi, pregovori,

razne domisljice, vzkliki, včasih kakšna krepka, že skoraj profana beseda in preišljena govorniška vprašanja. Za osnovo je skoraj vedno vzel izrek iz Svetega pisma ali cerkvenih očetov. Običajno ga pove najprej v latinščini in potem še v slovenščini. Sledi daljša zgodba ali celo več zgodb kot osnovna tema. Vsako pridigo sklene z jasno moralo, kot vodilom za življenje vernikov, da bi se tako trdnje oprijelo src poslušalcev. Snov je vedno jemal iz tedanjega življenja. Posebni učinek pridigi pa je velika ljubezen do ljudi, ki jim je bila pridiga namenjena. Janez Svetokriški je v letih svoje službovanja obredel velik del Slovenije: od Trsta, Sv. Križa na Vipavskem, do Ljubljane, Novega mesta in Gorice. Izredno zanimiva je pridiga iz 4. knjige, ko se je po treh letih, leta 1684 poslovil od Ljubljane. Prav v tej pridigi se še posebej vidi velika ljubezen do ljudi, ki jim je govoril. Njegov pridigarski slog je poln

gledaliških lastnosti. S preudarnimi premori, v katerih govornik prisluškuje poslušalcem in "meri" njihov čustveni odziv. Prav zato ga tudi danes radi uprizarjajo, kot to delata gledališka igralca Sergej Ferrari in Jože Zupan. Janez Svetokriški je bil mož vedre narave s pristno bistrino ljudske modrosti in nadarjen pripovedovalec zgodb. Vse to ga je naredilo gorečega ljudskega misijonarja in ga dvignilo nad čas in dnevene potrebe. Ljubil je poslušalce, v katerih je mojstrsko zaznaval duhovno in zemeljsko. Njegova prepoznavna pristna čustvenost, na katero se je odzival z iskreno besedo, je njegove pridige pripeljala v ožji izbor antologije slovenske besedne umetnosti, ki so tako ostale zanamcem dragocena zapuščina. Večer je povezoval Šimen Gergolet, popestrila ga je Ženska vokalna skupina Jezero iz Doberdola pod vodstvom Darja Bertinazzija.

KC LOJZE BRATUŽ Predstavitev pomembnega projekta

Ljudsko izročilo v besedi in glasbi na Goriškem

Ljudsko izročilo je nena- domestljiv del slovenske kulture in eno najznačil- nejših znamenj slovenskega naroda, je del naše kulturne preteklosti, ki jo moramo va- rovat. Goriško območje s svojo posebno lastnostjo ob- mejnega območja ima bogato kulturno dediščino, ki doslej še ni bilo dovolj raziskano. Ugotovitev, da mlajši rodovi ne poznajo tega, kar so starejši še pred nekaj desetletji prepe- vali, je spodbudilo odgovorne pri Kulturnem centru Lojze Bratuž, da so kot ustanova s skoraj petde- setletno ukoreninjeno dejavno- stjo na kulturnem področju skušali zapolniti to vrzel. Izdelali so projekt v okviru pobude Inter- reg III A Italija-Slovenija 2000-2006 z naslovom: Ljudsko izročilo v besedi in glasbi na Goriškem. Ljudska pesem izginja tudi zara- di spremenjenih življenjskih raz- mer. Ljudje ne pojejo več toliko kot včasih. Slovenci smo bili pre- težno kmečki narod in za razvoj ljudske pesmi je bilo to okolje ze- lo primerno. Košnja, žetev, svat- be, pogrebi, koledovanje so bile

priložnosti, ko so se ljudje zbirali in peli. Danes vsega tega ni več. Vse to bogastvo še vedno ni pri- merno ovrednoteno in arhivira- no, tako da bi bilo na razpolago širši javnosti. Zaradi tega je poz- navanje realnega stanja te kultur- ne dediščine danes razkrojeno in površno. Z rahlo zamudo je bil tudi pred- log Kulturnega centra sprejet in Evropska unija ga je financirala. Pred dobrim letom so odgovorni stopili v akcijo in začeli z zahtev- nim delom, nabiranjem pričev- vanj na terenu, arhiviranjem, za- pisovanjem itd. Pri tem so vzeli v poštev mesto Gorica in občine,

ki mejijo z njim. Dvanajst nabi- ralcev je stopilo do 75 informa- torjev (starih od 30 do 101 leta). V publikaciji, ki šteje 220 strani,

je objavljenih 245 zapisov (to so: pesmi v besedi in glasbi, pripo- vedi, posmehulje, pregovori, izštevanka itd.), priložena zgoščenka pa vsebuje 42 po- snetkov.

Pri delu so jim pomagali izveden- ci iz Glasbenonarodopisnega inštituta iz Ljubljane, kjer so bili prepisani vsi glasbeni za- pisi in pesmi; tam so uredili tudi izbor posnetkov in pripra- vili matrico za CD.

Opravljen delo, publikacijo in CD bodo predstavili v pe- tek, 14. decembra, ob 18. uri v veliki dvorani Kulturnega cen- tra Lojze Bratuž. Sodelovali bo- do ljudski pevci iz Lokovca, pravljica Ljuba Jenče in otroci. Ob tej priložnosti bodo opremili razstavnice prostore s posebnim etnografskim gradi- vom. Razstavljene bodo namreč primorske skrinje, ki jih je dal na razpolago Goriški muzej Krom- berk. Vabljeni!

SKD HRAST v sodelovanju z MoPZ FANTJE IZPOD GRMADE in ŽUPNIJO SV. JANEZA KRSTNIKA

prireja

ZBOROVSKI KONCERT

Nastopa APZ Tone Tomšič iz Ljubljane
Koncert bo uvedel MePZ Hrast iz Doberdoba

v nedeljo, 16. decembra 2007, ob 19.30
v cerkvi sv. Janeza krstnika v Štivanu

Vabljeni!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja koncert

NAJ ZVEZDA PRI ZVEZDI NA NEBU ŽARI

Nastopajo:
Komorni zbor Julius
MePZ Rupa-Peč
Tiziano Cantoni - flavta
Martina Gereon - kitara

Sobota, 15. decembra 2007, ob 20. uri
Rupa, cerkev sv. Marka

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih skupin
Štandrež 2007

Prešernovo gledališče Kranj in KUD Janko Krmelj

Nena Močnik
VIŽE INU GRIŽE
mjuzikl

Zgodba, sestavljena iz ljudskih pesmi, ki jih pojejo
in godejo 4 igralci in znana skupina Ana Papedan

Nedelja, 16. decembra 2007, ob 17. uri
Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu

Napovedana predstava "Butalci" odpade

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

SVITEJ SE, SVITEJ, BELI DAN

Zborovsko-instrumentalni koncert
v pričakovanju božične zore

Nedelja, 23. decembra 2007, ob 17. uri
Cerkev sv. Andreja v Štandrežu

MePZ Gorjansko - zborovodja Goran Ruzzier
MePZ Štandrež - zborovodja David Bandelj

V SODELOVANJU Z ŽUPNIJO SV. ANDREJA
POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Obvestila

Zgodovinsko društvo za severno Primorsko in Župnija Kristusa Odrašenika Nova Gorica vladno vabita na predstavitev knjige: mag. Marija Čipič Rehar, Cerkev in oblast na Primorskem v letih 1945-1953. Predstavitev bo v petek, 14. decembra, ob 19.30 v predavalnici konkatedrale v Novi Gorici. Knjigo bosta predstavila: dr. France M. Dolinar, Nadškofjski arhiv v Ljubljani in avtorica mag. Marija Čipič Rehar, Nadškofjski arhiv v Ljubljani.

V nedeljo, 16. decembra, bo v Štandrežu Praznik miru in prijateljstva. Začel se bo v domači cerkvi ob 14.30. Organizira ga rajonski svet v sodelovanju z župnijo in društvi. Program bodo oblikovali otroci iz vrta, osnovne šole Fran Erjavca, osnovne šole iz Vrtojbe in štandreški mešani zbor.

Moški zbor Mirko Filej vabi na božični koncert - Zgodba kroparskih pastirčkov, ki bo v soboto, 22. decembra, ob 19. uri v dvorani Gnidočevega doma duhovnih vaj na Mirenskem Gradu. Sodelujejo Mešani pevski zbor Koledva iz Kropce ter Moška pevka zbora Anton Klancič iz Mirna in Mirko Filej iz Gorice.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno silvestrovanje v petek, 28. decembra, v restavraciji Šolskega doma v Novi Gorici. Novoletno srečanje bo popestrila glasba prijatelja Silva. Na račun 20 evrov. Vpisovanje in informacije pri poverjenikih na tel. št.: 0481 882024 (Ivo), 0481 390688 (Saverij), 0481 21361 (Ema), 0481 882302 (Veronika) in 0481 78061 (Ana K.).

Slikarska razstava Andreja Kosiča AKVARELI v veliki dvorani Mušičeve galerije na gradu Dobrovo bo odprta še do konca januarja 2008. Razstavljenih je 40 novjših Kosičevih akvarelov velikega formata. Ogled je možen od torka do petka, od 8. do 16.; sobota, nedelja in prazniki od 12. do 16. ure.

Darovi

Za Števerjansko cerkev v spomin na Marico Karara-Koren darujejo: vsi njeni domači 300,00; Ida Komjanc 50,00; nečaki Tomažič 60,00; Terpinovi 50,00; N.N. 30,00; N.N. 50,00; N.N. za srečno opravljeno trgatve 100,00; N.N. 30,00; N.N. ob blagoslovitvi nove hiše 50,00; Dragica Rožič v spomin Mirke Pittoli 50,00; N.N. 15,00; N.N. 20,00; N.N. v spomin na starše 100,00; Ivan Feroletto v spomin na ženo 50,00; N.N. 30,00; N.N. 30,00 evrov.

Za cerkev na Jazbinah darujejo: druž. Aleša Komjanca v zahvalo za srečno opravljeno trgatve 100,00; Anton Corsi z družino v spomin na brata Jožefa 200,00; v spomin na J. Corsija darujejo prijatelji 50,00; v spomin na J. Corsija daruje Sekcija SSK Števerjan 50,00; Edi Skok; prispevek za obnovo cerkve 100,00; Eda Simičič za lačne otroke 40,00 evrov.

Za poplavljenice v župniji Cerčno v spomin na Marico Karara darujejo: druž. Maraž-Florenin 50,00; nečakinje Vida, Cvetka, Elza in Eda 200,00; SKPD F.B. Sedej 250,00; nabirka v cerkvi - Števerjan 414,00; nabirka v cerkvi - Jazbine 193,00; posamezni darovalci 643,00 evrov.

Za kočo sv. Jožefa v Žabnicah: v spomin vseh svojih rajnih daruje R.B. 30,00 evrov; namesto cvetja na grob pok. Mirku Špacapanu darujeta Marija in Romano Čevdek 50,00 evrov.

Za poplavljenice v Sloveniji: sovodenjska sekcija lovske družine daruje 100,00 evrov.

Cestitka

Novima komendatorjema italijanske republike dr. Lojzki Bratuž in dr. Andreju Bratužu iskreno čestita zbor Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 14.12. do 20.12.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 18.30 do 19.30. Spored:

Petek, 14. decembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodno-zabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor, obvestila.

Ponedeljek, 17. decembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: moderna glasba včeraj in danes, kotiček za popevke Đorda Novkovića; Živemu se vse zgodi; Zanimivosti in obvestila.

Torek, 18. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 19. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Omela in ohmelje - Izbor melodij.

Četrtek, 20. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

vljudno vabljeni
na predstavitev publikacije
in zgoščenke z naslovom

JE ŽALOSTNA, MA JE L'EPA TA PESEM

Izdane v sklopu evropskega projekta
LJUDSKO IZROČILO V BESEDI IN GLASBI
Pobuda skupnosti
Interreg IIIA Italija-Slovenija 2000-2006

Spored:
Pozdrav Predsednice
Dr. Marija Klobčar, Višja znanstvena sodelavka GNI ZRC SAZU
Viljena Devetak, predstavitev publikacije
Ljuba Jenče, pravljica
Domači Pevci iz Lokovca
Sanja Vogrič, Marko Berte in Matija Zorzut
izštevanka, pregovori, zbadljivke

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 14. decembra 2007, ob 18. uri

Slovenski center za glasbeno vzgojo
EMIL KOMEL

BOŽIČNICA 2007 Učenci igrajo, pojejo in plešejo

Ponedeljek, 17. decembra, ob 19. uri
MIREN - Dvorana Gnidočevega doma duhovnih vaj na Mirenskem Gradu

Torek, 18. decembra, ob 19.30
ŠTANDREŽ - Župnijska dvorana

Sreda, 19. decembra, ob 19. uri
GORICA - Komorna dvorana KC Lojze Bratuž

Četrtek, 20. decembra, ob 17. uri
DEVIN - Sedež zborov

Petek, 21. decembra, ob 16.30
PLEŠIVO - Osnovna šola L. Zorzut

Petek, 21. decembra, ob 17.30
DOBERDOB - Župnijska dvorana

Petek, 21. decembra, ob 19.30

GORICA - Komorna dvorana KC Lojze Bratuž - Razredni nastop prof. Gadžijeva

POZDRAV GORIŠKI BREZ MEJA

Sobota, 22. decembra, ob 17. uri
GORICA - Velika dvorana KC Lojze Bratuž

Srečanja
z glasbo
2007-2008

BOŽIČNI KONCERT

KOMORNI ZBOR KONSERVATORIJA IZ BRATISLAVE
Zborovodja Dušan Bill

in SLOVAŠKI KOMORNI ORKESTER BOGDANA WARCHALA
Dirigent Ewald Danel

Na sporedu najlepše božične melodije
za zbor in orkester

Kulturni center Lojze Bratuž
sreda, 19. decembra 2007, ob 20.30

Predprodaja vstopnic na tel. 0481 531445

Zbirka Goriške Mohorjeve družbe za leto 2008

Marjanka Rebula: Vas na jasi in druge čudne zgodbe

Predstavitev knjige - tako rekoč v živo - je drznejše dejanje kot pa pisanje spremne besede zanjo.

Spremna beseda, ki dobi svoje mesto na začetku knjižne izdaje literarnega avtorja, daje bralcu na razpolago več možnosti svobodne izbire. Uvod prebrati, ga ne prebrati, ga prebrati, še preden zagrnemo v umetniško besedilo, ga prebrati kasneje, šele takrat ko smo literarno delo "degustirali" sami, si ustvarili lastno mnenje. Bralec je pri svoji izbiri svoboden.

Sama se navadno odločam za to, da najprej preberem knjigo, si ustvarim svoje, na nikogar vezano mišljenje in šele nato besede, ki jih je nekdo z najboljšimi željami in najboljšim namenom napisal knjigi na pot.

Občinstvo, ki se zbere na srečanju ob novih knjigah, pa mora na nek način obvezno poslušati predstavitev (razen če se, nasprotno, ne odloči, da bo prej zapustilo dvorano). Moja današnja odgovornost je torej večja. O knjigi ne smem razkriti preveč - da bi ne postala nekaj neprivlačnega, "saj smo že tako in tako vse slišali" - pa tudi premalo ne -, da bi si kdo ne ustvaril napačnega prepričanja, da delo ni dovolj zanimivo.

Delo Vas na jasi in druge čudne zgodbe Marjanke Rebula je izredno zanimivo literarno besedilo. Je zbirka sveže podanih, hrustljavih novel. Je nekakšna obvezno in

umetniško speljana pot po Einsteinovih besedah: "Domisljija je vse. Je predpremiere vseh čarov, ki jih življenje hrani za nas." Avtorica v zelo značilnem slogu razgrinja pred bralca niz portretov, kot bi prelistavala album z zbirko različnih življenj, album s slikami posebnih človeških figur s specifično usodo. Portretov v ho-

teni figuralnosti s podčrtanimi značilnostmi. Postopoma jim dodaja barvo in jih izrisuje.

Neki sodoben slikar, morebiti povzemajoč po spominu že izrečene podobne davne besede, je na odprtju svoje nove razstave dejal, da je sleherni izmed nas lahko umetnik, le dovoliti mora, da pride ta njegova umetniška na-

grjenost, njegov navdih na dan. Navdihu dati svobodo, da vznikne, se materializira in popolnoma zasvoji avtorjev čas, njegove misli, njegovo početje. Marjanka Rebula je svojemu navdihu dala prosto pot. V svoj literarni izraz je znala vplesti dovolj lastne življenjske izkušnje, osebnih razmislekov, pa tudi daljših meditacij... S svojim večplastnim ustvarjalnim načinom pritegne prav vsakega, še tako sladokusnega bralca.

Avtorica se elegantno premika po tanki rdeči črti, ki lebdi med resničnostjo in domisljijo, med stvarnostjo in fantastičnim svetom, med otipljivostjo in neotipljivostjo, mesenimi ljudmi in podobami iz sanj. Njeno gibanje je odeto v privlačno barvito svojskost, z bogatim besediščem in predvsem s toplo naravnostjo k človeku, slehernemu človeku, ki je ob hrepenenju po svobodnem in zadoščnem "žitju" dejanski junak teh zgodb... Junak, ki se odloča kot tisti otrok, ki se v vas na jasi ne vrne, morebiti zato, ker tam nima kaj iskati...

Opisane osebe zaživijo kot vključene v zakonitosti norm neke "conditionne humaine" - nekega "tukaj in sedaj - zakaj?" in jim je že iz preteklosti zarisana smer v odrekanje in izgube. Osebe take, kakor da bi sprejele preprosto dejstvo, da je življenje bolečina, da je življenje "preparatio mori". Junak ali junakinja iz novele se zaradi

svojih težkih življenjskih okoliščin namenoma slepita in nočeta niti sebi priznati, da srečanje z nekom novim ni tako odrešujoče, kot bi ga želela. Vendarle se odločita za novo izbiro, za pot iz dotodanjega ponavljajočega se brezupa. Le od časa do časa se nenehna utesnenost in pritisk v glavi nastopajočih oseb sprosti v odločen, pogumen korak iz negotovosti, kar nima nobene navedbe na materialnost, a pomeni hkrati spremembo na bolje, ali vsaj pot v nekaj drugačnega - v tolažeči tridimenzionalni sanjski spomin, ki pa je vendarle opremljen s telesnostjo, vonjavami in opredeljenim vzdušjem.

Pa vendar Vas na jasi ni zbirka turbotnih zgodb, nasprotno, branje teh novel nas prešinja kot svetel in tolažeč žarek pripovedi sončne osebe. Opise Marjanke Rebula dela privlačne slog, ki okolja ne pušča stati samega zase, ne pušča ga lebdeti kot nekakšno obvezno kuliso, pač pa se zapiše kot utripajoči del živlega okolja osebe, ki v posamični noveli nastopa ali jo bralec opazuje skozi pisateljine oči.

V iskanju svobodnejšega in življenjsko potrebnega prostega dihanja nas pisateljino pero spretno vodi skozi različne kraje, različne ljudi, toda v enako človekost, ki brez razlike preveva opisane udele.

Kot bralci se lahko zadovoljimo s tem, kar preberemo prvič, lahko pa začnemo vrtati globlje in iskati simbolov, pomenov, vzporednosti...

Marjanka Rebula v svojih novelah pušča - na poti k sončnosti in odprtosti življenja - za seboj srca ljudi, ki se jih bo bralec še dolgo spominjal.

Jelka Cvelbar

Kratki

Spominska razstava tržaškega slikarja Lojzeta Spacala ob 100-letnici rojstva

V galeriji Kulturnega doma v Gorici je na ogled spominska razstava tržaškega slikarja Lojzeta SPACALA ob 100-letnici rojstva.

Lojze Spacal se je rodil v Trstu leta 1907, umrl pa v Nabrežini leta 2000. Leta 1929 so ga zaradi sodelovanja v antifašističnem gibanju konfinirali v južno Italijo. Po letu 1934 je poučeval nekaj let risanje na šolah v Trstu. Nato je nadaljeval študij v Monzi in Milanu; tu je študiral na akademiji Brera in se povsem vživel v umetniško življenje lombardskega mesta. Leta 1942 so ga ponovno aretirali in poslali v taborišče. Po vojni je živel in deloval med Piranom, Trstom in Škrbino na Krasu, kjer je preuredil v stanovanje in atelje tipično kraško hišo. Leta 1958 je prejel prvo nagrado za risbo in grafiko na 29. bienalu v Benetkah, leta 1974 Prešernovo nagrado v Ljubljani, leta 1977 zlatega sv. Justa v Trstu.

Lojze Spacal je nosil v sebi značilnosti naravnega, človeškega in kulturnega življenja, v katerem teče življenje kraških ljudi. Iz istrske razgibane obale in iz nedrja skojepega kraškega sveta je dojel dolgo preizkušeno sožitje človeka z naravo, z zgodovino, z ljudskimi izročili in verovanji njegove zemlje. Po začetnih izkušnjah z umetniškimi tokovi dvajsetega stoletja, ki so vidne v poetičnem izrazu njegovih oljnatih slik, monotipij in lesorezov iz razdobja štiridesetih in petdesetih let, je začel postopoma razvijati povsem svojevrsten izraz abstraktnega slikarstva, prežetega z rahlim lirizmom. Krajinarski elementi, izčiščeni in preoblikovani v elegantne geometrijske like ali v večplastne reliefe, opredeljene z jasnimi in močnimi barvami, so postali temeljna podlaga njegovih kompozicij. V njih izstopajo simbolične valence, ki nedvoumno odražajo neukrotljivo, globoko in prevzemajočo lepoto kraškega mikrokozmosa.

Razstavo prireja upravni odbor Kulturnega doma ob praznovanju 26-letnice odprtja slovenskega goriškega kulturnega hrama (1981 - 2007), v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev, s Fundacijo goriške hranilnice in dežele FJK. Razstava bo odprta v galeriji Kulturnega doma vse do 21. decembra 2007 po urniku: od ponedeljka do petka: od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00 ter v večernih urah med različni kulturnimi prireditvami.

Opčine / Claudia Raza razstavlja v galeriji Milka Bambiča

Galerijsko leto 2007 so pri Skladu Mitja Čuk sklenili z razstavo priznane likovne in besedne ustvarjalke, Claudie Raza. Decembrsko odprtje je sovpadalo z 207-letnico rojstva Franceta Prešerna, je v uvodnem pozdravu poudarila Jelka Cvelbar, zato so si organizatorji zamislili bogatejši program in k sodelovanju povabili še igralca in pesnika Aleksija Pregarca ter harmonikarja Zorana Lupinca, ki sta z umetniško besedo in z mojstrskimi izvedbami narodnih pesmi spremljala slovesnost v Bambičevi galeriji na Opčinah v ponedeljek, 3. t.m.

V umetnosti 21. stoletja je čutil vpliv družbenih in tehnoloških sprememb, ki so na marsikaterem področju bistveno posegle v naš vsakdan. Tako smo pogosto priče "last minute" ustvarjanju, ki želi čim prej in s čim manj truda doseči čim več, pri čemer marsikdaj trpi kakovost, je v svojem posegu izpostavila umetnostna kritičarka Jasna Merku', kar prav gotovo ne moremo pripisati likovni izraznosti Claudie Raza, je še dodala. Čedajska umetnica se nam tokrat predstavlja s kraškimi pejzaži v eni najzahtevnejših tehnik. Akvareli namreč ne prenesejo improvizacije, saj je obvladovanje prelivanja barv zahtevnejše od

Foto Kroma

slikanja s pasteli. Claudia Raza si je s prakso pridobila potrebne izkušnje, na podlagi katerih stalno izostruje in razvija svoje ustvarjanje, ki je prežeto z intuicijo. Z njo zna prislusniti okolju in ujeti vtise, ki jih ponuja narava, ter jih z lahkotnimi nanosi predelati, da vzbujajo emocije in požgečkajo dušo s svetlobno igro in vibracijami, ki so utrip življenja. / AL

Gorica / Pevska revija Mala Cecilijanka Le veselo poj!

S tem spodbudnim stihom goriškega slavčka, Simona Gregorčiča, je Valentina Humar na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž sklenila svoj nagovor na prvem popoldnevem 37. Male Cecilijanke, na praznik Brezmadežne, v soboto, 8. decembra, in voščila še veliko pevskih dogodivščin in užitkov nastopajočim pevcem na letošnji izvedbi revije

mila, da se Mala Cecilijanka iz leta v leto krepi in že nekaj let poteka v dveh delih, morda bo kdaj celo v treh...

Na obeh popoldnevh je bila tudi letos dvorana povsem zasedena, kar je ponoven dokaz, da množični nastopi otrok privabljajo največ občinstva.

Nad vse priljubljene revije, ki omogoča otrokom nastop na lepem,

Sherman...) avtorjih in po ljudskih napevih, ki razkrivajo bogato pevsko tradicijo našega naroda.

Na sobotnem delu so se ob napovedovanju Harjet Antonič zvrstili OŠ Josip Abram, Pevma (zborovodja Marta Ferletič, klavirska spremljava Martina Valentinčič), OPZ Podgora (Katja Bandelli, Zulejka Devetak), OPZ Plešivo (Staša Peršolja), OPZ Štmaver (Nadja Kovic,

SCGV E. Komel iz Doberdoba), Mali otroški pevski zbor F. B. Sedej, Števerjan (Martina Hlede, Martina Valentinčič), OPZ Mali veseljaki (Mateja Černič, Lucija Lavrenčič), OPZ Vrh Sv. Mihaela (Sara in Tatjana Devetak, spremljava Sara Devetak), OPZ Ladjica, Devin (Marja Feinig, Lucija Lavrenčič), OPZ F. B. Sedej, Števerjan, (Martina Hlede, Martina Valentinčič), Mladinski cerkveni pevski zbor Štandrež (Alessandra Schettino, Michela De Castro).

Preden so v nedeljo oder zasedli mali, a navdušeni pevci, je nekaj misli o otroškem in mladinskem zborovskem petju izrekla Franka Padovan. Ugotavljala je, da se je tudi letos na revijo prijavilo veliko otrok in mladine. Podčrtala je, da je zelo pomembno vzgajati otroke in mlade v pevskem duhu, saj tako slovenska pesem in beseda ne bosta nikoli zamrli, pa tudi zato, ker nam "mladi glasovi darujejo občutek veselja, nas osrečujejo in poživljajo". Nastopanje pred občinstvom je spodbudno za otroke in zborovodje, ker jim vlija "ponos in zanos". Poleg tega je "zbor enkratna šola udeleževanja v družbi, saj v zboru "za trenutek izgineš, da zasiješ v popolni luči skupine, ki dela nesebično za isti cilj". Nazadnje se je iskreno zahvalila Zdrženju cerkvenih pevskih zborov iz Gorice in glasbenim pedagogom za prizadevanje. Izrazila je še zahvalo in čestitke otrokom, mladim in staršem.

Nedeljski spored je povezovala Nina Grudina.

Spominski dar Zdrženja cerkvenih pevskih zborov sta zborovodjem izročala Sara Devetak v soboto, v nedeljo pa Guglielmo Frati.

Iva Koršič

Otroški pevski zbor Veseljaki iz Doberdoba (foto DP)

otroških in mladinskih pevskih zborov, ki jo prireja Združenje cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom predsednice prof. Lojzke Bratuž. Humarjeva se je spomnila, kako je sama pela na odru tedanjega Katoliškega doma v zboru Kekec, ki ga je vodil učitelj Ivo Bolčina. Sedaj pa že spremlja svoje otroke na pevske vaje, na katerih zborovodje s potrpljenjem, potrpežljivostjo in vztrajnostjo ponavljajo besedila in melodije izbranih pesmic, da se otrokom dobro vtisnejo v spomin. Vsega truda, ki ga vlagajo v svoje delo, in bogastva, ki ga skušajo posredovati otrokom, ne moreta poplačati ne denar ne priznanje, le Božja Mati lahko vlija v nelahkih urah poučevanja pogum za nadaljnje delo z otroki, je še dejala in pouda-

obširnem odru pred številnimi gledalci in je tudi merilo otroške pevske dejavnosti pri nas, se je letos udeležilo petnajst zborov; izmed teh je samo eden zapel pod moško taktirko. Pevovodkinje so za svoje zborčke premišljeno, glede na pevsko zmogljivost otrok, izbrale zvečine kratke, igrive, hudo-mušne pesmice, ki so iskrivo zavenele iz nežnih otroških grl. Nekatere so v spored treh pesmi uvrstile tudi zahtevnejše, večglasne skladbice. Zaslišalo se je tudi nekaj nabožnih melodij v čast Mariji Brezmadežni in takih, ki opevajo adventni in božični čas. Zborovodkinje so segle po slovenskih (Lenčka Kupper, Radovan Gobec, Janez Bitenc, Nace Duh, Jakob Jež...), pa tudi svetovnih (Mark Fisher, Charles Camille Saint Saens,

Martina Valentinčič), novonastali OPZ KD Sovodnje (Jana Drasič, Marlenka Petijan), ki je prvič nastopil na Mali Cecilijanki, MPZ župnije Vrtojba (Mojca Maver Podbersič; na violino, kitaro in klarinet so spremljali Gregor Spačal, Vasja Leban, Urban Nemeč, Tina Debenjak, Neli Lukežič), OPZ Romjan (Aljoša Saksida, spremljali so Mali romjanski muzikanti pod vodstvom Silvie Pierotti), OMPZ Kraški cvet, Trebče (sestra Karmen Koren, Alenka Cergol). Sobotni spored je v celoti posnel slovenski program tretje mreže RAL.

Otožni poznojesenski nedeljski popoldan, 9. decembra, so s svojimi zvonkami glasovi obzarili OPZ Veseljaki (Lucija Lavrenčič, spremljali so Zulejka Devetak in gojenci

Anketna prošnja Simon Gregorčič: Poesie

Uvodne misli:

Nameravam pisati o knjigi *Simon Gregorčič POESIE* v prevodu Franca Husuja, ki jo je zelo postrtovalno, a deloma tudi precej nevesče in dokaj površno uredil, zglede pa opremil in izdal Radivoj Humar v Biljah pri lastnem Studiu RO-Humar d.o.o., menda s finančno pomočjo Alojza Gregorčiča, pesnikovega bližnjega sorodnika.

Knjiga je izšla lani, to je leta 2006, a doslej nisem zasledila nobene recenzije o njej, niti kakšnega daljšega ali krajšega poročila o tem izidu, razen kratkega zapisa v PD, na goriški strani, 5. aprila letos ob predstavitvi knjige v Gorici. Letos, v zadnji - oktobrski - številki matične revije Kras, v rubriki POEZIJA pa jo sam založnik in pobudnik Radivoj Humar predstavlja v dveh zapisih, in sicer *Pota in cilji - Simon Gregorčič in Klaretinec prof.*

Franc Husu s Proseka.

Anketno vprašanje:

Kako to, da se o tem izidu ni razpisal nihče: niti Primorski dnevnik in niti Novi glas, pa čeprav imata oba dovolj posluha za kulturne dogodke in redko kdaj kaj pomembnega obideta molče? Niti Mladika ni rekla mu in molčal je tudi Škrat, ki bi bil morda tudi zelo primeren, da kakšno blekne. Jaz doslej, razen poročila ob predstavitvi knjige v Gorici letos spomladi, nisem nič zasledila, a verjetno sem (marsikaj) spregledala, upam vsaj. Vseeno se mi

zdi, da smo se kar družno odločili, da ne zinemo bele.

Gre nemara za zaroto molka? Iz

kakšnih razlogov? Iz...

pietetnih

namenov?

Da se ne izpostavimo?

Iz udobnosti,

v slogu: Nič

ne vem o tej zbirki

in zaradi tega nimam

pripomb. Naj se z njo ukvarja stroka.

Da se ogradimo pred morebitnimi zamerami? In morda celo na

tišem upamo, da bo že šla po kostanj v žerjavico kakšna trapasta Jolka, ki je ni niti dolgo življenje nič izučilo, saj sama sili v nesrečo, namesto da bi se proti nesrečam tekla zavarovat k Adriaticu ali Triglavu in nato dobila odškodnino, ko bi jo kakšna (ne)predvidena...nezgoda le doletela.

In res nameravam po vroč kostanj brez rokavic, vendar tudi previdno in obzirno. S...startno pripombo: v omenjeni zbirki, tako nesebično in postrtovalno izdani, ki pa očitno ni bila niti korigirana, čeprav je na koncu knjige rečeno, da je nekdo poskrbel za... jezikovno podobo, je malodane na vsaki strani - kje več, kje manj - po nekaj in preveč tiskarskih (in tudi pravopisnih) napak, drugače rečeno, ker je toliko odvečnih in zelo motečih škratov in pogrešk, bi kazalo čim prej umakniti iz prodaje vse primerke, ki so vsem nam prej v sramoto kot v pesnikovo in prevajalčevo čast, in se globoko zamisliti, kaj pa zdaj? Vso naklado odnesti na odpad in... "jovo na novo"... pripraviti

čisto novo, a brez ene same napake ali... kaj? Kajti... ko bi Škratov ne bilo, kaj šele mrgolelo kot zdaj, bi bila zbirka prav spodobna, le tu pa tam bi ob njej lahko pogodrnjali nad samimi seboj in bridko obžalovali, da nismo dali zelo sposobnemu in nadarjenemu prevajalcu - ko je bil še živ - ob bok nobenega dobrega svetovalca. Prej dobrodušne nevedneže in... kakšnega domišljavca. Vsi ostali pa smo se ... samo zmrdovali nad njim in mu verjetno zagrenili marsikatero urico, namesto da bi mu jo polepšali in se veselili, da ga imamo v svoji sredi.

Anketno vprašanje

dr. Mariji in Jožetu Pirjevec - dr. Lojzki Bratuž - dr. Miranu Košuti - prof. Tatjani Rojc - vsem tržaškimi in goriškimi pesnikom (saj ni treba, da jih imenujem) - Borisu Pahorju - Alojzu Rebuli, Zori Tavčar, Ivanki Hergold, Evelini Umek, Marku Sosiču in drugim zamejskim pisateljem, seveda zlasti tistim, ki znajo italijanščino in nimajo predodgovor do poezije vobče - in kajpak vsem prevajalcem: Diomiri

Fabjan Bajc - Mariji Cenda - Veroniki Breclj - Darji Betocchi - Robertu Dapitu in mladi gardi... skratka vsem, ki bi radi kaj povedali o knjigi, ne glede na njihov poklic in zanimanja. Tudi Lelji Rehar Sancin in Milici Kravos Verč, ki ju zelo rada berem, ker običajno nimata dlak na jeziku. (Naštela sem kar veliko imen z upanjem, da mi bo vsaj kdo odgovoril. Če mi bodo odgovorili trije, si bom štela, da sem dosegla pričakovani odziv.)

Torej: Želela bi vaše mnenje o tej prevedeni zbirki, - prosim, da omenjene skrate odmislite, ker niso prevajalčevo maslo. Mnenje je lahko zelo kratko, kolikor nimate časa za daljši razmislek in zapis. Hvala vnaprej za kakršen koli odgovor. Tudi molk ali neodziv bo... zgovoren, Prešeren bi šegavo otožno rekel: bo molče trobental.

S spoštovanjem

Jolka Milič

partizanska cesta 14

6210 Sežana

e-mail: jolka.milic@siol.net

Kratke

Nagrada UNESCO-Elic / Razvijanje talenta v otroštvu na področju znanosti in tehnologije

Talent ima vsak otrok. Vsi smo za nekaj nadarjeni. Težko pa je lasten potencial združiti s svetom, ki nas obkroža. Tukaj priskoči na pomoč Fundación Elic, ki omogoča, da otrok na področju znanosti in tehnologije odkrije in aplicira svoj talent. Ustanovitelj Serge Raynaud de la Ferriere je kot temelj te organizacije postavil ljubezen do resnice v obdobju otroškega razvoja. Vsakemu otroku mora biti ponujena možnost, da razvija svoje talente. Otroku mora biti osveščen, da tako lahko pomaga drugim in pripomore k razvoju sveta, v katerem živi.

UNESCO in Fundación Elic zato vabita vrste in osnovne šole, da predlagajo projekte, ki spodbujajo kreativnost otrok in iniciativno profesorjev v didaktičnih in inovativnih projektih na tem področju.

Projekt predvideva poleg izboljšanja znanstveno-tehnološkega razumevanja tudi napredovanje pri komunikaciji in medsebojnem delovanju. To so eni od temeljev behavioristične sociologije. Projekti vsekakor ne smejo povzročati škodo človeku, ekološkimi sistemom in živalim.

Če na kratko povzamemo, projekti skrbijo za to, da se otrok zaveda okolja, v katerem bo uporabljal svoj talent, da razvija svoje komunikativne sposobnosti, da zna delovati v skupnosti in ne nazadnje, da si prizadeva za dobro okolje. Pri vsem tem pa mu pomagajo izkušeni docenti in profesorji.

Žal se ti projekti za zdaj razvijajo "samo" v Argentini, Boliviji, Čilu, Kolumbiji, Kostariki, Ekvadorju, Italiji, Mehiki, Peruju, Portoriku, Dominikanski republiki in Venezueli. V Sloveniji še ni predstavnikov, ki bi bili pripravljeni zagnati take vrste pobudo. Treba je še opomniti, da mora biti projekt napisan oz. predstavljen v španskem ali italijanskem jeziku.

Nagrada bo podeljena 10. decembra v dvorani Boroncini, na ul. Trento 8, ob 18. uri in predvideva certifikat ter denarno nagrado v vrednosti 2000 dolarjev. Za kakršnekoli dodatne informacije lahko obiščete internetno stran www.elicnet.org ali pa kontaktirate z odgovorno osebo organizacije v Trstu na elektronski pošti elenaradin@hotmail.com. / Jure Kopušar

24. Muzejski večeri v Idriji

V Idriji se nadaljujejo Muzejski večeri, cikel predavanj in pogovorov o aktualnih družbenih, gospodarskih in drugih temah v organizaciji Mestnega muzeja oz. Muzeja za Idrijsko in Cerkljansko. Na predavanju 27. novembra je dr. Ksenija Šabec, sociologinja na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, obravnavala temo o nacionalizmu in patriotizmu. Opredelila je tudi svoj pogled na t.i. vsakdanji nacionalizem, ki je zelo prisoten tudi v Sloveniji. Po njenem prepričanju ima vsakdanji nacionalizem sposobnost v precej kratkem časovnem obdobju spremeniti razpoloženje ljudi iz relativne tolerance in slepo privrženost določenim ideji ter v nestrpna občutja večvrednosti in šovinizma, o čemer je predavateljica navedla tudi konkretne primere.

Na novem predavanju v tem nizu bo nastopil dr. Matej Šekli, primerjalni slovenski jezikoslovec in slovenist. Obravnaval bo v zadnjem času zelo aktualno temo o Reziji, Rezijanih in o rezijansčini. / M.

Svet knjig v Cankarjevem domu

V nedeljo, 2. decembra, se je končal 23. slovenski knjižni sejem, največji pregled slovenskega založništva in književnosti. Razstavljenih je bilo več kot 14.000 knjig, od tega kakšnih 4.000 novitet zadnjega leta. Obiskovalcem je bilo na voljo poleg razstave več spremljevalnih dogodkov, kot so Založniška akademija, Debatne kavarnice in Forum. Založniška akademija je letos povabila pet gostov iz ZDA, Francije, Nemčije in Nizozemske. Na Debatnih kavarnah, ki so potekale vsako popoldne, so se lotili kakšnih dvajset tem, med drugim o tem, zakaj Slovenija še nima Nobelovega nagajenca, kaj se dogaja s politično angažirano literaturo in ali je res njen zadnji izraz bila 57. številka Nove revije ter zakaj Ljubljana nima literarnih kavarn. Druženju pa je bil namenjen Forum za obiskovalce, kjer so potekale različne delavnice, bralne urice in predstavitve knjig. Posebni programi so bili na voljo tudi otrokom in mladini.

Na slavnostnem odprtju je združenje Založnikov GZS-ja podelilo založniško Schwetnerjevo nagrado za življenjsko delo Slavku Preglu, poleg tega pa so podelili še nagrado za najboljši prvenec Gabrieli Babnik za roman Koža iz bombaža. Najboljša mlada prevajalka je Nada Grošelj, ki je prepričala s prevodom Ugrabitve Prozerpine Klavdijana in Zgodovina branja Alberta Manguela. / PK

Ljubljana / Filozofska fakulteta Umberto Eco dobil častni doktorat

Na slavnostni seji senata Univerze v Ljubljani so v torek, 4. t.m., podelili častne doktorate, med drugim tudi pisatelju in znanstveniku Umberto Eco. Ta je na novinarski konferenci povedal, da je ponosen in hvaležen za podeljeno priznanje ter da je pripravljen povedati "vse", z izjemo svojega mnenja o nekdanjem italijanskem premieru Silviu Berlusconiju ter o "svojem" filmu Ime rože.

O Eco je dekan filozofske fakultete Valentin Bucik na novinarski konferenci dejal, da je danes eno najbolj znanih imen na svetovnem literarno-kulturnem področju. Izpostavil je tudi njegov znanstveni opus, ki sega na več področij, od filozofije, zlasti estetike, etike, medievalistike, literar-

ne teorije, jezikoslovja, semiotike, teorije medijev, prevodoslovja do kulturologije.

Eco se je v svojih odgovorih dotaknil tudi družbenih tematik. Spregovoril je o migracijah, ki bodo po njegovem mnenju prinesle številne težave v evropski prostor. Hkrati je opozoril na pomembnost zgodovine, iz katere bi se morali učiti. "Samo če poznamo preteklost, bomo sposobni razumeti sedanost," je pojasnil ter dodal, da tudi politiki, izpostavil je ameriškega predsednika Georgea Busha, delajo številne napake zaradi nepoznavanja zgodovine. Dodal je še, da je

tudi v svojih delih, kjer je sicer uporabljal fikcijo, veliko navdih dobil prav iz zgodovinsko resničnih virov.

Povedal je, da verjame v EU. Po njegovem mnenju smo prvič v zgodovini pričali pojavu, ko se zdi vojna med evropskimi narodi nepredstavljiva. V tem vidi velik uspeh. Obenem pa dodaja, da bodo zaradi različnih povezav med me-

Umberto Eco

sti in kraji znotraj EU nacionalne države postopoma izginile.

Častni naziv je Eco prejel na podlagi predloga ljubljanske Filozofske fakultete, ki je Umberta Eco ocenila kot pisatelja, znanstvenika in humanističnega intelektualca svetovnega formata, ki je s svojim delom obogatil svetovno literarno kulturo in humanistične vede in je intenzivno navzoč tudi v slovenskem literarnem in znanstvenem prostoru.

Eco je eden najpomembnejših živčnih italijanskih pisateljev in eden največjih romanopiscev v svetovnem merilu. Študiral je v Turinu, kjer je danes tudi profesor. Svojo pot je začel kot kulturni urednik na RAI. Pisal je tudi strokovna, esejistična in literarna dela. V šestdesetih in sedemdesetih letih je razvijal ideje o odprtem besedilu in semiotiki, ki je postala ena osrednjih znanstvenih ved.

V Cankarjevem domu je potekalo predavanje Umberta Eco z naslovom O zgodovini grdega.

STA

Ob 90-letnici Janeza Gradišnika

Slovesnost in Prešernova nagrada za življenjsko delo

Ob visokem jubileju Janeza Gradišnika (1917), zagotovo enega največjih prevajalcev pri nas, je Društvo slovenskih književnih prevajalcev priredilo literarni večer njegovih prevodov Richarda Bacha, Walterja de la Mara, Vercorsa, Henrija Bergsona in Mihaila A. Bulgakova. Bral je igralec Boris Ostan. To je bila tudi edina večja javna slovesnost kljub velikim zaslugam, ki jih Gradišnik kot pisatelj, esejist, leksikograf in prevajalec ima za slovenski jezik in kulturo.

O bogati beri priča čez šeststo zaznamkov v podatkovnem geslu COBISS, ki so tako ali drugače povezani z Gradišnikom, njegovo ime pa nosi kar 332 knjig! Gradišnik je med drugim tudi eden redkih še živčnih pričevalcev o dejanjih in osebnosti Edvarda Kocbeka. Že pred drugo svetovno vojno je pripadal krogu katoliških intelektualcev, ki so se zbirali prav okrog Kocbeka in revije Dejanje. Tudi zato je že kmalu po vojni doživel preganjanja, kar se je stopnjevalo z ukinitvijo revije Prostor in čas (1969-1974), kjer je

Gradišnik bil glavni urednik. Gradišnik se je kot prevajalec iz angleškega, ruskega, francoskega, nemškega in srbskega jezika uveljavil predvsem zaradi izjemnega poznavanja in čuta za slovenski jezik, saj je v slovensko prevedel tudi dela, kot je Ulises,

Heinricha Bölla, Marka Twaina, Henrija Bergsona in drugih.

Mojstrsko delo je Gradišniku prineslo nagrado Prešernovega sklada (1969, skupaj z Lojzotom Kovačičem in Alojzom Rebuli), skoraj dve desetletji kasneje (1987) pa tudi Sovretovo nagrado za življenjsko delo. Končno je deležen tudi najvišje časti, ki jo slovenska država lahko izkaže kulturniku - dobil bo Prešernovo nagrado za življenjsko delo na področju književnega prevajanja, pisateljstva in jezikoslovstva. Naj citiramo del utemeljitve:

"Janez Gradišnik, pisatelj, književni prevajalec, jezikoslovec in urednik je vsestransko ustvarjalna osebnost, humanist sedanje dobe, ki je s svojo dejavnostjo v slovenskem prostoru odločilno navzoč že več kot šest desetletij. Njegov opus zaznamujejo izjemna obsežnost, mnogovrstnost in dognanost ter odpiranje kulturno jezikovnega vpliva v dve smeri: iz območij tujih literarnih dosežkov na domače, slovensko, in obenem de-

Janez Gradišnik

sloviti roman Jamesa Joycea, in druga, ki še danes veljajo za težko prevedljiva. Poleg Jamesa Joycea je v slovensko prenesel dela literarnih velikanov 20. in 19. stoletja, med drugim Ernesta Hemmingwaya, Thomasa Manna, Franza Kafke, M. A. Bulgakova,

lovanje navzven, predstavitev slovenske literature v svetovnem prostoru." Nagrado bodo letos podelili v Mariboru, v Slovenskem narodnem gledališču, in ne več, kot je bila dolgoletna tradicija, v ljubljanskem Cankarjevem domu.

ZNANE PREŠERNOVE NAGRADE

Janez Gradišnik, prevajalec in pisatelj, ter Miljenko Licul, oblikovalec, sta dobitnika Prešernove nagrade 2007, najvišjega priznanja, ki ga je v Sloveniji mogoče dobiti v kulturi. Janez Gradišnik je prevedel številne knjige iz francoske, angleške, ameriške, nemške, avstrijske, srbske in hrvaške književnosti, pa tudi iz zakladnice ruske, poljske in danske literature. Miljenko Licul pa je "oče" slovenskega tolarja, zdaj tudi slovenskih kovancev za evro, oblikovalec slovenskega potnega lista in osebne izkaznice ter vrste drugih del.

Letošnji nominiranci za nagrade Prešernovega sklada za dosežke v zadnjih dveh letih so: slikar Sandi Čerček, vizualni umetnik Tadej Pogačar, intermedijska umetnica Ema Kugler, pisatelj Dušan Merc, pisatelj Aleš Šteger, pesnik Primož Čučnik, glasbenik rogist Boštjan Lipovšek, skladatelj in zvokovni umetnik Bor Turel, gledališki režiser Sebastijan Horvat in igralec Uroš Smolej. Kdo med njimi bo nagrajen (nagrada je lahko največ šest), bo znano na podelitvi nagrad, 7. februarja 2008.

Peter Kuhar

Kratki

Stalno gledališče FJK / Beneška dvojčka
Carla Goldonija

Tonino in Zanetto sta dvojčka, ki živita narazen od rojstva; prvi je urejen meščan, drugi pa pravi butalec. Oba gresta v Verono, da bi se oženila in njun sočasni prihod sproži seveda vrsto komičnih nesporazumov. Z Goldonijevo komedijo zmešnjav je Stalno gledališče FJK predstavilo pred nedavnim svojo najnovejšo produkcijo, ki je nastala v sodelovanju z gledališkimi produkcijami Noctivagus. Beneška dvojčka je nekonvencionalna komedija, jasen primer dvojne narave Goldonijevega pogleda na svet skozi umetniško preobrazbo, saj se konča z umorom "neumnega" dvojčka in samomorom družinskega prijatelja, z grenkimi razmišljanji, ki jih lahkotna fasada komedije in operni, srečni preobrat finala prikrivata samo delno. Goldonijev tekst je izreden primer sposobnosti in pozornosti komediografa na razlikovanja jezikovnih registrov; način izražanja označuje vsako osebo, z zastarelim stilom priletnega Pankracija, moderno italijanščino buržoazije, opernim izražanjem vročekrvnega snubca Lelia, različnimi narečji mask oz. služabnikov Arlecchina in Brighelle. Igralci morajo zato ovrednotiti, kar tekst že pove, s skrbnim oblikovanjem jezikovno-vsebinske podobe. Protagonist Massimo Dapporto je maksimalno izkoristil potencial razlikovanja v izražanju, da bi na čim učinkovitejši način kljuboval igralskemu izzivu dvojnega lika; Tonino in Zanetto sta bila tako absolutno prepoznavna ob vsakem, izmeničnem nastopu. Čista režija Antonia Calende ni nadgradila predstave, a je vtisnila vanjo sredozemsko energijo, neko nadpovprečno visoko komično mrzlico pri kreacijah uigranega ansambla, ki pa je dala celotni, skoraj triurni predstavi dober ritem. Črno-beli kontrasti čiste scene, ki se oži in širi kot neoklasicistični okvir, s kočijo-simbolom potovanja v sredini, postanejo z igrami silhuet dam in viteзов osemnajstega stoletja v povezovalnih intermezih poklon magičnim atmosferam Strehlerjevih postavitev Goldonijevih tekstov. Spomin na slavnega tržaškega režiserja je po drugi strani "v zraku" posebno v teh dneh, ko so v foyerju Rossettija odprli razstavo o predstavah v režiji Giorgia Strehlerja, ki so gostovale v Trstu od leta 1968. / PAL

Pokrajinsko tajništvo SSK zelo zaskrbljeno
zaradi dogodkov okoli novega statuta dežele

Nesprejemljivo je, da parlamentarci leve sredine, za katero so slovenski volilci strmjeno glasovali, ne spoštujejo zgodovinskega dejstva, da ima naša dežela poseben statut zaradi prisotnosti manjšin, v prvi vrsti slovenske manjšine. SSK se sprašuje, ali so Violante in ostali sploh prebrali parlamentarna dela, ki so priložena ustavnemu zakonu, s katerim je naša dežela nastala. V drugi vrsti gre za omalovažujoči odnos do naše narodne - in ne samo jezikovne - manjšine, ki po mnenju levosredinskih parlamentarcev danes ni več zadosten razlog za posebno ureditev dežele, kar pa je v preteklosti bil. SSK se zato ne čudi, da je nastal tak zakon za slovensko manjšino, ki se po sedmih letih še uresničuje z vedno novimi kompromisi. Slovenci pa na to tudi pristajamo. S tem se Italija izkazuje za državo, ki nima namena spoštovati svojih manjšin. Ne čudimo se pa stalščem Violanteja, ki je pred skoraj desetimi leti v Trstu opravičil pred zgodovino postfašistično stranko preko srečanja z njenim takratnim voditeljem Finijem, ki je nekaj let prej bil na zborovanjih po naših vaseh, na koncu katerih so pretepali naše ljudi. Ob tisti priložnosti je bila SSK verjetno edina stranka, ki je javno protestirala in delila letake pred gledališčem Verdi. Iz te moke ne bo kruha, pravi stari slovenski pregovor. Zato je skoraj boljše, da se Illy kar domeni s Prodijem in Veltronijem, ali ima DS, ki hoče združevati vse Slovence pod isto streho, resen namen spoštovati pravice naše narodnostne skupnosti in upoštevati, da če je razlog za poseben statut Doline Aoste in Južne Tirolske prisotnost manjšin, tako mora biti tudi pri nas. Zato naj DS, kateri se bo levica gotovo pridružila, brani večjezično ime naše dežele, saj je deželni statut ustavni zakon, ki ni v nasprotju z ustavo, kot nekateri pravijo, zato ker tam takega imena ni. Če je tako, naj raje večina popravi ustavo, v kateri so dali dvojezično ime za obe zgoraj omenjeni deželi, naši so pa to zanikali. Na žalost noben parlamentarec ni leta 2001 predlagal popravka v tem smislu. Na srečo, da imamo v parlamentu Južne Tirolce, ki še zagovarjajo slovenske pravice. SSK zato pričakuje resen odgovor leve sredine tistim, ki, tudi v njeni vrstah, skušajo zmanjšati pomen prisotnosti naše manjšine in njenih pravic ter zunanjo podobo naših krajev. / Peter Močnik - tajnik

Sestanek upravnega odbora MOSP

Pregled dela in izvolitev
predsednika

Minuli četrtek je imel MOSP prvi sestanek upravnega odbora v letošnji sezoni. Govor je bil najprej o uspehih lanskega delovanja vseh krožkov. Mednarodni krožek je uspešno pripeljal do konca mednarodno izmenjavo Starhike, ki so jo na naših tleh organizirali minulo poletje. Časnikarski krožek je vneto vsak mesec s članki bogatil prilogo Mladike Rast. Likovni krožek je poleg rednih srečanj obiskal Plečnikovo razstavo v Ljubljani. Pestro sezono je imel gledališki krožek, saj so imeli mladi igralci veliko predstav. Enako velja za plesno delavnico. Ne nazadnje pa je treba omeniti tudi natečaj za mlade, soorganizirano Drage mladih, ki je julija potekala na Ptuj, in še septembrski Festival Drage mladih. Druga točka sestanka je bila izvolitev novega upravnega odbora. Dosedanji predsednik Matteo Fe-

ruglio je moral svojo vlogo prepustiti nekemu drugemu, saj se je njegov dvoletni mandat iztekel. Pri volitvah novega upravnega odbora pa je prišlo do nekaj zapletov. Iskanje novih predstavnikov, ki bi vodili društvo, je bilo težko in naporno. Možni kandidati, med katerimi prevladujejo mladi, namreč niso bili pripravljeni sprejeti te odgovornosti, da bi društvo lahko delovalo naprej. To dokazuje, da so mladi povsod angažirani in da prosti čas pametno izkoriščajo za razne izvenšolske dejavnosti, ki bogatijo življenje in nekako pripomorejo k izbiri dela za prihodnost. Kakorkoli, nov predsednik je bil izvoljen. Mlada študentka Vida Forčič bo za naslednji dve leti skrbela, da bodo društvo in krožki še naprej delovali v duhu kreativnosti in spodbujanju mladih, da odkrivajo in razvijajo svoje skrivne talente.

Jure Kopušar

Tržaška

OPÉINE Zadrúžna kraška banka

Vrsta pobud ob 100-letnici delovanja

"V Ameriki najbolj pogrešam kraško pokrajino: le država New Mexico me s svojimi skalami nekoliko tolaži", nam je povedal likovnik Bogdan Grom v petek, 7. decembra, v konferenčni dvorani Zadrúžna kraška banka na Opčinah. Openska bančna ustanova je namreč prejšnji teden sklicala javno srečanje, na katerem so vodilni kadri predstavili pobude ob stoletnici ustanovitve ZKB, koledar za leto 2008, ki je tokrat posvečen zamejskemu umetniku, izseljencu v ZDA Bogdanu Gromu. Petkovo srečanje je bilo hkrati priložnost, na kateri je ZKB podelila tradicionalne štipendije mladim zamejskim odličnjakom (univerzitetnim študentom in višješolcem), ki so sinovi članov ZKB oz. so oni sami člani banke. O umetniku je spregovorila umetnostna kritičarka Jasna Merku' in dejala, da so v koledarju zbrani akvareli in dela s pasteli in oljem. Gre za Gromove utrinke našega kraško obmorskega okolja, na katerega je močno navezan. Merkujeva je še spomnila na doprinos, ki ga je Grom imel pri vzgoji naše nekdanje mladine; njegova umetniška raz-

sežnost zaobjema tudi kiparstvo, preizkusil se je tudi kot opremljevalec šolskih učbenikov. Kot nam je potrdil umetnik sam, bo založba Mladika v kratkem izdala tudi njegovo monografijo. Po uvodnem pozdravu odgovoril na stike ZKB Sabine Citter je

no razstavo; februarja bo na vrsti predstavitev družbene bilance in načrta Voda, s katerim želi ZKB ovrednotiti in obnoviti nekatere kraške vodnjake (štirne). Mesec marec bo posvečen glasbi, saj bo na sporedu koncert za mlade, na katerem bosta nastopila Aki Rahi-

krizarjenju, ki bo potekalo v dveh izmenah. Junija bosta seminar za uslužbenice in družabno srečanje, julija pa bo na sporedu pobuda v sodelovanju z Zadrúžno banko Doberdob-Sovodnje; avgusta bo članski praznik v športnem objektu ŠD Polet; septembra pa bodo v gledališču Verdi v Trstu zadonele violine simfoničnega ciganskega orkestra iz Budimpešte; osrednja proslava ob stoletnici delovanja ZKB bo 25. oktobra, novembra pa bodo predstavili knjigo ob stoletnici banke, decembra pa bo tradicionalna podelitev štipendij: denarno nagrado so letos prejeli Maruška Gustin, Lara Devetak, Eva Pozzecco, Marko Tuta, Erika Prelz, Mija Kalc, Tomaž Legiša, Cinzia Pascolutti, Eva Krmec, Peter Jevnikar, Martina Coretti in Tanja Tuta. Podpredsednik banke Adriano Kovačič je pred nagrajevanjem v idejnem sozvočju z ravnateljem ZKB Aleksandrom Podobnikom dejal, da je denarna nagrada priložnost za ovrednotenje članstva ZKB in hkrati investicija za prihodnji intelektualni in kadrovske zaloga naše manjšinske skupnosti.

IG

Dobitniki denarnih nagrad ZKB (Foto IG)

predsednik banke Sergij Stančič podrobno predstavil pobude, ki bodo prihodnje leto vsak mesec obeležile jubilej openske bančne ustanove. Koledar pobud bo od 25. januarja do 2. februarja ponudil numizmatično in filatelisti-

movski (frontman skupine Parni valjak) in slovenski pevec Magnifico. 24. aprila bo na vrsti občni zbor ZKB; maja in junija pa bo čas za oddih, saj sta predvidena kar dva članska izleta. Člani bodo občudovali dalmatinske bisere na

TRŽAŠKA KNJIGARNA Predstavili so mohorjevke za leto 2008

Bogata in raznovrstna
knjižna bera

Tradicionalno jesensko srečanje v Tržaški knjigarni, na katerem se iz leta v leto ponavlja predstavitev nove zbirke mohorjev, je bilo tudi letos, in sicer v sredo, 28. novembra. Uvodno misel je tudi letos izrekel tajnik Goriške Mohorjeve družbe Marko Tavčar, ki je takoj prepustil besedo uredniku koledarja 2008, g. Jožetu Markuži. Slednji je podrobno orisal vsebinsko publikacije, ki priča o živahnosti kulturnega in družbenega življenja Slovencev v Italiji. Koledar 2008 je že 77. po vrsti: v njem se na 296 straneh razvrščajo prispevki 61 avtorjev, ki so poglobljeno preželi tematike zgodovinske, verske, družboslovne, poljudnoznanstvene in leposlovne narave. Ivan Žerjal je grafično oblikoval koledarski del in platnice, Mirjam Simčič

pa ostali del zbornika. Koledar je tiskala tiskarna Budin. O literarnem prvencu Marjanke Rebula z naslovom Vas na jasi in druge čudne zgodbe je spregovorila Jelka Cvelbar, ki je publikaciji prispevala spremeno besedo. Avtorica v knjigi s toplim človeškim pristopom oblikuje tri tematiko zaključene sklope novel, v katerih je dogajanje postavljeno v tržaško-kraško-alpsko, mehiško-puščavsko in egiptovsko okolje. Pisateljica je zasnovala tudi naslovnico knjige, ki jo je grafično oblikovala Mirjam Simčič, tiskata pa jo je tiskarna Budin. 18. zvezek zbirke Naše korenine pa je tokrat posvečen duhovniku in profesorju Rafku Premrlu. Osrednji del

knjige sestoji na pogovoru, ki ga je za tržaški radio na pobudo Filiberta Benedetiča posnel prof. Milko Rener leta 1979. V Tržaški knjigarni je o publikaciji, ki jo je grafično opremil Pavel Medvešek, tiskala pa tiskarna Grafica Goriziana,

GMD je letos posvetila najmlajšim knjigo pravljic tržaškega mladinskega pisatelja in ilustratorja Milana Pasarita Pravljičice za moje malčke. V knjigi je zbranih 14 pravljic, ki jih je avtor že pripravil za tržaški radio: v njih Pasarit s tankočutnim pristopom obravnava tudi aktualne probleme, kot je na primer varstvo za

Sooblikovalci večera v Tržaški knjigarni (Foto IG)

spregovorila Lida Turk, ki je knjigo tudi uredila.

okolje. Knjigo je tiskala Grafica Goriziana.

Slovenska glashena šola in Slovensko prosvetno društvo Mačkolje
V pričakovanju Božiča

Na prvo adventno nedeljo je v cerkvi sv. Jerneja v Mačkoljah potekal koncert sakralnih pesmi, ki ga je oblikovala ženska vokalna skupina Lira iz Cerknega. Skupina osmih deklet deluje pod umetniškim vodstvom Vojke Svetičič in Tatjane Rupnik Hladnik. V skoraj nespremenjeni zasedbi skupina že petnajsto leto ljubiteljsko deluje na področju glasbenega ustvarjanja in postvarjanja. Skupina redno pripravlja božične koncerte, s katerimi gostuje po cerkvah v Sloveniji. Lira vsako leto sodeluje na medobčinski reviji pevskih zborov v organizaciji območne izpostave JSKD Idrija, na dobrodelnih koncertih in srečanjih malih vokalnih skupin. Za prispevek k ohranjanju visoke kulturne ravni v občini in za dosedanje delo je Lira leta 2002 prejela občinsko Bevkovo nagrado.

Koncertni program, ki so ga dekleta pripravila za mačkoljansko publiko, je bil osnovan na šestih sklopih: slavljenje, Mater Dei, pri

srečamo. V prvem delu je zasedba izvedla Mozartovo Laudate Dominum in Ave verum. Sledile so Marijne pesmi, med katerimi je izzve-

Foto Aljoša Novok

sveti maši, ritmi duha, vera - vez med narodi in dokler se zopet ne

nela Engelhartova Ko bi jaz zvonček bil ter Arcadeltova in Ger-

bičeva Ave Maria. V sklopu evharističnih pesmi smo prisluhnili delom različnih ustvarjalcev. Zasedba je odpela Gospod, usmili se in Halleluja neznanega avtorja, priredbo liturgičnega besedila Medieval Gloria, Sprejmi, o, Gospod iz muzikla Jesus Christ Superstar, Schubertov Svet in Blagoslovljen ter Jagnje božje v prireditvi Vojke Svetičič. V sklopu ritmi duha in vera - vez med narodi so dekleta izvedla nekaj taizejskih ter črnskih duhovnih pesnov. Ob zaključku so odpele še irsko ljudsko An Irish Blessing ter mladinsko Prerodi me, Gospod.

Poleg enoglasnega in deljenega petja so se dekleta preizkusila tudi v solističnih vlogah. Dovoljena izvedba in spevnost programa sta priklicala v mačkoljansko cerkev pravo harmonijo duha.

Koncertu je sledilo družabno srečanje v sosednji Stari šoli, kjer so dekleta odpela še nekaj pesmi, skupaj pa smo kramljali ob domačih dobrotah in dobri kapljici.

ML

PETERLINOVA DVORANA Glasbeni poklon

Pavle Merku' Vis-a'-vis

Letos se je res veliko govorilo in pisalo o Pavletu Merkuju na monografskih koncertih in njemu posvečenih prireditvah; skladbe iz njegovega opusa so bile stalno prisotne v koncertnih programih, ki so jih zbori in glasbeniki izvedli v najrazličnejših okvirih. Čisto naravno je ob koncu "Merkujevega leta" prišlo tudi do posebnega poklona tržaške Glasbene matice-šole Marij Kogoj, ki je v sodelovanju s Slovensko prosveto priredila srečanje-koncert v Peterlinovi dvorani, s katerim se je pričel nov niz tematskih poglavljanj "Vis-a'-vis". Učenci z različnih oddelkov so naštudirali za to priložnost vrsto Merkujevih skladb, s katerimi so zaobjeli petdeset let njegovega ustvarjalnega opusa. Igrali so flavtisti Carlo Venier, Sara Bembi in Petra Marega, kitarist Janoš Jurinčič, klarinetist David Pescatori, violončelistka Irene Ferro-Casagran-

Foto Kroma

de, pianisti Alenka Cergol, Sara Tence, Rebecca Jark, Matjaž Zobec, Claudio Nardin, Martina Mezgec in skladateljev vnuk Nikolas Merku'.

Njihov trud je poplačala posebna čast, da so lahko igrali pred skladateljem in so ga osebno spoznali, kar je gotovo osmislilo z dodatnimi vsebinami njihov pristop k izvajanju sodobnih skladb. Kot napovedano, se je skladatelj udeležil srečanja, kjer je ob

pogovoru razkril marsikatero lastnosti svoje osebnosti in odtenke umetniškega delovanja. Govoril je o svojih prvih korakih v svetu glasbe kot učenec Ivana Grbca in Vita Levija, o začetku skladateljske poti na zborovskem

področju, o umetniških in življenjskih načelih, o teoretiškem znanju in racionalnem pristopu, brez katerih se sam navdih ne more spremeniti v sprejemljivo umetniško sporoči-

lo. Merku' je usmeril svoje pripovedovanje v teme, ki so lahko blizu učencu glasbene šole; sproščeno in duhovito je govoril o lastnih izkušnjah kot violinist in ne posebno nadarjen pevec, o želji, da bi bila vsaka lekcija predvsem laboratorij za razvijanje ustvarjalnosti učenca, in o odprtem in brezpogojnem posredovanju znanja. Skladatelj je z zanimanjem sledil koncertnemu sporedu in je kritično presodil izvedbo mladih glasbenikov, jih pohvalil in jim posredoval koristne nasvete in informacije o izvedenih delih, se pošalil na račun lastne glasbene govorice in jih vprašal za iskreno mnenje. Glasbena matica je s tem srečanjem podarila svojim učencem poučno in vznemirljivo izkušnjo, skladatelju pa prirčen dar, ki ga je sprejel

s posebnim veseljem, in sicer večer z mladimi in za mlade, ki so spoznali in bodo še naprej s svojim igranjem širili poznanje opusa priljubljenega in reprezentativnega tržaškega ustvarjalca.

Pomemben življenjski jubilej Vladimir Vremec sedemdesetletnik

Prejšnji teden je Vladimir Vremec slavil svoj sedemdeseti rojstni dan. Rodil se je namreč 28. novembra 1937 na Cetinju. Študijsko pot je po klasičnem liceju v Trstu nadaljeval na Hochschule für Bodenkultur na Dunaju, kjer se je specializiral iz vrtnega in krajinskega oblikovanja. Arh. Vremec je nekaj časa sodeloval tudi z dunajsko občino, nakar je od leta 1968 služboval na

Pokrajinskem kmetijskem nadzorništvu v Trstu; leta 1977 pa je postal načelnik službe za javno zelenje, kmetijstvo in gozdarstvo na tržaški občini. K temu gre dodati predavanja in strokovne seminarje, ki jih je arh. Vremec imel v Italiji in drugod po Evropi, ter vlogo, ki jo je imel kot pobudnik številnih razstav in prireditev pri oblikovanju raznih razstav.

Foto Kroma

Vladimir Vremec si je ob poklicni dejavnosti neutrudno prizadeval za kulturni in družbeni razvoj našega manjšinskega tkiva: bil je namreč med ustanovnimi člani Slorija, soustanovitelj in urednik revije Most ter predsednik Kulturnega združenja Most. Poleg strokovnih člankov je Vladimir Vremec zavzeto gojil bogato publicistično dejavnost: bil je med drugim tudi sodelavec Novega lista. V zadnjih letih pa je arh. Vremec svoje strokovno znanje na področju krajinske arhitekture namenil jusarskemu vprašanju: postal je namreč predsednik openskega jusa.

GENERALNI KONZULAT RS Evropski načrt Socrates Učenje jezika lahko postane igra

Na generalnem konzulatu Republike Slovenije v Trstu so v četrtek, 6. decembra, predstavili čezmejni načrt z naslovom Swim the Language, ki črpa sredstva iz evropskih skladov; EU ga je hkrati vključila v študijski program Socrates. Uvodno besedo je na tiskovnem srečanju izrekla konzulka RS Tanja Mlajč. Podrobnosti projekta sta orisali profesorica medkulturne komunikacije na tržaški

snia Mikolič. "Čezmejni načrt smo želeli predstaviti na konzulatu RS tudi v luči prihodnjega predsedovanja Slovenije Evropski uniji", je pojasnila Ariella Cuk. "Zamisel za načrt Swim the Language je nastal pred dvema letoma ob evropskem prvenstvu v plavanju, ki je bilo ravno v Trstu." Tedaj se je tudi v navezi z Evropsko plavalno zvezo porodila želja po čim bolj tesnem povezovanju med športom, kul-

va. "Zamisel Swim the Language je zasnovana kot igra, ki je dostopna uporabnikom interneta: načrt promovira znanje slovenščine, madžarščine, finskega jezika in italijanščine." "Zavedali smo se, da pri nas v Sloveniji primanjkujejo specifična jezikovna sredstva za potrebe določenih publik, npr. plavalcev", je dejala Vesna Mikolič. Evronačrt želi zato zapolniti to vrzel tudi v sočasnem spoznavanju nekaterih manj razširjenih jezikov, najprej v obliki treningov, nato v obliki pravih 'plavalnih tekem' z raztočo stopenjsko težavo. Mikoličeva je nato podrobneje orisala štiri tematske sklope, na osnovi katerih je razvrščeno učenje omenjenih jezikov: "Prvi sklop je namenjen besedišču jezika, drugi medsebojni komunikaciji, tretji strokovnemu plavalnemu izrazoslovju, zadnji pa splošni kulturi jezika." Virtualne in interakcijske zmožnosti interneta bodo tako omogočale pravi 'plavalni turnir' v jezikovnem znanju. Študenti, ki so zasedli prvih osem mest na lestvici, bodo tekmovali v finalu, ki bo julija prihodnjega leta v Malagi: prvi najboljši pa bo prisostvoval celo olimpijskim igram v Pekingu. Vsi evropski prebivalci lahko spoznajo podrobnosti načrta na spletni strani z naslovom www.swimthelanguage.org

Foto IG

univerzi Ariella Cuk in ravnateljica fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem Ve-

turo in jeziki. "Razvili smo tako projekt, ki uvaja inovativne metode učenja jezika", je dejala Cuko-

Gledališče Verdi Odprtje operne sezone z Verdijevim delom

Odprtje operne sezone v gledališču Verdi je za Tržačane verjetno najbolj menden dogodek leta; ne glede na tesne ali bolj oddaljene stike z opero je prisotnost prijetna družbena dolžnost za mnoge podjetnike, politike, voditelje ustanov. Gostje v najbolj bizarnih večernih toaletah se trejo v predverju gledališča pod reflektorji televizijskih kamer in fotografskih objektivov. O izvedbah se bo začelo govoriti ob prvi ponovitvi, ko bodo svile, žameti in bleščice prepustili oder glasbi in ko ne bo treba v znamenju praznične priložnosti ploskati po vsaki ariji, duetu in concertatu in po možnosti še izterjati kak dodatek najbolj znanega odlomka. Obred gala večera prve premiere se je z vsemi predpisi vred ponovil prejšnji teden, ko je tržaška operna hiša odprla sezono z Verdijevo opero Ernani. Literarno posebno neposrečeno libretto Francesca Marie Piaveja po

drami Victorja Hugoja pripoveduje zgodbo uničujočega stremljenja po ljubezni in oblasti. Elviro ljubijo španski kralj, priletni plemič Silva in plemeniti razbojnik Ernani, kateremu ona vrača čustva. Usodna zaobljuba prisili Silvo, da za trenutek pozabi na sovraštvo in ljubosumnost, Ernani pa, da se odpove življenju. V partituri se prepletata španska strast in italijanska toplina, katerih žal ni bilo sledi v izvedbah interpretativno bledega, vokalno pa solidnega ansambla prve zasedbe. Tenorist z zvonečim glasom Roberto Aronica je zanesljivo izvedel naslovno vlogo, ameriška sopranistka Sondra Radvanovsky pa je v vlogi Elvire prepričala predvsem zaradi izrednih vokalnih sposobnosti. Franco Vassallo je bil eleganten kralj Don Carlo, v vlogi Silve pa je pel priznani Ferruccio Furlanetto, ki je dal svoji kreaciji ekspresivne odenke dolgoletne izkušnje. Pevci so

našli dobro soglasje z zadržanim orkestrskim zvokom, ki so ga zavese izrazito utišale. Hišni orkester je vodil Stefano Ranzani. Verdijeve opere dajejo posebno zadoščenje moškimi zborom in pevci gledališča Verdi so z dobrim nastopom navdušili občinstvo. Režijo, scene in kostume postavitev Fundacije Veronske Arene je podpisal znameniti mojster Pier Luigi Pizzi, ki je z običajnim, izostrenim estetskim čutom ustvaril vizualno učinkovito podobo, kjer so scene in kostumi tvorili neločljivo celoto pod skupnim imenovalcem rdeče in črne barve. Premiki pevcev na odru so bili minimalni, saj so kot del scenske arhitekture ustvarjali zaporedje slik, kar bi zahtevalo od izvajalcev velike igralske in interpretativne sposobnosti za ustvarjanje notranje, emotivne dinamike. Dobra kvaliteta glasov v uravnoteženi celoti pa je v dobri meri navdušila gledalce z dovolj prepričljivim začetkom sezone. Novost letošnjega odprtja, poleg posvetila preminulemu tenoristu Pavarottiju, je bila izvedba evropske himne, ki je uvodoma zazvenela pred italijansko.

Obvestilo

Župnijska skupnost iz Mačkolj sklicuje v nedeljo, 16. decembra 2007, ob 10. uri, sestanek v Srenjski hiši glede postavitve plošče duhovniku Ivanu Tulu. Vabljeni vsi vaščani!

V cerkvi Brezmadežnega Marijinega srca v ulici S. Anastasio 9/1 bo v nedeljo, 16. decembra, ob 16.30 božični koncert v priredbi rajonskega sveta mesto center. Nastopila bo ženska vokalna skupina Il Focolare pod vodstvom dirigenta Giampaola Siona. Koncertu bo sledila krajska družabnost.

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi na predavanje Onkološki bolnik v psihosomatski luči v sredo, 19. decembra, ob 17. uri, v razstavnici dvorani na Opčinah, ki nam jo je dala na razpolago Zdravna kraška banka. Predaval bo psiholog dr. Andrej Zaghet. Vljudno vabljeni.

Slovenska Vincencijeva Konfe-

renca v Trstu prireja že tradicionalno srečanje v predbožičnem času kot pripravo na praznovanje božičnih praznikov v četrtek, 20. decembra, ob 16. uri v prostorih šolskih sester pri Sv. Ivanu - ul. delle Docce 32. Ob 16. uri bo sveta maša, ki jo bo daroval duhovni asistent Družbe g. Jože Špeh. Po maši družabnost. Vabljeni člani, prijatelji in dobrotniki.

Razstava Claudie Raza bo na ogled v Bambičevi galeriji do 5. januarja 2008, od ponedeljka do petka, z naslednjimi urniki: 10.00-12.00 ter 17.00-19.00.

Darovi

Za cerkev in Slomškov dom v Bazovici: v spomin na pokojnega Antona Ražma darujeta Duška in Neva z družinama 20 evrov; v spomin na pokojnega Andreja Križmančiča daruje sestra Ema 20 evrov; v spomin na pokojnega očeta Andreja Križmančiča daruje domača družina 100 evrov.

Župnija sv. Jerneja v Barkovljah prispeva 100,00 evrov za Dom ostarelih v Ajdovščini.

DEVINSKI ZBORI

vabijo na

**SPOMINSKI VEČER OB 400-LETNICI
IZIDA PRVEGA ITALIJANSKO-SLOVENSKEGA SLOVARJA,**
ki ga je sestavil servit, brat Gregorio Alasia da Sommaripa

O tem in o sodobnem slovarkem delu bo spregorila
prof. Diomira Fabjan Bajc
Nastopili bodo MIPZ Ladja (Olga Tavčar)
skupina Musicum (David Bandelj)
in člana SDD Jaka Štoka Meta Starc in Nikolaj Bukavec

Sedež zborov v Devinu
Petek, 14. decembra, ob 20. uri

Slovesnosti ob padcu schengenske meje

UMETNIKI TOSTRAN IN ONSTRAN MEJE

Kolektivna razstava 47 slikarjev

Odprtje razstave v petek, 21.12.2007, ob 19. uri

Urniki obiskov: **sobota, 22.12., in nedelja, 23.12., od 10. do 18. ure**

Vodena obiska s **prof. Jasno Merku'**
v soboto, ob 15.30, in v nedeljo, ob 11. uri

OB ŠOLSLEM RAZPOTJU Kam naprej?

Šest višješolcev o svoji usmeritveni izbiri

Počasi se bliža čas, ko se morajo mladi nižješolci odločiti, katero višjo srednjo šolo bi radi obiskovali. Nasvetov ni nikdar dovolj, saj gre za zelo pomembno odločitev. Zato smo vprašali dijake slovenskih šol v Gorici, kaj mislijo o svoji šoli. Upam, da bodo odgovori koristni in da bodo komu pomagali pri odločitvi. Najprej smo obiskali licejski pol. Tokrat boste brali odgovore dijakov klasičnega liceja Primoža Trubarja in družboslovnega liceja Simona Gregorčiča.

KLASIČNI LICEJ PRIMOŽA TRUBARJA
Ime: Danijel
Priimek: Bajt
Šola: Klasični licej Primoža Trubarja
Razred: I. licej

Danijel Bajt

Hobiji: alpinizem, plezanje, karate in tenis
Katero knjigo si nazadnje prebral? Nazadnje sem prebral Jelničičev roman Budovo oko.
Najljubši predmet: Letos imam najraje kemijo.
Najmanj priljubljen predmet: Nimam predmeta, ki bi ga res sovražil, vendar so mi nekateri zoprni.
Zakaj si se vpisal na to šolo? Ker sem že razmišljal o svoji prihodnosti.
Zakaj bi jo svetoval? Mislim, da ti ta šola daje drugačen pogled na svet in te predvsem nauči razmišljati ter interpretirati stvari na več načinov.
Kaj ti je na šoli všeč in česa ne maraš? Težko mi je odgovoriti

na vprašanje, česa ne maram, saj se znajdem zelo dobro. Lahko pa povem, da mi je zelo všeč prijateljsko vzdušje na šoli in dobri odnosi s profesorji.
Kam bi najraje šel na šolski izlet in kateri je bil tvoj najljubši? Najraje bi šel v Moskvo. Najlepši izlet pa je bil tisti na Siciliji, ko sem bil v 4. gimnaziji.
Kaj misliš o ostalih šolah v slovenskem šolskem središču? Mislim, da ti vsekakor nudijo vse ostale šole v šolskem središču dobro podlago na tistem področju, ki si ga sam izbereš. Poleg tega gojijo slovenski jezik, ki postaja v naših krajih vedno bolj pomemben.

Ime: Lucrezia
Priimek: Bogaro
Šola: Klasični licej Primoža Trubarja
Razred: I. licej
Hobiji: Rada se ukvarjam z glasbo, zelo rada pojem in sem članica skavtske organizacije.
Katero knjigo si nazadnje prebral? Flaubertovo Gospo Bovaryjevo
Najljubši predmet: Zelo me je prevzela filozofija.
Najmanj priljubljen predmet: Največ težav imam pri grščini.
Zakaj si se vpisala na to šolo? Vpisala sem se na to šolo, ker

Lucrezia Bogaro

mi daje največ možnosti, da bi nadaljevala studij, kjer želim.
Zakaj bi jo svetovala? Šola je zanimiva, uči te sistematičnosti in vztrajanja.
Kaj ti je na šoli všeč in česa ne maraš? Vsi predmeti so zelo za-

nimivi, vzdušje je zelo lepo in odnosi s profesorji so zelo dobri. Mislim, da je to zelo pozitivno. Česa ne maram? Trenutno mi vse ugaja.
Kam bi najraje šla na šolski izlet in kateri je bil tvoj najljubši? Doslej se nisem še udeležila nobenega šolskega izleta, vendar težko pričakujem potovanje v Pariz, ki bo šele v drugem štirimesečju. Mislim, da bo tam zelo lepo.
Kaj misliš o ostalih šolah v slovenskem šolskem središču? Mislim, da so vse šole kvalitetne. Povsod je lepo vzdušje.
DRUŽBOSLOVNI LICEJ SIMONA GREGORČIČA
Ime: Rok
Priimek: Vidmar
Šola: družboslovni licej Simona Gregorčiča

Rok Vidmar

Razred: drugi
Hobiji: druženje s prijatelji, gledanje filmov, spanje.
Katero knjigo si nazadnje prebral? Janov krik Marinke Fritz-Kunc
Najljubši predmet: družbene vede
Najmanj priljubljen predmet: biologija
Zakaj si se vpisal na to šolo? V Sloveniji ni takih šol, mene pa zelo zanimata psihologija in sociologija.
Zakaj bi jo svetoval? Svetoval bi jo, ker so ljudje na šoli zelo v redu in je zato tudi vzdušje lepše.
Kaj ti je na šoli všeč in česa ne maraš? Všeč so mi zborovanja, vendar mislim, da imamo premalo izletov.

Kam bi šel najraje na šolski izlet in kateri je bil tvoj najljubši? Najraje bi šel v Prago. Najljubši je bil izlet v Mantovo, ki je bil doslej zame tudi edini izlet, ki sem se ga udeležil.
Kaj misliš o ostalih šolah v slovenskem šolskem središču? Ostalih šol ne poznam dovolj dobro.

Ime: Lucija
Priimek: Rosano
Razred: drugi
Hobiji: umetnostno kotkanje, jahanje in zabava s prijatelji.
Katero knjigo si nazadnje prebral? Zadnji mega žur Ivana Sivca
Najljubši predmet: družboslovje
Najmanj priljubljen predmet: zgodovina
Zakaj si se vpisala na to šolo? Ker se mi je zdela najprimernejša in ker me obravnavani predmeti zanimajo.
Zakaj bi jo svetovala? Svetovala bi jo, ker je dobra šola, nudi splošno izobrazbo in ker veliko delaš v skupinah.
Kaj ti je na šoli všeč in česa ne maraš? Všeč so mi medrazredna zborovanja, ki potekajo enkrat mesečno in se jih udeležimo vsi dijaki družboslovnega in znanstveno-tehnološkega liceja. Rada bi, da bi imeli več poučnih ekskurzij.

Kam bi najraje šla na šolski izlet in kateri je bil tvoj najljubši? Rada bi obiskala Sicilijo, vendar je izlet na otok predrag in se ga zato večina dijakov ne bi udeležila. Lanski izlet je bil zelo zanimiv, vendar upam, da bo letošnji še boljši in zabavnejši.

Lucija Rosano

Kaj misliš o ostalih šolah v slovenskem šolskem središču? Vse šole v slovenskem šolskem središču so dobre, saj vsaka nudi izobrazbo. Katero boš izbral, skleneš glede na svoja zanimanja.
Slavica Radinja

STARA GORA Varstveno delovni center

Z darom nakup blazin proti preležaninam

V Stari Gori od prvega marca letos deluje enota Varstveno delovnega centra Nova Gorica, v kateri je trenutno nastanjenih 51 ljudi. V enoti se izvaja program institucionalnega varstva za odrasle osebe z zmerno, težjo, težko

gati zrak, njegova prednost pa je v tem, da ob njem ni treba imeti jeklenk tekočega kisika. Koncentrator kisika se uporablja pri vseh osebah, ki imajo težave z dihanjem. Predstavniki zavarovalnice Adriatic Slovenica, med njimi

in kombinirano motnjo v duševnem in telesnem razvoju in za osebe, ki so utrpeli telesne poškodbe, predvsem poškodbe glave. Ob socialni skrbi nudi enota tudi zdravstveno oskrbo, ki jo večina stanovalcev Stare Gore potrebuje celodnevno. Med oskrbovanci je veliko mladih, ki so v različnih nesrečah utrpeli poškodbe glave in so še premladi za sprejem v dom upokoencev. Ker v Sloveniji ni primerne institucije, ki bi jim omogočila trajno rešitev, so jim v Stari Gori odprli svoja vrata. Enoti v Stari Gori pa so pred dnevi priskočili na pomoč v zavarovalnici Adriatic Slovenica. Z donacijo v višini 5000 evrov so jim omogočili nakup posebnih t.i. antidekubitusnih blazin, ki preprečujejo pojav preležanin pri varovancih, ki morajo zaradi bolezni ali poškodbe veliko preležati. Z darovanjem denarjem bodo kupili tudi koncentrator kisika, aparat, ki obo-

sta bila tudi predsednik uprave Gabrijel Škof in direktor novogoriške poslovne enote Radovan Pušnar, so ob tej priložnosti predstavili tudi poslovne rezultate v letošnjem letu. Predsednik uprave je povedal, da zavarovalnica dve leti po združitvi uspešno posluje in zaseda na slovenskem trgu drugo mesto med vsemi zavarovalnicami. Poudaril je, da se blazij 30% tržnemu deležu na zavarovalniškem trgu, in izrazil prepričanje, da bodo letos ustvarili preko 250 milijonov evrov premije. Povedal je še, da imajo 370 tisoč zavarovancev zdravstvenih zavarovanj in podobno število zavarovancev avtomobilskih zavarovanj. O sami donaciji pa je dodal, da sodi v okvir 55 tisoč evrov težke donatorske akcije ob uspešnem pri varovancih, ki morajo zaradi bolezni ali poškodbe veliko preležati. Z darovanjem denarjem bodo kupili tudi koncentrator kisika, aparat, ki obo-

Nace Novak

Ob vstopu Slovenije v schengensko območje Prireditve na Bovškem in v Kanalski dolini

Ob vstopu Slovenije v schengensko območje ter ob dejanski ukinitvi obstoječih mejnih prehodov na severnem delu naše dežele je občinska uprava Bovca z županom Danijelom Krivcem in podžupanom Robertom Trampužem predlagala sosednjim občinam program, ki bi obeležil zgodovinski dogodek. Celotna prireditve se bo pričela v četrtek, 20. decembra, ob 19.00 na mejnem prehodu Učča, kjer bodo z manjšo simbolično slovesnostjo še zadnjič zaprli zapornice. To dejanje bodo izvedli ob 20.00. Program bo najprej potekal na italijanski strani; v njem naj bi sodelovali udeleženci iz občin Rezije, Bardo ter Čente, nakar se bo dogajanje preselilo na slovensko stran, kjer bodo ob prehodu v Slovenijo za sabo še zadnjič zaprli zapornice. Tu se jim bodo pridružili tudi pevci iz Žage. Tega prvega dela prireditve naj bi se udeležili poleg predstavnikov bovške občine ter njenih prebivalcev še župani Čente, Rezije in Barda s sodelavci. Dogajanje se bo nato preselilo v Bovec, kjer bo občina priredila zabavo in praznovanje s

prigrizkom. Ob 23.00 bodo na Predelu poskrbeli za okrepčilo v obliki pečenega kostanja in kuhanega vina. Na Predelu naj bi se predvidoma pridružila tudi župana s Trbiža in iz Ključ ter Kranjske Gore s sodelavci. Ob 23.30 se bo pričel program, ki ga bodo oblikovale skupine vseh mejnih občin, ter seveda pozdravne misli vseh obmejnih županov. Prebivalci Bovške ter prijatelji z italijanske strani naj bi se zbrali v vmesnem prostoru med obema prehodoma. Združeni zbori Bovške bodo točno opolnoči zapeli evropsko himno, župani bodo nato vsak s svoje strani odprli zapornice. Na prireditvenem prostoru bodo nazdravili s penecim vinom ter sklenili slovesnost. V nedeljo, 23. decembra, naj bi se župani s sodelavci ter visokimi predstavniki obeh držav (napovedana sta predsednik slovenske vlade Janša ter predsednik naše dežele Illy) odpravili na Kanin in v primeru ugodnih snežnih razmer neformalno odprli še mejni prehod Prevala, tako da bi odsmučali do koč Gilberti in nato proti Nevejskemu sedlu.

R.B.

Mladinski orkester Alpe Jadran Nov podvig in uspeh

S koncertom, ki je bil v nedeljo, 25. novembra, v Avditoriju v Gorici, se je sklenil niz srečanj na italijanskih tleh z mladinskim orkestrom Alpe Jadran. Letošnja izvedba, že sedma po vrsti, je dosegla še večji uspeh, bodisi kar se tiče odziva poslušalcev kakor glede števila sodelujočih. Od 16. do 21. novembra se je v obmejnem in kulturno zelo raznolikem mestu Gorica zbralo kar 35 mladih talentov, starih od 18 do 25 let. Prišli so iz Nemčije, Avstrije, Madžarske, Albanije, Slovenije, Makedonije, Argentine, Norveške, Hrvaške in raznih italijanskih pokrajin, da bi se s sodelovanjem, primerjanjem in učenjem povzpeli do cilja tega društva: spodbuditi in razviti spoštovanje in prijateljstvo med narodi preko jezika glasbe. V sedmih dneh so pod vodstvom dirigenta Luigija Pistoreja pripravili dolg in zahteven program, izvedbo pa še dodatno izboljšali s pomočjo zelo priznanih sodelavcev: Helfrida Fister (Celovec) in

Claudius von Wrocken (Berlin) sta sledila violinistom, Silvestro Favero (Treviso) violam in Palma Szilagy (Budimpešta) pihalom. Večer se je pričel s Simfonijo v F-Duru Ignazija Gobbija, žal pozabljenega goriškega skladatelja, ki ga je predlagala enajsterica glasbenikov iz tujine. S svojo izbiro so želeli obuditi spomin na zanimivo osebnost iz XVIII. stoletja, hkrati pa tudi nameniti majhen poklon gostoljubnemu mestu. Nato so sledile kratke, a globoke misli predstavnikov organizacij, ki so finančno podprle projekt. Roberta Demartin, pokrajinska odbornica za kulturo, je nastopajočo skupino primerjala dragulju: "Vsi biseri so povezani z nitjo in ravno tako mora današnja evropska mladina družiti bratstvo." Tudi deželni svetovalec Mirio Bolzan je poudaril pomen integracije med mladimi, zlasti po dosežkih schengenskih sporazumov. "Gorica je s tem projektom postala okno v Evropo", je dejal Gianluigi

Chiozza, predstavnik Fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice, saj "je orkester mednarodna resničnost, ki jo sestavljajo upanje in že uveljavljene zvezde glasbenega sveta." Mauro Grion, predstavnik Coop Consumatori Nordest, je še dodal: "Priden glasbenik ni, kdor zna dobro igrati, temveč kdor zna igrati z drugimi." Zahvalam in čestitkam je sledila simfonija La Veneziana, delo slavnega Antonia Salierija, ki je vzbudilo veliko zanimanje poslušalcev, ki bolj poznajo ime kakor slog Mozartovega sodobnika. Po dialogu med pizzicatom viol, čel, kontrabasov in lahkotno melodijo violine je na oder stopila mlada solistka. Dvajsetletna Katharina Engelbrecht, ki že več let krije to elitno vlogo pri orkestru Alpe Jadran, se je letos soočala z arijo Utrpi iz Rossinijevoga Tancredija. Tema z variacijami, ki jih je predstavila avstrijska državna prvakinja, je nastala izpod peresa genialnega Paganinija, pravega mojstra violine. Legatissimo je tako občuteno izvedla, da niso le prsti drsli od note do note, temveč je tudi sama zasajana plesala s svojo violino. Po

elegantnem nastopu mladenke je klarinetist Enrico Maria Bassan kmalu osvojil publiko s svojo simpatijo in zabavnimi improvizacijami na Rossinijevu temo z variacijami. Izkazal se je za pravega mojstra kadenc, saj je popolnoma nepričakovano zamenjal običajno solistično virtuosnost s še bolj obdelanimi pasažami, ki si jih je sprti izmišljal. Dolgotrajen večer se je končal s Haydnovim koncertom za klavir in orkester v D-Duru. Tokrat je solistka bila komaj petnajstletna Leonora Armellini, res genialna pianistka, saj je diplomirala že pri dvanajstih letih, doživela velik uspeh na solističnem recitalu v gledališču La Fenice in zbrala celo vrsto prvih nagrad na mednarodnih natečajih. Kot izkušena glasbenica je vse tri stavke zaigrala z veliko lahkoto in sproščenostjo, nazadnje pa se še dodatno izkazala z nedogovorjeno Chopinovo Etudo. Veliko čestitk in pohval je slo natančnemu in usklajenemu orkestru ter organizaciji, ki iz leta v leto priraja bolj kakovostna srečanja.

Marta Lombardi

Z odpravo meja znotraj EU

Nove možnosti za izmenjavo in sožitje

V Sloveniji potekajo dogodki, ki imajo različna obeležja in značilnosti. Vlada, politične stranke in javnost pričakujejo uveljavitev Schengena, v noči med 20. in 21. decembrom, torej odpravo meja med državami na območju EU, kar je za Slovenijo enako ali pa z nekaterih gledišč še bolj pomembno, kot pa je bila uvedba evra. Potrebno pa bo dolgo obdobje prizadevanj in modrosti politike, vlade in tudi t.i. navadnih ljudi, da se bosta na prostoru brez meja začela resnično izvajati in uveljavljati sožitje med prebivalstvom različnih narodnosti in sodelovanje na političnih in drugih ravneh. Nastale bodo tudi nove možnosti za nemotene izmenjave blaga, storitev in tudi idej med državami na območju Schengena.

V državi že poteka predvolilna kampanja za parlamentarne volitve prihodnje jesen. Opozicijske stranke zastružujejo napade zoper vlado in posebej premiera Janeza Janšo, ki po trditvah nekaterih politikov iz območja levice ni sposoben voditi izvršilne oblasti v Sloveniji. Po njihovem mnenju vlada v treh letih delovanja ni izpolnila obljub in pričakovanj ter je bila nasploh neučinkovita. Opozicija vladi in njenemu predsedniku seveda ne priznava vlo-

ge in zaslug, ki jih ima za gospodarsko rast, kakršne Slovenija v vsem obdobju svojega obstoja še ni imela, pa tudi ne za znižanje brezposelnosti. Očitna so tudi prizadevanja, da bi z raznimi neutemeljenimi očitki vladi ovirali njene priprave in napore za uspešno predsedovanje Slovenije evropski povezavi, v prvih šestih mesecih leta 2008.

Stanje duha v slovenski politiki, prikaz nestrpnosti opozicije in tu-

Dr. Andrej Bajuk

di predsodkov ter sovraštva zoper Janeza Janšo so očitni tudi iz izjav dr. Vlada Miheljaka, predavatelja na ljubljanski fakulteti za politične vede, političnega analitika in pisca komentarjev v javnih občilih. V dolgem pogovoru, objavlj-

nem v novi številki tednika Mladina, je na vprašanje, kaj lahko reši Janeza Janšo poraza na prihodnjih državnoborskih volitvah, odvrnil: "Ne čutim potrebe, niti se ne čutim pristojnega, da bi bil Janšev svetovalec. Če pa bi to resnično bil, bi Janši že zdavnaj svetoval, naj si najde kakšen drug poklic. Ali naj se odpočije. Za dalj časa."

Zanimivo in pomembno je, da je omenjeni politični analitik in komentator zelo kritičen tudi do Boruta Pahorja, predsednika stranke Socialni demokrati, ki ga sicer nekateri ocenjujejo kot drugega najpomembnejšega slovenskega politika, za Janezom Janšo. O predsedniku Socialnih demokratov in poslancu v evropskem parlamentu je Vlado Miheljak zapisal: "Borut Pahor je prijazen do obisti, tako rekoč krvolodno prijazen. Ob taki prijaznosti je treba biti sumljiv. Prevelika prijaznost in dobrota je lahko spreveržena slika napadalnosti. Gre za neprizanesljivo prijaznost. Zato tako konkurenčni kot partnerski politiki delajo ovinek mimo Boruta Pahorja in njegove prijaznosti. Svojemu uveljavljanju je podredil celo interese Socialnih demokratov, stranke, ki jo vodi."

Vlada medtem intenzivno deluje. Finančni minister dr. Andrej Bajuk izvaja postopek privatizacije Nove kreditne banke Mari-

bor, kar je vzbudilo nepričakovano veliko zanimanje javnosti. Posamezniki so stali v vrstah, da bi lahko kupili delnice in s tem postali solastniki omenjene banke, druge po finančni moči v Sloveniji. Privatizacijo banke ocenjujejo kot začetek privatizacije tudi na drugih gospodarskih področjih, k čemur se je vlada obvezala v svojem programu.

Parlamentarna komisija za peticije, človekove pravice in enake možnosti je menila, da je Igor Lukšič, profesor na Fakulteti za družbene vede in podpredsednik stranke Socialnih demokratov, z raziskavo, ko je študentom naročil, naj na volilno nedeljo po cerkvah poslušajo, ali duhovniki vernike nagovarjajo k političnim odločitvam, kršil ustavne pravice do zasebnosti in zlorabil izobraževalni proces v politične namene. Komisija bo zato o primeru Lukšič obvestila komisarja za človekove pravice pri Svetu Evrope. **Slovenija zmeraj manj socialna država**

Na kongresu Zveze svobodnih sindikatov so poudarili, da je Slovenija čedalje manj socialna država. Mnogi delavci imajo tako nizke plače, da komaj živijo, so pa primeri, da imajo razni poslovneži do štiridesetkrat višje plače od najnižjih kategorij delavcev. V nekaterih dejavnostih zaradi socialnega razlikovanja pripravljajo generalno stavko v začetku leta 2008.

Zgodovinarja Damjan Hancič in Renato Podberšič sta v zborniku z naslovom Hitlerjevega dolga senca objavila raziskavo o nacističnem in komunističnem preganjanju Judov v Sloveniji. Zbornik je izdala Mohorjeva družba v Celovcu. V Sloveniji naj bi sedaj živelo do 600 pripadnikov judovske skupnosti.

Marijan Drobež

Kratke

EPCenter, najbolj razširjeno javno glasilo na Goriškem

Posoški razvojni center v Tolminu redno vsak mesec izdaja svoje glasilo, imenovano EPCenter, ki ga brezplačno pošiljajo družinam v občinah Tolmin, Kobarid in Bovec. V njem objavljajo informacije, navodila, obvestila in komentarje o razvoju in dogajanjih v omenjenih občinah, predvsem zato, da bi vsa okolja spodbujali k naporom in dejavnostim za nove dosežke in razvoj. V novi številki omenjenega glasila je objavljen tudi sestavek z naslovom Baška grapa v prihodnosti. Njena avtorica, Polona Kenda, ravnateljica osnovne šole Simona Kosa v Podbrdu, je o omenjeni temi zapisala tudi: "Baška grapa se že vrsto let sooča s težavami. Cestna

infrastruktura je slaba, železnica neizkoriščena, pobočja se zaraščajo, naravne nesreče se kar vrstijo, mladi odhajajo, starejši umirajo in grapa se prazni. Marsikateremu Graparju se mnogokrat zazdi, da so od vseh pozabljeni in prepuščeni sami sebi. Menijo, da se situacija še lahko reši. Ukrepati pa je treba takoj. Baška grapa ima še možnost preživetja, vendar pa lovi zadnji vlak. Razvijati bi morali predvsem gospodarstvo, ki je osnova za napredek ostalih dejavnosti. Potreben bi bil center za učenje ekološko-gorskega kmetovanja, center za učenje pohodništva, center za odvajanje odpadkov od igralništva in vzpostavitve turistično-informacijske točke."

EPCenter je najbolj razširjeno javno glasilo na Goriškem, saj njegova naklada znaša kar 7.300 izvodov. Financirajo ga Posoški razvojni center, Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Ministrstvo za kulturo in občine Tolmin, Kobarid in Bovec.

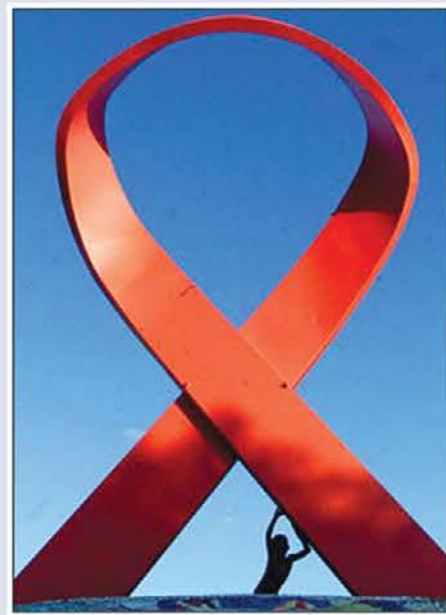
V Sloveniji več kot dva tisoč obrtnih mojstrov in mojstrov

Obrtna zbornica Slovenije ima več zaslug za usmerjanje in razvoj strokovnega izobraževanja v obrtni dejavnosti, ki tvori čedalje pomembnejši del slovenskega gospodarstva. Nedavno so na ravni zbornice že sedmič podelili diplome o najvišjih strokovnih nazivih v obrtnih strokah. Tako ima zdaj uradno priznani status skupaj 2.033 obrtnih mojstrov in mojstrov. Letos so razglasili 188 novih mojstrov raznih poklicev. Med temi je bilo največ frizerjev, in sicer 48.

V Sloveniji novi primeri okužbe z HIV

V Sloveniji so ob nedavnem dnevu boja zoper smrtno nevarno bolezen AIDS ugotovili nove primere okužbe. Na Inštitutu za varovanje zdravja v Ljubljani so odkrili oz. je bilo prijavljenih 29 novih primerov diagnoz s HIV, okužbe, ki se v večini primerov razvije v Aids. Za Aidsom je zbolelo šest ljudi, dva bolnika, okužena v prejšnjem obdobju, sta umrla.

Dejansko število okuženih oz. obolelih za omenjeno smrtonosno boleznijo v Sloveniji pa ni znano, ker je odziv na vabila za testiranje krvi, kar je najbolj zanesljiva metoda ugotavljanja morebitne okuženosti, zelo slab.

Deskle / Kulturno društvo Svoboda

Gostovanje najnovejše izvedbe Županove Micke

S lavnostno podelitev nagrad letošnjih, 20. Čufarjevih dnevov, festivala ljubiteljskih gledališč na Jesenicah, je 19. novembra požlahtnila premier-ska izvedba komedije Županova Micka, kratkega, a z drobcji zdrave kmečke modrosti prepredenega teksta A. Tomaža Linhartarja (1756-1795), začetnika slovenske dramatike. Mnogim režiserskim branjem Županove Micke se je tako pridružilo še eno, ki je strnilo v eno predstavo dve ljubiteljski skupini, iz Slovenije in še za malo časa t.i. zamejstva. Koprodukcija predstava, pri kateri je zaradi težkega usklajevanja terminov za vaje odpadel igralec iz Koroške, se je porodila iz sodelovanja Gledališča Toneta Čufarja z Jesenic in zlahtnih odrskih veteranov dramskega odseka PD Štandrež, Marka Brajnika in Božidarja Tabaja, ter pod trezno in premissljeno režijsko tak-

tirko Emila Aberška. Režiser Aberšek se je navdušil nad tem združenjem ljubiteljskih sil in postavil na oder veseloigro, ne da bi skušal kakorkoli spreminjati obstoječi izvorni tekst. Zamislil si je le dodatek, uvodni prizor "županov zahvalni sprejem ob ponovni izvolitvi", ki mu je omogočil vplesti v igro ples in songe ter kak kratiški dialog, kar zavzema kot pristrčen izsek iz nekdanjega življenja na vasi. Prav nič se ne bije z Linhartovim izvornikom. Tudi gorenjsko-koroško-primorska jezikovna mešanica, pocukrana s kakšnim italijanskim izrazom, ne kali teksta, marveč ga podžge z iskrivostjo. Po zelo uspešni premieri je predstava v petek, 23. novembra, prišla v goste v Deskle h Kulturnemu društvu Svoboda. Matineje so odigrali za učence osnovne šole iz Kanala, večerna predstava pa je simbolično obe-

ležila skorajšnji vstop Slovenije v schengenski prostor.

Uprizoritev je izvrstno prestala dopoldansko preizkušnjo pred zelo mlado in kritično publiko, ki je pozorno in z zanimanjem spremljala odrsko dogajanje ter se s smehom odzvala še posebno sklepnemu prizoru, ko zmeraj okajeni Glažek zapoje svojo pivsko "himno", drževč v rokah ljubljeno majolčico. Ta simpatični Linhartov lik, ki kljub pijanosti ve, za katero stran se je treba zavzeti pri zapisovanju ženitovanjskega pisma, je odlično, z dobršno mero humorja, živahno in prepričljivo poosebil Božidar Tabaj. Tudi Marko Brajnik je bil izvrstno v liku boječega, premraženega Monkofa, ki bi najraje zbežal pred nastalo situacijo. Oba sta za to predstavo porabila mnogo energije in časa, saj sta se morala voziti na vaje na Jesenice, a s tem sta še enkrat potrdila, da jima je gledališko nastopanje v res veliko veselje.

Učinkovito sta se spojila s kolegi iz Gledališča T. Čufarja, Radom Mužanom, Evi Leskovšek, Sašom Dudičem, Ireno Leskovšek, Lojzeto Ropretom in Tonetom Wakounigom, in z njimi ustvarila homogeno predstavo, ki pristrčno odpelje gledalca v čas razsvetljenstva, s kančkom primorske vedrine.

Domiselni gledališki splet si bomo v Gorici morda lahko ogledali v januarju v gledališkem nizu ljubiteljskih gledaliških skupin Iskrivi smeh na ustih vseh, ki ga prirejata Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete.

Pri obdelavi te inačice Županove Micke so poleg Aberška in igralcev sodelovali Alenka Bole Vrabec, mentorica za govor, Franc Podjed, avtor glasbe, Janez Mejač, koreograf, Miha Šest, oblikovalec luči, Aleksandra Džajič in Nataša Škrilec Rožič, ki sta izdelali stilne kostume po ideji Bojana Knifrice, Klemen Košir in Klemen Vrabec, ki sta po Aberškovi zamisli napravila sceno, na kateri kraljuje lesena vrtna uta, in Klemen Vrabec, tonski mojster.

IK

Prejeli smo

Manipulacija z imenom Primorske

V zadnjih dneh smo imeli priložnost prebrati ali slišati mnenja, da se je s poimenovanjem pokrajina na zahodu Slovenije izbrislalo ime Primorska, da Primorske ni več, itd. Takšne in podobne trditve niso točne. Prvič, Primorska ni nikoli obstajala kot upravno-politična enota in je zato tudi ni mogoče ukiniti. Drugič, Primorska je bila, je in bo ostala zato, ker je Primorska mnogo, mnogo več

kot zgolj ime. S poniževanjem konstitutivnih delov Primorske in poigravanjem s primorskimi čustvi pa je mogoče povzročiti veliko škodo.

O obsegu Primorske in Primorcij je precej zmede. Pojma Primorska in Primorci sta med Slovenci v Kraljevini Jugoslaviji pomenila ozemlje naseljeno s Slovenci, ki je po 1. svetovni vojni z Rapalsko pogodbo pripadlo Italiji. To v večji meri verjetno velja

še danes. Sami sebe pa smo Slovenci v Italiji imeli za Kraševce, Istrane, Notranjce, Vipavce, Tolmince, Brice itd. Pokrajinsko smo bili razdeljeni na več pokrajin, o tem lepo pričajo kratice narodne organizacije TIGR (TRŽAŠKA, ISTRRA, GORIŠKA, REKA).

Primorskosti ne določata pokrajina in njeno ime, ampak je intimno občutje vsakega posameznika. Tega ni mogoče vzeti, niti na silo dati. Ni mogoče odvzeti primorskosti Postojncanu, ki se čuti Primorca, pa čeprav bi živel v Notranjski pokrajini. Enako velja za Tolminca ali kogar koli, če bo živel v Goriški, ali Kraševca v Istrsko-Kraški pokrajini. Pokrajine so upravne enote lokalne samouprave in nič več.

Na to, da so se imena Primorska, Primorci in primorskost ohranila in globoko vtisnila v našo zavest, sta gotovo najbolj vplivala hudo fašistično zatiranje in enoten upor in zmaga v NOB.

Uvajanje vmesne stopnje lokalne samouprave med državo in občinami je pomemben projekt. Tudi imena igrajo važno vlogo. Predvsem bi bilo pomembno, da bi se dogovorili, po katerih kriterijih naj se pokrajine poime-nujejo. Stroka je predlagala imena po sedežih pokrajin. Po tem predlogu bi imeli na Primorskem: Novogoriško, Postojnsko in Koprsko pokrajino. Vlada je za imena predlagala več rešitev. Predzadnja je bila Severna Primorska, Primorska in Notranj-

ska. S tem nesmiselnim predlogom se v Forumu za Goriško nismo strinjali, ker menimo, da je ime Severna Primorska navadno politično skrupulaculo. V nekaj dneh je bilo zbranih preko 4000 podpisov za Goriško. Predlagali smo zgodovinske kriterije za poimenovanja pokrajin s starimi slovenskimi imeni, kot so Goriška, Notranjska in Istra s Krasom. To so tudi v svetu zelo cenjena imena, še zlasti Kras in Istra.

Polemikam o poimenovanjih pokrajin bi se zakonodajalec lahko izognil, če bi bili dogovorjeni kriteriji za poimenovanja. V Forumu za Goriško smo se zavzeli za zgodovinski kriterij, saj ta vsebinsko le-te najbolj opre-

deljuje.

Poimenovanje samo ene, Istrsko-Kraške pokrajine kot Primorske, je zgodovinsko netočno. Primorska je mnogo več, je tudi tisti del s Slovenci poseljenega ozemlja, ki je v Italiji. Sedaj, ko se ukinjajo meje in bomo Primorci lahko zaživel enoten kulturni prostor, bi nas nekateri politikanti radi z enotnim imenom pokrajine razdelili na Primorce in zamejske Primorce ter Primorsko tako skrčili le na tisti del (brez Notranjske), ki je sedaj v Sloveniji. Na naše rojake, ki se kot zavedni Slovenci in Primorci zavedajo za Tržačane in Goričane, pa bi pozabili.

Tomaž Beltram
član IO Forumu za Goriško

KULTURNI DOM V TRSTU Končal se je čezmejni načrt Sapeva

Prihodnost je v spoznavanju in sodelovanju

Kvintet flavt Glasbene matice je z izvajanjem evropske himne Ode radosti v soboto, 1. decembra, v Kulturnem domu v Trstu uvedel sklepní del zasedanja v načrtu Sapeva.

Evropski čezmejni projekt, posvečen študiji, analizi ter promociji kulturnega, zgodovinskega in jezikovnega bogastva slovenske in italijanske narodnostne skupnosti na obmejnem območju, sta v sklopu programa Interreg vodili Slovenska kulturno-gospodarska zveza in krovna organizacija italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem Italijanska unija.

Projekt Sapeva je trajal leto dni, v njem pa je sodelovalo približno sto pripadnikov slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem, ki so se vključili v delo v sedmih komisijah. Te so izrekle številne predloge, ki so jih predstavili na sobotnem srečanju.

Tako so se med drugim zavzeli za to, da bi ozemlje od Krasa do Istre na področju gospodarstva obravnavali in predstavljali celovito, za vlaganja v mlade kadre, raziskave in nove tehnologije ter za povezovalne podjetnikov. Na področju medijev in komunikacije je po njihovem mnenju potrebna skupna strategija, zato predlagajo ustanovitev skupne tiskovne agencije in revije.

Uvodni poročili na posvetu sta podala predsednika SKGZ in UI, Rudi Pavšič in Maurizio Tremul. Pavšič je spomnil, kako je projekt Sapeva nastal kot posledica širše politike povezovanja večjezičnega prostora. Manjšini namreč želita biti protagonisti sprememb in dati svoj prispevek k schengenskem brisanju meje.

Tremul pa je izrazil upanje, da bo odprava meje spodbudila pretok

idej, gibanj in vlaganj, pri tem pa je opozoril, da vstop Slovenije v schengensko območje predstavlja izredno priložnost, ki pa ni brez tveganj. Slovenci bodo končno lahko uresničili zgodovinske in upravičene sanje o enotnem slovenskem narodu, za italijansko manjšino pa se bo to uresničilo le delno, saj bo vzpostavitev schengenske meje v Istri povzročila precejšnje težave pripadnikom italijanske manjšine. Zato se je zavzel za uvedbo mehanizma, po-

Deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz je poudaril, da je danes mogoče spoznati novo renesanso, ki naj izkoristi bogastvo obmejnega prostora, zavzel pa se je tudi za poučevanje manjšinskih jezikov v solah večinskih narodov.

Prisotne sta pozdravila tudi deželna svetnica Tamara Blažina, ki je slovensko manjšino pozvala, naj ta trenutek izkoristi za razmislek o svoji dejavnosti in naj posveti skrb spoznavanju, sporazume-

Foto IG

dobnega nekdanjemu Videmskeemu sporazumu o maloobmejnem prometu.

Na posvetu so sodelovali tudi državna sekretarja Matjaž Šinkovec in Zorko Pelikan in vodja Urada za narodnosti Stanko Baluh. Prvi je opozoril na dobre odnose med Italijo in Slovenijo, saj se manjšini najbolje razvijata, kadar so odnosi med državama dobri, izrazil pa je tudi zadovoljstvo z izvajanjem zaščite slovenske manjšine v Italiji in spomnil, da tudi Slovenija povečuje finančne prispevke za italijansko narodno skupnost. Pelikan pa je izrazil veselje, ker se bliža padec meje in sta manjšini zaznali ta trenutek in se dejavno vključili v spremembe. Za Baluha prinaša odpiranje meja stvarne priložnosti za manjšine, katerih pripadniki so spodbujevalci čezmejnega sodelovanja.

vanju in integraciji z večinskim narodom, in predsednik tržaškega pokrajinskega sveta Boris Pangerc, ki je posvet označil kot spodbudno za vsebinski napredek med tu živječimi skupnostima. Koprski podžupan Alberto Scheriani je opozoril, da meje sicer padajo, vendar bodo določene stvari še naprej prisotne, zato morajo politični predstavniki, zlasti predstavniki manjšin, opraviti zelo resno in usklajeno delo. V imenu SSO je pozdravil Ivo Corva, ki je opozoril na odločilno vlogo manjšin pri vrednotenju in ohranjanju narodnih značilnosti in raznolikosti. Podtajnik pri italijanskem ministrstvu za evropske zadeve in zunanjo trgovino Miloš Budin je ob koncu organizatorjem posveta čestital za konstruktiven prispevek k procesu, ki spet gradi skupen prostor na severovzhodnem Jadranu.

Kulturni dom Nova Gorica: gost J. Ivanušič

Zabavno skozi zgodovino glasbe

Jure Ivanušič je pred kratkim končal turnejo predstavi, ki jih je imel v Kulturnem domu Nova Gorica v okviru Glasbene mladine. Če se pogosto pojavlja vprašanje, kako približati klasično glasbo mladini in najmlajšim, za Ivanušiča ta problem ne obstaja. V njegovi predstavi Od tišine do glasbe je z veliko mero domišljije pritegnil pozornost mladih poslušalcev, ki so mu po vsaki točki navdušeno ploskali. To je zadosten dokaz, da je zgodovina glasbe lahko zelo zanimiva, če je le prikazana na nenavaden način. Tako se je Jure Ivanušič, ki je klavirski navdušenec, pretkan kitarist in nepoboljšljiv harmonikar, levil iz enega lika v drugi. Glasba pa je nastala iz tišine, ko je veliki pok zapel

svojo prvo glasbo in so bogovi dali človeku možnost glasbenega izražanja. In ravno to glasbeno izražanje je skozi čas postalo tako umetelno, da je izražalo božansko. Na odru smo tako lahko prisluhnili nesre-

nemu in mrkemu Beethovnu, ki ni nikoli slišal svoje 9. simfonije, današnje Evropske himne Ode radosti, zaradi okvare sluha. Zabaval nas je humoristični Gioachino Rossini in narcisoidni Franz Liszt. Bolj kot vse te glasbene anekdote je pomembno, da je mladima imela priložnost dobiti drugačen vpogled v zakladnico glasbene zgodovine, ki ni nujno povezan s strogim akademskim predznakom. Jure Ivanušič mladini izbrisi stereotipe o neposlušljivi resni glasbi, kar je pohvale vredno. Poslušanje in razumevanje resne glasbe je resnično lahko izziv, ki pa s časom preide v nujnost za bogatenje osebnih duhovnosti. Jure Ivanušič mladini skuša pokazati, da se ob umetniški glasbi bolje zabava kot ob plehkkih napevih. Predstavi slogovna obdobja, glasbene oblike in zvrsti. Pri njegovi metodi 'poučevanja' glasbe pa je najpomembnejša iskrena ljubezen do te umetniške muze, ki jo skuša prenesti na mlade in kot izgleda vedno znova vzpodbudi in gane mlada srca.

Festival izvornih in provokativnih pristopov umetniškega izražanja

Poezija kot kvantna katarza

Naslov se glasi zapleteno, zato ga pojasnimo. Vida Mokrim Pauer, novogoriška pesnica, je v sredo, 21. novembra, nastopila v mali dvorani Kulturnega doma Nova Gorica in na sebi lasten, do neke mere provokativen način, predstavila svoj pogled na pesniško ustvarjanje. Ker se pesmi njenega zadnjega obdobja vedno bolj dotikajo vsakršnih področij, sta v performansu sodelovala še kitarist Peter Jan (avtor glasbe) in mojster za posebne zvočne učinke Vladimir Hmeljak, sicer bobnar skupine Eclipse. O glasbi tokrat ne bi izgubljali besed. Oba sodelujoča sta svoje delo opravila solidno, kitarist na trenutke nonšalantno in površno, funkcija zvočne podlage pa je bila bolj dekoracija, podrepitev pesničnega nastopa, recitiranja, kot pa omembe vreden zidak v hiši Vidine poezije.

O kvantih, ki so fizikalna enota, najmanjši delci snovi (ali tako nekako), je uvodoma spregovoril fizik, izumitelj ter ljubitelj poezije Andrej Detela. S svojim didaktičnim izvajanjem nas je napeljal na povezavo: kvant (najmanjši delec snovi) in kvanta (najmanjši delec komunikacije). Ali če prosto asociiramo: jezik, ta čudežna tvorba, ki se je pojavila v vesolju, se v neki točki "pokriva" s fizikalnimi temelji snovi (vsega, kar fizično obstaja), zato se sklep, da je poezija lahko tudi kvant, če že ni kvanta, ponuja kar sam od sebe. Poglejmo še v slovar, da se preveč ne zakvantom. V SSKJ beremo pod

geslom "kvant" naslednjo definicijo: kvant je točno določena energija, ki jo lahko sprejme ali odda atom, molekula, pod geslom "kvanta" pa dobimo naslednje: 1. ekspr. prostaška, nespodobna šala: rad pripoveduje kvante; naslajati se ob kvantah; gostilniška, grda kvanta / nehaj že s svojimi kvantami // zastar. prostaška, nespodobna pesem: brunda, poje umazano kvanto in 2. redko izmišljotina, čenča: ne verjemi tem kvantom; za kvante

osebne izpovedi, ki poslušalcu ne morejo povedati veliko, ker preprosto ni opremljen z dovolj podatki, ko se posluži populističnih prispevkov (tudi političnih asociacij ne manjka), je sicer bliže ljudem, je pa precej stran od poezije, v pesmih, kjer replicira svojo otroško dušo (nekateri pesmi so pisane za cicibane), je nemara še najbolj iskriava, duhovita in kvantnaška, v "resnih" poetičnih temah, pa je mojstrica jezika in besednih iger. Kolaž njene predsta-

Vida Mokrim Pauer (foto Pavšič-Zavadlav)

se ne meni.

In tako pademo v srčico poezije Vide Mokrim Pauer. Ki je kvantna kvanta, a v dobrem pomenu besede, čeprav ne v vseh elementih prepričljivo. Ko s svojim neposrednim nastopom (treba je poudariti, da je recitiranje vrhunsko naštudirala) verzificira svoj jaz, se včasih zazdi, da ponikne v tako

vitve je bil zato nekoliko preveč pisan, da bi poskrbel za koherenco celotnega večera, je bil pa kljub vsemu zlahen poizkus, kako sodobno poezijo približati povprečnemu porabniku, tudi takemu, ki ga poezija sploh ne zanima. No, slednjih, v to verjamemo, v dvorani ni bilo.

Jože Štucin

Novosti v založništvu

Družba KB1909 39,8-odstotna lastnica Mladine

Finančna družba KB1909 je v ponedeljek, 3. t.m., postala lastnica 39,8-odstotnega deleža družbe Mladina, ki izdaja tednik Mladina in mesečnik Monitor. Goriška finančna družba je v lastniško strukturo Mladine vstopila prek hčerinske družbe Transmedia, ki se ukvarja s kinematografsko dejavnostjo, prisotna pa je tudi na medijsko-založniškem trgu, so sporočili iz družbe KB1909.

Vstop družbe KB1909 v lastniško strukturo družbe Mladina so delničarji slednje omogočili na skupščini 20. novembra, ko so predstavniki 91 odstotkov kapitala potrdili

predlog dokapitalizacije družbe v višini slabih

katerih emisijska vrednost je znašala 800 evrov za delnico.

Boris Peric (foto JMP)

955.200 evrov. Na novo so izdali 1194 navadnih imenskih kosovnih delnic,

Nadzorni svet družbe Mladina bodo po novem sestavljali predsednik upravnega odbora družbe KB1909 Boris Peric, Jurij Giacomelli, Branimir Štrukelj in Borut Rismal. Dva člana nadzornega sveta bodo naknadno imenovali še zaposleni.

Kot so še sporočili iz KB1909, prinaša slovenski holding v Mladino svež kapital, ki bo pomemben za razvoj družbe v prihodnje, sicer pa želi "uveljavit konstruktivno držo strateškega lastnika, ki upošteva neodvisnost novinarskega dela in spodbuja raznolikost medijskih vsebin".

STA

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 11. decembra, ob 14. uri.

Erasmus / Ob študiju spoznavanje krajevnih zanimivosti

Cadiz, andaluzijsko mesto nešteti južnih lepot

Pr eden sem se odločila za Erasmus, nisem nikoli slišala za mesto Cadiz. V Španiji je sicer zelo poznano in obiskano, pri nas pa se o njem sliši bolj malo... Bolj kot ga spoznavam, bolj ostajam očarana od njegove bogate zgodovinske dediščine, njegove umetnosti in njegovih prebivalcev. In res... Cadiz imenujejo tudi "la ciudad que sonríe", nasmejan mesto. In res, ta vzdevek ga tako neverjetno predstavlja... v vseh pogledih, tako v ozkih uličicah kot v velikih trgih, tipičnih restavracijah, prijaznih in toplih ljudeh... In ker ga mogoče marsikdo ne pozna, bi rada o njem kaj napisala. Čeprav je Cadiz mesto s tritisočletno bogato zgodovino, je ostankov o tem dokaj malo. O pečatu, ki so ga pustili Feničani, Rimljani in Arabci, ni več veliko sledu. To, kar sedaj sestavlja stari del mesta, je bilo po večini zgrajeno v XVIII. in XIX. stoletju.

stike z zunanjim svetom in z različnimi kulturami, zato je v njihovi krvi prisotna velika odprtost. Z zemljepisnega zornega kota je Cadiz na jugozahodu španske pokrajine Andaluzije, na najjužnejši točki Iberskega polotoka. Tako kot mesto je Cadiz tudi ime za celotno območje z zelo bogato naravno dediščino: naravnimi parki, čudovitimi plažami in solinami. Zaradi idealnega položaja je Cadiz postal pomembna strateška točka za stik med Sredozemjem in Atlantikom. Morje torej usmerja dejavnost zaliva, vetrovi pa dajejo neke vrste značaja Cadizu, mestu, ki je na eni strani odprto Atlantiku, na drugi pa zalivu. Vetrovi imajo tukaj zaradi odsotnosti gora veliko moč. Cadiza se je prijel tudi vzdevek

bre, da bi z njimi označil začetek oceana. V njegovo čast so tam zgradili tempelj. Ker pa ni o templju ne duha ne sluha, vzbuja ta zgodba kar precejšnje dvome. Če pobrskamo po najstarejših virih in zapisih, lahko nastanek postavimo v leto 1100 pr. Kr. s prihodom Feničanov, ki so mesto ime-

dokončno obliko, po večini v neoklasičnem slogu. Med vojno za neodvisnost je edino Cadiz stoično prenesel Napoleoneve udare in ni podlegel francoskemu vdoru. Leta 1812 je Cadiz sestavil svojo ustavo, zelo napredno za tisti čas.

Še vedno se Cadiz ponaša s svojo čudovito sredozemsko-arabsko lepoto, poleg tega da je tudi v najtoplejšem in najmanj deževnem območju Evrope... Skratka, idealen kraj za vaše naslednje počitnice! **V SPOZNAVANJU CADIZA...**

mo seveda pri ribah in morskih sadežih, saj Cadiz obkroža morje. Poleg tega nudi podeželje mlečne

najbolj pričakovano in najbolj tipično praznovanje. To je prava mestna atrakcija. To je neke vrste

in sadne izdelke, divjačino ter najrazličnejše vrste vina, predvsem v območju Jereza. V bližini hribov so zelo priljubljeni iberski pršut, razne vrste sira, oljčno olje in različne vrste mesa. Ker ob obali ne manjka morskih sadežev in imamo, poleg tega, tudi bolj podeželjsko izbiro, lahko označimo cadiško kuhinjo kot zmes zemlje in morja.

PRAZNIKI

To, kar morda najbolj predstavlja Cadiz, so njegova praznovanja. Veliki teden igra v mestu veliko umetniško vlogo in je sad dolge tradicije. Junija praznujejo Corpus Christi, 1. novembra pa "Festividad de Tosantos", praznovanje vseh svetih. Brez dvoma pa je pust največje,

mali Rio de Janeiro! Zaradi svoje barvitosti, posebnosti in živahnosti privlačuje v tem obdobju veliko število turistov iz najrazličnejših koncev in krajev. Drugi teden februarja vlada za deset dni v mestu pravi direndaj: ljudje se našemijo, ceste in ulice se napolnijo in zadobijo barvit in prazničen sij. Priprave se začenejo seveda veliko prej. Tako kot pri nas se tudi tukaj skupine ljudi predstavijo s svojimi skupnimi maskami, ki jih včasih pripravljajo celo leto. Te skupine se delijo na štiri dele: *coro*, *comparsa*, *chirigota* in *cuarteto*. Prva praznujejo pohvalo, druga čustvo, treja ljubeznivost in četrta komičnost. Vsaka skupina šteje približno trideset ali štirideset ljudi, ki se premikajo z vozom ob zvoku tipičnih melodij. Praznovanje poteka na najrazličnejših trgih, z glasbo, ognjemeti in plesom ter se zaključijo v gledališču Gran Teatro Falla, kjer se vsaka skupina bori za prvo mesto. Cadišani so izredno ponosni na svoj pust in živijo celo leto v pričakovanju nanj. Kdorkoli je kdaj prisostvoval temu velikemu dogodku, je ostal popolnoma prevzet in očaran. To bi torej lahko bilo idealno obdobje za obisk Cadiza..., če se seveda lahko najde še kakšen prost sedež v letalu, saj je mesto med pustom dobesedno oblegano od vseh smeri.

Tanja Zorzut

To malo južno-špansko mesto se predstavlja z veliko živahnostjo. Vsakega obiskovalca sprejme v svoj objem in se mu predstavi s svojo glasnostjo in odprtostjo. Poleg belih monumentalnih zgradb mu močan pomen daje tudi morje, ki ga obkroža; Cadiz je namreč majhen polotok. Že iz stare zgodovine so Cadišani, prebivalci Cadiza, navajeni na stalne

"la tacita de plata", "zlata skodelica", zaradi njegove oblike in sinje luči njegovega neba ter odseva morja. Mesto Cadiz je razdeljeno na dva dela. Znotraj obzidja je stari oz. zgodovinski del mesta, zunan pa novi del mesta, "Puerta Tierra", z dolgimi peščenimi plažami. Legenda pripisuje nastanek mesta Herkulu, ki je tukaj postavil ste-

novali Gadir. Ta je tako postal najstarejše še obstoječe mesto na Zahodu, ki je imelo zelo tesne odnose s Kartagino, nato pa je postal rimska provinca, preimenovala v Julia Augusta Gaditana. Njegova veličina s trgovskega in mornarskega vidika je s padcem rimskega imperija izgubila moč, ki je niti s prihodom Arabcev (VIII.-XIII. stol.) ni moglo več pridobiti. Cadiz je spet zblestel v obdobju odkritja Amerike, saj je v prvem obdobju postal eden glavnih središč za odnose med polotokom in novo celino. Ekonomski odnosi so postali zelo živahni. Seveda je to imelo tudi negativne posledice, saj je Cadiz postal tarča marsikaterih ropov, tako gusarjev kot drugih držav; najbolj krut sega v leto 1596, ko je grof iz Essexa oropal in uničil mesto. V letu 1717 je Cadiz spet doživel razcvet in tokrat ponovno zaradi bogastva, ki je prihajalo iz Amerike. Začeli so z velikimi gradnjami in ob koncu 18. stoletja je Cadiz pridobil

Da se res začutita vonj in barva mesta, ni dovolj le poznavanje njegovih zgodovinskih in zemljepisnih podatkov... Bližje ga morda lahko začutiš, če se poglobiš v tamkajšnji način življenja, v njihove navade, v njihove tipične jedi, tradicije, praznovanja. Zato bi rada zdaj vstopila v ritem mestnega življenja, ki je nedvomno izredno pisano...

KUHINJA

Cadiška kuhinja ima ljudski značaj, saj je bogata s pridelki. Poleg tega in predvsem v samem mestu Cadiz, bolj kot v okolici, se v kuhinji čutijo tuji vplivi, vplivi iz Galicije, iz Baskije..., ki so se tukaj ustalili med največjim razcvetom. Najširšo izbiro najde-

Še o poročanju o naših športnih dogodkih v matični domovini

Zamejski šport v Italiji nezanimiv za medije v Sloveniji

Že v zadnjem članku smo načeli vprašanje o poročanju o zamejskem športu (in o dogajanju v zamejskih sploh) v Sloveniji. Kako naj prodremo v slovenske medije, se sprašujemo že vrsto let. Zadeva seveda bega tudi vodstvo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, ki je pred nedavnim povabilo športne novinarje iz matice k nam (o obisku manjšinskih športnih objektov na Tržaškem smo že pisali, za pomladne mesece načrtujejo še sprehod po goriških). Poskusimo poglobiti to temo predvsem glede na to, kar prevladuje v današnjih slovenskih medijih. Kolegi iz osrednje Slovenije so nam v teh občasnih snidenjih bolj ali manj razložili, kako dojemajo zamejski šport in šport nasploh. Za njihove bralce in delodajalce štejejo le vrhunski rezultati, torej nekako v slogu: ponudite nam Mateja Černica in Tanjo Romano in, za božjo voljo, ne razpredajte nam o vaših amaterskih ekipah iz

regionalnih lig. Obstaja pa še ena bistvena omejitev: zanimiva je vrhunskost v olimpijskih panogah, tako da, če ne bi imela tako prikupnega videza, bi bila na robu objave tudi sama Tanja, ker umetnostno kotalkanje pač ne sodi v krog športovizbrancev s petimi krogi... Fabio Ruzzier je lahko kot slovenski prvak in reprezentant mogoče zanimiv v kaki posebni zgodbi tu pa tam, za vse ostalo pa so slovenski mediji v bistvu off limits. Tudi ker so - kot priznavajo kolegi - mediji v deželi kranjski močno naravnani na črno in rumeno kroniko, ki pa se našega športnega gibanja (k sreči) za zdaj ne tičeta. Pa vendar. Igor Malalan krčevito brani zamejsko

športno okene na koprskem televizijskem Športelu, Rado Šušteršič se oglašja s poročili o večjih prireditvah pri nas po radijskih valovih Vala 202, Janu Grgiču pa uspe včasih objaviti kako reportažo (spomnimo se

stike še naprej goji z vrhano mero potrpljenja in požrtvovalnosti (ter z marsikaterim prevoženim kilometrom na relaciji Trst - Ljubljana) Mario Šušteršič, ki je član izvršnega odbora Društva športnih novinarjev Slovenije, predvsem pa velik (in trmoglav) zamejski športni zanesenjak. To je kost, ki jo Slovenija trenutno meče slovenskim zamejskim športnikom v Italiji na področju medijev. Mar ne bi lahko vseeno iztržili kaj več, če

(Primorske novice, Radio in TV-Koper) lahko le narekoval malo večjo pozornost. Mar ne bi bili zamejski novinarji zmožni, ko bi izbrili prostor za rubriko, vsak teden ponuditi v slovensko javnost kako zanimivo in berljivo zgodbo iz Italije? Je že skrajni čas, da meje padejo, saj res z Opčin se vedno s preveliko muko pogledamo do Sežane, pa tudi obratno ni prav nič bolje! Prijateljska tekma Kraškega Zidarja proti Boru ali Jadranu na Tržaškem se zdi kot kako gostovanje Sežancev pri ne vem katerih Italijanih... Skratka, naj v teh skupnih forumih (obiski novinarjev, tiskovna konferenca v Ljubljani, nagajevanja, večerje) tudi pride do kakega dogovora o konkretnem sodelovanju. Izmenjajmo si telefonske številke, naslove elektronske pošte, predloge o oblikah uvrščanja zamejskega športa v slovenske medije. Navsezadnje - ko bi imeli možnost, da bi prodrl v slovenski tisk, na televizijo, na

radio, na spletne strani, - bi se nedvomno tudi raven poznavanja Slovencev na tujem s strani Slovencev v matici (ki je danes, priznajmo, katastrofalna) - hočeš nočeš - avtomatično dvignila.

HC

Ljubljana - Tradicionalna novinarska konferenca o slovenskem zamejskem športu

na tisto o ustanovitvi društva Pomlad) v Ekipi, slovenski Gazzetti dello Sport. Že davno ni več Pisma iz Trsta Gianija Furlaniča v Delu, zato pa redke

ne zaradi drugega pa vsaj spričo uspešnosti naših tekmovalcev (ne govorimo o ekipah)? Skupen vslovenski prostor bi vsaj v obsejnjem pasu

HOKEJ IN LINE	
A1 liga:	Arezzo - Polet Kwins ZKB 6:2
NAMIZNI TENIS	
Ženska A2 liga:	Novara - Kras ZKB 3:3, Sandonatese - Kras ZKB 3:3
NOGOMET	
Elitna liga:	Vesna - Union 91 1:0, Juventina - Monfalcone 2:1.
Promocijska liga:	Isonzo - Kras Koimpex 0:0
1. amaterska liga:	Ruda - Sovodnje 2:4, Ponziana - Primorje 4:3, Primorac - Gallery 2:5
2. amaterska liga:	Breg - Opicina 1:1, Piedimonte - Zaria/Gaja 1:0
KOŠARKA	
C1 liga:	Bor Radenska - Pool Venezia 88:73
C2 liga:	Jadran Mark - Latisana 79:63
D liga:	Kontovel/Sokol - Dinamo 76:66, Romans - Breg 78:76
ODBOJKA	
Ženska C liga:	Cormons - Sloga List 3:0
Moška C liga:	Sloga Tabor Televita - Basiliano 3:0, Soča ZBDS - Vivil 3:1, Val Imso - VBU 0:3
Ženska D liga:	Govolley Kmečka banka - Kontovel 1:3, Roveredo - Bor/Breg Kmečka banka 3:0
Moška D liga:	Sloga - Volley Udine 3:0, Olympia Tmedia - Rigutti 3:1

GORICA Predavanje: Gorica 1947 - Delitev nadškofije: dogodki in težave

Obdobje naše preteklosti, ki ga je potrebno poglobljeno proučiti

Kako naj gradimo skupno prihodnost, če ne poznamo svoje zgodovine? Preprosto, in vendar temeljno vprašanje je postavil dr. Renato Podberšič ml. na odmevnem posvetu o nekaterih dogodkih v letu 1947, ki ga je goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino priredil v sodelovanju z našim tednikom v četrtek, 6. decembra, v državni knjižnici v Gorici. Postavitev nove mednarodne meje je pred 60 leti povzročila tudi delitev goriške nadškofije. Zarezala je v živo družbeno in versko tkivo prebivalcev vse Goriške in privedla do posledic, ki so sicer vidne še danes, so pa še vedno zelo malo raziskane in poznane. Da se je na Goriškem zgodilo nekaj čudnega, so pričale med drugim zgovorne besede generalnega vikarja nadškofije, msgr. Adelchija Cabassa, ki je ob koncu večera iskreno priznal, da o povedanem pa ni vedel skoraj nič: "V semenišču nam niso povedali nič..."

Goriška nadškofija je nastala po delitvi oglejskega patriarhata leta 1751, je uvodoma razložil predsednik Inštituta g. Luigi Tavano. Po drugi svetovni vojni pa ji je bila vsiljena nova delitev, pač po logiki zmagovalcev. Do prve svetovne vojne so slovenski, italijanski in furlanski verniki živeli v duhu verske in pastoralne složnosti; duhovščina je imela skupno formacijo, kristjani so se zavzemali za

iste družbene probleme, romarji različnih narodnosti so obiskovali ista romarska svetišča. Po prvi svetovni vojni pa so različni dejavniki začenjali razblinjati to enotnost. Svoje je opravila priključitev Italiji, pa tudi kraljevina sama ni pokazala posebne sposobnosti sprejeti Slovence, ki so se kmalu začeli čutiti odtujene. Italijani so začeli gledati na Slovence kot na komuniste, Slovenci pa na Italijane kot na fašiste. Goriška Cerkev je kljub vsemu vztrajala in skušala ohraniti enotnost, čeprav so se italijanski in slovenski verniki vedno bolj oddaljevali, saj je "vzdušje hladne vojne prekrilo vest katoličanov".

Posebno zanimanje so na posvetu vzbudili izsledki zgodovinarja Renata Podberšiča ml., predsednika Zgodovinskega društva za Sever-

no Primorsko. Večina primorskih duhovnikov se je v 40. letih postavila na stran rešitve narodnega vprašanja v smislu rekla "komunizem bo prešel, narod pa ostane." Zato v glavnem niso nasprotovali partizanskemu osvobodilnemu gibanju, saj so podpirali priključitev k Jugoslaviji. Nasprotovali pa so komunistični revoluciji in režimu. Z jugoslovansko zasedbo Gorice maja 1945 se je na udaru znašel nadškof Carlo Margotti, ki se na Goriškem "nikakor ni znašel". Na osnovi pariške mirovne pogodbe je nova meja med Italijo in Jugoslavijo razpolovila goriško nadškofijo. V Italiji je ostal goriški nadškofijski sedež, medtem ko je Jugoslavija pridobila Vipavsko dolino, Kras, Posočje in Brda. "Od 310.000 vernikov na celotnem področju nadškofije jih je

približno 150.000 prišlo pod Jugoslavijo, dobrih 160.000 pa pod Italijo. Na jugoslovanskem ozemlju je kratk delovalo 119 duhovnikov, na italijanskem pa 178, od katerih je bilo 43 Slovencev." Septembra 1947 je apostolski administrator dela goriške nadškofije, ki je po pogodbi pripadel Jugoslaviji, postal dr. Franc Močnik, od l. 1942 spiritual bogoslovnega semenišča, cenjen med sobraty in priljubljen med ljudmi. Kot apostolski administrator s sedežem v Solkanu je bil zelo urejen in natančen. Nova komunistična oblast je v njem že videla glavno oviro pri doseganju svojih političnih ciljev. Iskala je načine, kako bi s pomočjo ljudske volje odstranili tega "Margottijevega hlapca". Dne 19.9.1947 ga je naščuvana množica dobesedno porinila čez mejo proti Gorici. Po nekaj dneh se je vrnil v Solkan. Toda oktobra ga je še številnejša množica "med zasmehovanjem, klofutami ter batinami" pospremila do bočeže žice pri novogoriški železniški postaji in ga "z močno brco porinila na italijansko ozemlje". Po izgonu se je nastanil v Gorici, od januarja 1948 dalje pa je bil za njegovega naslednika imenovan dr. Mihael Toroš. Komaj leta 1991 se mu je novogoriški župan Pelhan opravičil za doživeto zlo. "To pa je že druga zgodba..."

DD

Katoliška knjigarna v Gorici

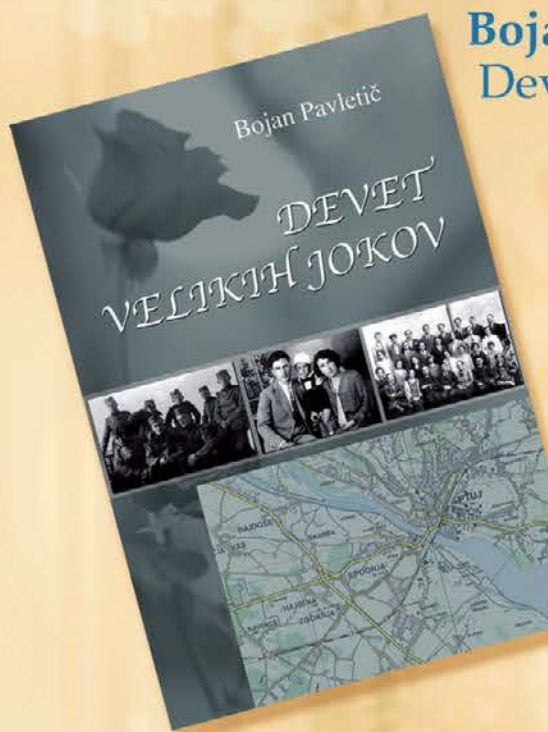
Pred nekaj dnevi se je v dnevnem časopisu pojavila vest, da je v Gorici edino podjetje, ki ima več kot šestdeset let neprekinjenega delovanja, le naša Katoliška knjigarna. Podatek je izšel iz popisa, ki ga je opravila goriška občinska uprava na predlog deželne uprave Furlanije Julijske krajine. Ob začetku leta je bil namreč izglasovan zakon z namenom, da zaščiti zgodovinska mestna jedra, podjetja z dolgoletno zgodovino oz. strukture, ki so z arhitektonskega vidika vredne zaščite. V ta seznam se je v Gorici vključila samo Katoliška knjigarna, ki ima več kot 60-letno zgodovino, pravzaprav bo čez dve leti praznovala častljivo 100-letnico delovanja, kar priča o usidranosti Katoliške knjigarne v mestnem središču.

Knjigarno je ustanovilo Katoliško tiskovno društvo 1910. leta. Neprekinjeno deluje od vsega začetka, od leta 1934 dalje ima svoj sedež v poslopiju na Travniku 25. V tej stavbi, ki je bila pred kratkim temeljito obnovljena in je v središču mesta Gorice, imajo sedež tudi Katoliško tiskovno društvo, pravni lastnik stavbe, naš tednik Novi glas, mesečnik za otroke Pastirček, založba Mohorjeva družba in Zadruga Goriška Mohorjeva, nad samo knjigarno pa deluje tudi likovna galerija Ars; tam je do konca decembra na ogled prodajna razstava Umetniki za karitas, izkupuček katere gre vedno v dobrodnele namene, tokrat za dom za ostarele ljudi, ki so potrebni pomoči.

Te dni je v Katoliški knjigarni zelo živahno, saj knjigarna ponuja vse za jaslice in za Božič kot tudi knjižne novosti slovenskih in deželnih knjižnih založb in druge prodajne artikle.

S knjigami Mladike v novo leto

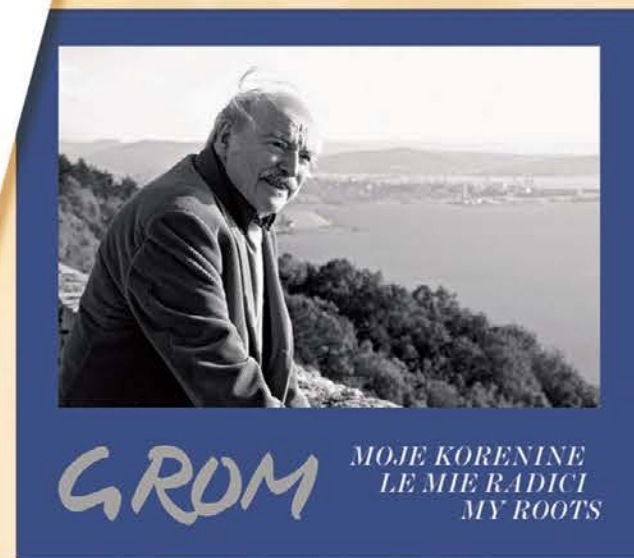
Bojan Pavletič
Devet velikih jokov

Enrico Mazzoli
Kugy v prvi svetovni vojni

Bruna Marija Pertot
Ti navdih in jaz beseda

Bogdan Grom
Moje korenine

Založba
MLADIKA

Mladika, Trst, ul. Donizetti 3, I-34133
tel.: 040-34 808 18 • fax: 040-633 307
e-mail: urednistvo@mladika.com